

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وزارت آموزش و پرورش
سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور
برنامه ریزی محتوا و نظارت بر تالیف : معاونت برنامه ریزی آموزشی و توان بخشی
گروه برنامه ریزی آموزشی و درسی دوره ی اول و دوم متوسطه حرفه ای
نام کتاب : خیاطی «آموزش خیاطی عمومی ۱» کد : ۱۸۱/۲۷
مولفین : لادن کرم بسی، فخرالسادات میرابراهیمی، بدر السادات موسوی، فریده رئیسی ماکینانی
مدیر هنری : علی معینی
عکاس ، صفحه آرا و طراح جلد : علی معینی
ناشر : اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
چاپخانه : شرکت افست (سهامی عام)
سال انتشار و نوبت چاپ : اول ۱۳۹۳
حق چاپ محفوظ است

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۰۵-۲۳۹۶-۴

« معلمے شغل انبیاست »

باسمه تعالی

فرایند تولید برنامه ی درسی مجموعه فعالیت های نظام مند و طرح ریزی شده ای است ، که تلاش دارد ابعاد چهارگانه زیر نظام برنامه درسی (طراحی ، تدوین ، اجرا و ارزشیابی) را در یک بافت منسجم و هماهنگ با غایت و اهداف نظام تعلیم و تربیت رسمی سامان دهی نماید. در تدوین محتوای کتب دانش آموزان با نیاز های ویژه که بخشی از فرایند برنامه ریزی درسی است ، سعی شده تا ملاحظات ساحت های تربیتی حاکم بر فلسفه تعلیم و تربیت که ناظر بر رشد و توان مندی دانش آموزان در حیطه های مختلف شناختی و مهارتی می باشد ، مورد توجه قرار گیرد. این محتوا با فراهم نمودن فرصت های مناسب برنامه درسی ضمن تاکید بر انعطاف در عین ثبات، همه جانبه نگری و توجه به هویت ویژه متربیان با نیازهای خاص زمینه ساز دست یابی دانش آموزان به کسب شایستگی های لازم (توان مندی ها ، مهارت ها) می باشد.

امید است این محتوا در تحقق اهداف موثر باشد و معلمان عزیز و گرامی با بهره گیری از این کتاب بتوانند فراگیران را در دستیابی به صلاحیت های فردی ، اجتماعی و حرفه ای یاری نمایند.

این کار بزرگ حاصل همکاری صمیمانه کارشناسان سازمان آموزش و پرورش کودکان استثنایی و گروه های تالیف کتاب های درسی می باشد، شایسته است از تلاش و مساعی تمامی این عزیزان و همکاران سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی وزارت متبوع که در مراحل چاپ و آماده سازی ماریاری داده اند، تقدیر و تشکر نماییم. در اینجا از همه همکاران و صاحب نظران درخواست می نمایم، تا نظرات و پیشنهادهای خود را در خصوص این محتوا به سازمان منعکس نمایند.

دکتر مجید قدمی

معاون وزیر و رئیس سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

فهرست

فصل اول؛ تشخیص عوامل موثر بر محیط کار و رعایت نکات ایمنی و بهداشتی محیط کار

۱۱	هدف‌های رفتاری.....
۱۳	نکات ایمنی و بهداشتی.....
۱۸	نکات ایمنی مربوط به دانش آموز.....
۱۹	عوامل فیزیکی.....
۲۸	عوامل شیمیایی.....
۳۱	عوامل بیولوژیکی.....
۳۳	عوامل فردی.....
۴۲	خودآزمایی.....

فصل دوم؛ شناخت و به کارگیری تجهیزات، ابزار کار و مواد مصرفی

۴۹	هدف‌های رفتاری.....
۵۲	تجهیزات.....
۶۲	وسایل برش.....
۶۸	وسایل علامت گذاری.....
۷۴	وسایل اندازه گیری.....
۷۸	وسایل دوخت و دوز.....
۹۶	سایر وسایل.....
۱۰۰	خودآزمایی.....

فصل سوم؛ راه اندازی، دوخت و نگهداری ماشین‌های دوخت خانگی، راسته دوز و سردوز

۱۰۴	هدف‌های رفتاری.....
۱۰۷	ماشین دوخت خانگی.....
۱۷۵	ماشین دوخت صنعتی راسته دوز.....
۲۲۹	ماشین دوخت سردوز (اورلوک).....
۲۴۴	خودآزمایی.....
۲۴۸	جدول موضوعی مربوط به پودمان‌های مهارتی.....

همکار گرامی

یکی از محورهای اساسی آموزش در دوره متوسطه حرفه‌ای «آموزش حرفه‌ای» است که علاوه بر توانمندسازی دانش‌آموزان در انجام مهارت‌های شغلی، موجب تسهیل در روند اشتغال آنان شده و از سویی با بهبود خود پنداره آن‌ها، زمینه ارتباط مفید با دیگران را فراهم می‌سازد. موضوع بحث این کتاب خیاطی، آشنایی با عوامل موثر بر محیط کار و راه اندازی ماشین‌های دوخت می‌باشد.

خیاطی هنری زیبا با قدمتی طولانی است و در حال حاضر هم به شکل خانگی و هم به شکل صنعتی کاربرد دارد و علاوه بر این که یک مهارت است می‌تواند به عنوان ابزاری اقتصادی و همچنین عامل صرفه جویی در هزینه‌ها محسوب شود. لذا یکی از رشته‌های مفید برای آموزش دانش‌آموزان با نیاز ویژه می‌باشد.

با توجه به رویکرد پودمانی در آموزش حرفه‌ای لازم است از این کتاب برای آموزش پودمان‌های مرتبط با محتوای آموزشی کتاب استفاده شود. به عنوان نمونه محتوای آموزش پودمان کاربری ماشین دوخت خانگی چندکاره به تمامی دانش‌آموزان ارائه می‌شود ولی محتوای آموزش کاربری ماشین دوخت صنعتی صرفاً به دانش‌آموزانی ارائه می‌شود که پودمان مذکور را انتخاب واحد نموده باشند.

در آموزش حرفه‌ای به این گروه از دانش‌آموزان، باید راهکارهای خاصی در نظر گرفته شود که در ذیل به برخی موارد اشاره می‌شود. امید است همکاران گرامی با تجربیات و خلاقیت خود متناسب با ویژگی هر دانش‌آموز از راهکارهای خاص دیگری برای تسهیل روند آموزش بهره جویند.

- با توجه به ویژگی و توانمندی دانش‌آموزان، فعالیت‌ها را تا حد امکان به گام‌های کوچکتر تقسیم نمایید و اهداف آموزشی را برای هر فرد به گونه‌ای طراحی و تدبیر نمایید تا امکان دستیابی دانش‌آموزان به آن هدف میسر باشد که این موفقیت زمینه ساز موفقیت‌های بعدی وی خواهد بود.

- فضای کار را برای دانش‌آموزان ساماندهی کنید تا دانش‌آموزان تمرکز و دقت بیشتری در انجام وظایف داشته باشند. به عنوان نمونه فضای خاصی برای ابزار و مواد در نظر گرفته شود، دانش‌آموزان کارهای نیمه تمام خود را در جای مخصوص نگه داری کنند و ...

- قبل از آموزش به دانش آموزان، فعالیت ها شخصا انجام دهید تا بتوانید متناسب با هر گام راهنمایی های لازم را به دانش آموزان ارائه دهید.
- آموزش را به شکل کاملاً عملی ارائه داده و با توضیحات کلامی همراه نمایید.
- در شروع انجام فعالیت توسط دانش آموزان، شخصا بر نحوه انجام کار آنها نظارت نمایید و راهنمایی های لازم را ارائه دهید تا از شکل گیری عادات و یا روش های غلط در انجام کار، جلوگیری شود.
- از دانش آموزان بخواهید بر نحوه انجام کار خود بازبینی داشته باشند زیرا زمانی که آن ها خود به ارزیابی کارشان می پردازند، انگیزه بیشتری برای بهبود کار خود دارند.
- دانش آموزان را به استفاده از کتاب و تصاویر آن ترغیب نمایید تا عادت استفاده از منابع مربوط در آنها شکل گیرد.
- والدین نقش با ارزشی در فعالیت های یادگیری دارند، لذا ضمن برقراری تعامل با آنها و ارائه راهنمایی های لازم از همکاری آنها در فعالیت های خارج از آموزشگاه بهره مند شوید.
- با توجه به نقش فن آوری اطلاعات در یادگیری دانش آموزان، از منابع مربوط استفاده نموده و پایگاه های اطلاع رسانی مفید را به دانش آموزان معرفی نمایید.

✓ ساختار کتاب

- در ابتدای هر فصل هدف‌های رفتاری آن فصل تدوین شده است و انتظار می‌رود هر دانش آموز مناسب با رشته کاری خود به اهداف مربوطه دست یابد.
- مراحل انجام فعالیت‌ها به روش تحلیل فعالیت همراه با تصاویر زنجیره‌ای، تدوین شده است و همکاران محترم می‌توانند در طراحی برنامه‌ریزی آموزشی از آن استفاده نمایند.
- در برخی از دروس، به تناسب موضوع، به «نکات ایمنی» اشاره شده است که رعایت آن سوی از دانش‌آموزان و مربیان مورد تاکید می‌باشد.
- در پایان هر فصل سؤالاتی تحت عنوان «خودآزمایی» مطرح شده که موجب تمرکز بیشتر دانش‌آموزان بر دانش و معلومات مورد نیاز برای انجام کار می‌شود

سخنی با دانش آموز ✓

- دانش‌آموز عزیز یکی از دروس اصلی شما در این دوره درس مهارتی خیاطی است که به شما کمک می‌کند پس از فارغ‌التحصیلی بتوانید با اشتغال در کارگاه‌های خیاطی به کسب درآمد پردازید.
- نام این کتاب «آموزش خیاطی عمومی ۱» است و محتوای آن درباره عوامل موثر بر محیط کار، رعایت نکات ایمنی و بهداشتی و آشنایی و بکارگیری تجهیزات، ابزار و مواد مصرفی کارگاه می‌باشد. به طور حتم شما رشته خیاطی را بر اساس علاقه، توانایی و استعداد خود و پس از مشورت با اولیاء مدرسه و خانواده انتخاب کرده‌اید ولی صرف انتخاب، باعث موفقیت شما، در طی کردن دوره متوسطه حرفه‌ای و بعدها اشتغال در بازار کار نمی‌شود بلکه باید در دوران تحصیل در انجام کارها از خود علاقه، پشتکار، دقت و سرعت نشان دهید.
- در زیر به برخی موارد که باید در زمان آموزش مهارت مورد توجه قرار گیرد، اشاره شده است:
- شما باید تلاش کنید تمام مراحل انجام کار مربوط به هر مهارت را از ابتدا تا انتها به درستی انجام دهید.
  - با حوصله و دقت تمرین‌ها را انجام دهید و در مواقع لزوم برای رسیدن به نتیجه بهتر تمرین‌ها را بارها تکرار کنید.
  - با کمک و راهنمایی مربی در حین کار استعداد و توانایی خود را در بخش‌های مختلف کار شناسایی کنید.
  - در هنگام انجام کارهای گروهی در بخش‌هایی فعالیت کنید که باعث بهتر شدن محصول کار و سرعت در انجام در کار گروهی می‌شود.
  - در استفاده از ابزار و تجهیزات به نکات ایمنی و بهداشتی توجه کنید.
  - در مصرف مواد صرفه جویی کنید.
  - از لوازم شخصی خود به دقت نگهداری کنید.
  - مهارت‌های آموزش دیده را حتی الامکان در خانه نیز انجام دهید.
  - با بازدید از مراکز خرید، مشاهده ژورنال‌های خیاطی، جستجو در اینترنت و مشورت با افراد خبره در بین بستگان و آشنایان در انجام مهارت‌های آموزش دیده به دنبال نوآوری باشید.

موفق باشید

تشخیص عوامل مؤثر بر محیط کار و
پیشگیری از حوادث و رعایت نکات
ایمنی و بهداشت محیط کار

فصل اول

هدف‌های رفتاری

فراگیر پس از مطالعه این فصل می‌تواند:

دو مورد از عوامل شیمیایی محیط کار را نام ببرد.

دو مورد از عوامل فیزیکی محیط کار را نام ببرد.

دو مورد از عوامل بیولوژیکی محیط کار را نام ببرد.

دو مورد از عوامل فردی موثر بر محیط کار را نام ببرد.

نکات ایمنی مربوط به تجهیزات کار را رعایت کند.

ایمنی‌های فردی را رعایت کند.

بهداشت محیط کار را رعایت کند.

وظایف محوله خود را به طور مستقل انجام دهد.

مقررات عمومی مربوط به کارگاه را رعایت کند

مقدمه

محیط کارگاه، مکانی است که افراد یک روز کاری خود را در آن طی می کنند پس فضای آن باید به گونه ای باشد که سلامت بدن و روان آن ها حفظ شود. در محیط کارگاه علاوه بر انتخاب تجهیزات و ابزار سالم باید به چیدمان آن ها و زیبایی محیط نیز توجه شود تا توان و روحیه کاری افراد بالا برود. یکی از موارد دیگری که در محیط کار باید مورد توجه ویژه قرار گیرد در نظر گرفتن مسواردی جهت ایمنی و بهداشت محیط کار می باشد مانند تامین نور مناسب برای کارگاه، نصب دستگاه تهویه مناسب بودن ارتفاع میز و صندلی و ... .

بنابراین شما دانش آموزان عزیز با رعایت نکات ایمنی و بهداشتی، سلامتی خود را حفظ و محیط کار مناسبی را ایجاد کنید.

رعایت و انجام برخی امور ساده و بهداشتی، افزون بر سلامت و تندرستی شما به عنوان یک مهارت آموز خیاطی، باعث سلامت و بهداشت جامعه خواهد بود. پس با رعایت اصول ایمنی در سلامت خود و محیط بکوشید.

نکات ایمنی و بهداشتی در کارگاه

نکات ایمنی و بهداشتی در یک کارگاه خیاطی به دو دسته تقسیم می شود :

- نکات ایمنی که مربوط به ساختمان کارگاه باشد.
- نکات ایمنی که دانش آموز در هنگام کار باید رعایت کند.

نکات ایمنی ساختمان کارگاه :

نکات ایمنی ساختمان کارگاه باید توسط افراد مسئول مانند مهندسین، مدیران و.... تامین شده باشد و این بخش جهت اطلاع شما دانش آموزان عزیز ارائه می شود.

ساختمان کارگاه باید با وضع آب و هوای محل متناسب باشد.

فضای لازم برای کار در کارگاه منظور شود.

روشنایی کافی و متناسب با انواع کار در کارگاه تأمین شده باشد.

محیط کارگاه دارای وسایل و تجهیزاتی باشد که همیشه هوای سالم و تمیز در محل کار در جریان باشد و درجه حرارت کارگاه را در زمستان و تابستان مناسب نگه دارد.

به تعداد کافی پریز در محل های مناسب نصب گردد. کلید ی وسایل برقی دارای حفاظ باشد

در کارگاه محلی برای قرار گرفتن وسایل اطفاء حریق مثل کپسول آتش نشانی و سطل شن در نظر گرفته شود.

نمون برگ ارزیابی مهارت آموز از وضعیت ایمنی ساختمان کارگاه

وضعیت ایمنی کارگاه

موارد	قابل قبول	نیاز به اصلاح	غیر قابل قبول	در صورت تمایل، پیشنهادات خود برای اصلاح موارد مختلف کارگاه را در اینجا بنویسید
فضای کارگاه				
روشنایی				
تهویه				
حرارت				
وسایل الکتریکی				

شرایط نامناسب در یک محیط کار همواره لطماتی بر جسم و روح افرادی که در آن محیط مشغول فعالیت‌اند وارد می‌نماید که این خود سبب افت (پایین آمدن) کیفیت تولیدات می‌شود. این نکته، لزوم توجه به عواملی که بتواند سلامت محیط و شرایط کار را به سطح مورد قبول برساند بیش‌تر می‌کند.

نکات ایمنی مربوط به دانش‌آموز

همه‌ی عواملی که در محیط کار ممکن است سلامت خیاط را تهدید کند، در مجموعه عوامل زیر قرار می‌گیرد:

۱ عوامل فیزیکی

۲ عوامل شیمیایی

۳ عوامل بیولوژیکی

۴ عوامل فردی

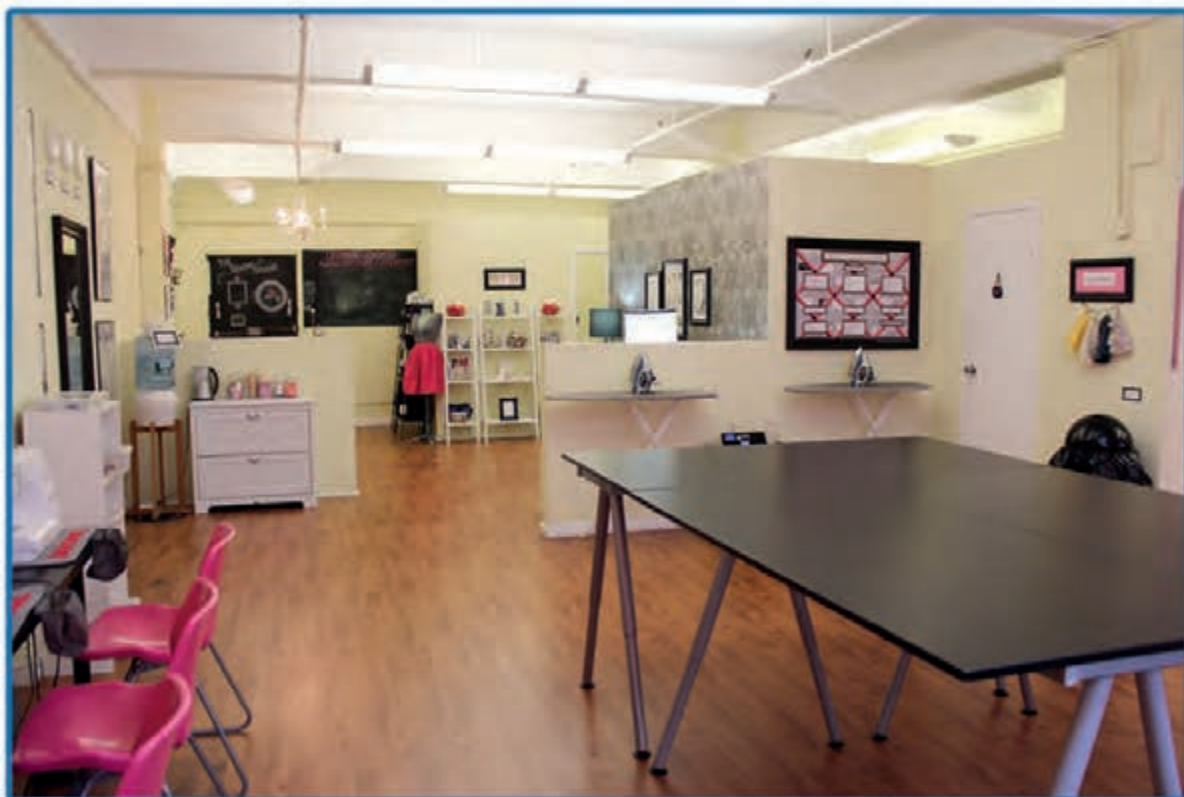

جهت انجام کارهای خیاطی یک کارگاه استاندارد مورد نیاز است، نور، دما و حرارت، رطوبت محیط کار و وسایل و ابزار کار عوامل فیزیکی محیط کار هستند.

عوامل فیزیکی

نکات ایمنی و بهداشتی مربوط به عوامل موثر فیزیکی در محیط کارگاه خیاطی عبارت است از:

کارگاه وسعت لازم برای قرار گرفتن تجهیزاتی از قبیل؛ میزهای برش، انواع ماشین‌های دوخت، آینه‌ی قدی، محل پرو (یا تعویض لباس) کمد وسایل، میز معلم، تخته وایت برد و... را داشته باشد

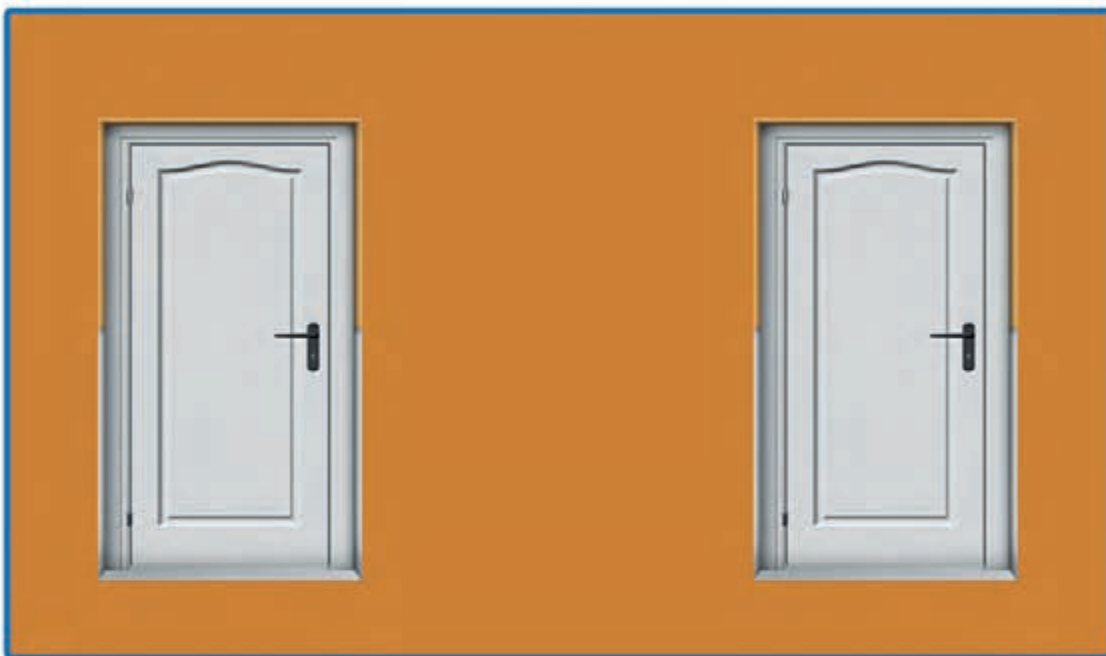
نور محیط کارگاه باید مناسب باشد تا چشم خیاط آسیبی نبیند.
از لامپ‌های فلورسنت (ترجیحاً کم مصرف) با ترکیب نور سفید و زرد استفاده شود.

کارگاه باید دارای پنجره و دستگاه تهویه ی هوا (هواکش) باشد ، تا هوای محیط جریان کافی داشته باشد تا ریز الیاف بوجود آمده از نخ و پارچه از طریق تنفس وارد دهان و بینی نشوند .

کارگاه دارای دو درب خروجی و ورودی باشد.

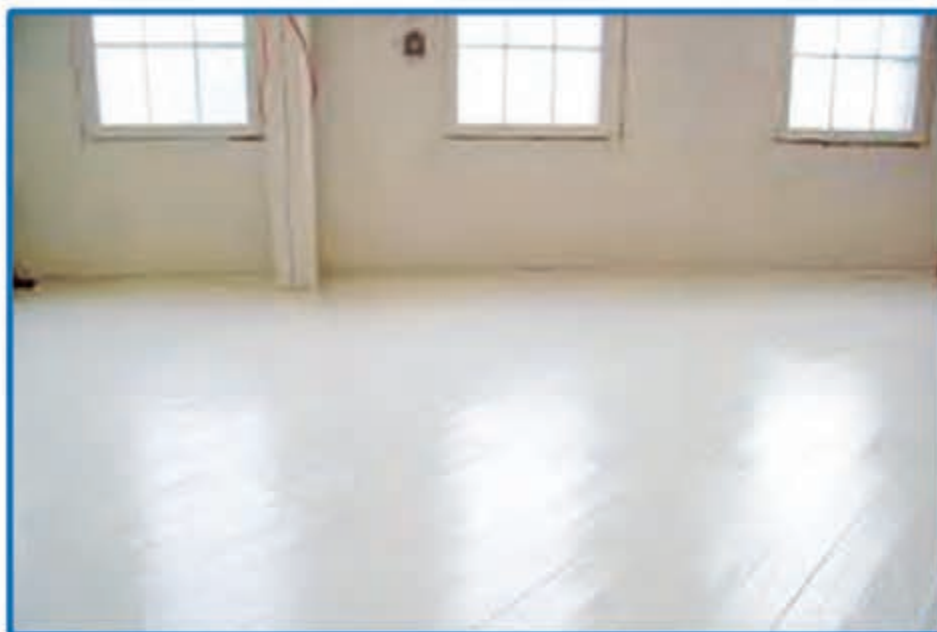

پنجره ها بزرگ و قابل دسترس به نور (ترجیحاً پنجره کشویی) باشد.

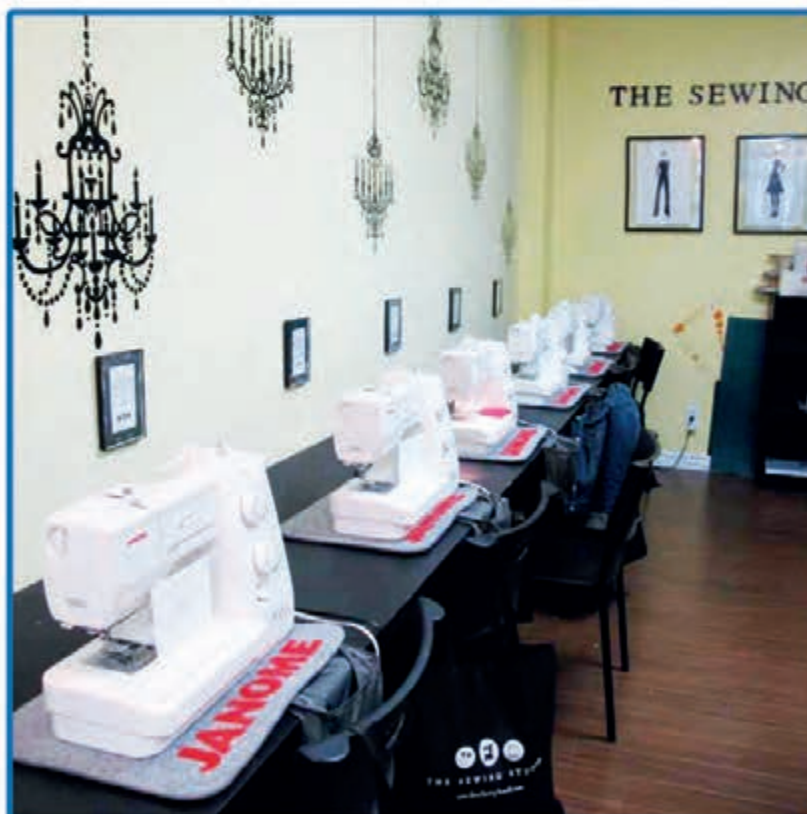

جهت کف و دیوار کارگاه از رنگ‌های روشن (ترجیحاً سفید) استفاده شود.

ارتفاع میز برش و ماشین‌های دوخت استاندارد باشد.

از صندلی‌های گردان پشتی دار (با کف نرم و مناسب) قابل تنظیم در هنگام کار در اطراف میز برش استفاده شود.

از قرار دادن مواد مصرفی، ابزار، وسایل و تجهیزات در کنار بخاری خودداری شود.

در محیط کارگاه از یک سطل زباله متحرک جهت راحتی در جمع‌آوری ضایعات استفاده کنید (جهت راحتی در تخلیه ضایعات کیسه‌های پلاستیکی در درون سطل قرار دهید)

چیدمان کارگاه باید مناسب باشد به طوری که امکان دسترسی راحت به تجهیزات ابزار و وسایل و حرکت آسان و روان در محیط کارگاه را فراهم کند.

وجود یک جعبه کمک های اولیه در کارگاه الزامی است.

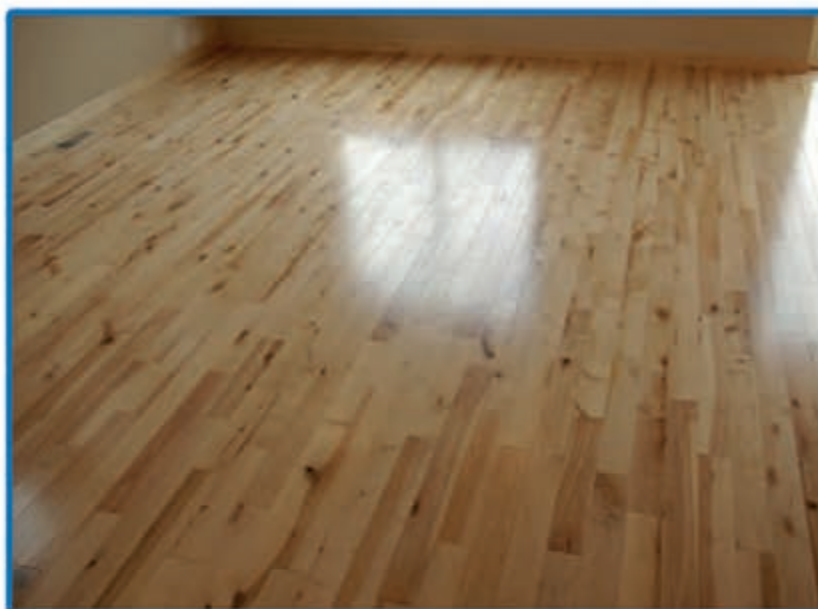

نکته ۴

چهار پیمانه آب را با دو قاشق چایخوری جوش شیرین و یک قاشق غذا خوری سرکه مخلوط کرده و در یک اسپری آب بریزید و در هوا اسپری کنید. این محلول برای از بین بردن بو و تازه کردن هوای محیط کارگاه توصیه می شود.

از انواع کفپوش غیر قابل خش و قابل شستشو (به غیر از موکت) برای کف کارگاه استفاده شود.

جهت نصب نمودار جریان کار یا وظایف دانش آموزان وجود تابلو در قسمت ورودی کارگاه ضروری است.

وجود کمد یا قفسه جهت
قرار دادن وسایل جانبی
الزامی است.

چگونه کارگاه خود را زیبا و دوست داشتنی کنیم؟

فضای کارگاه را همیشه تمیز و پاکیزه نگه دارید.
وسایل و ابزار را در جای مناسب قرار دهید.
استفاده از گلدان گل در محیط کارگاهی را فراموش نکنید.
در هنگام کار از یک موسیقی آرام استفاده کنید.

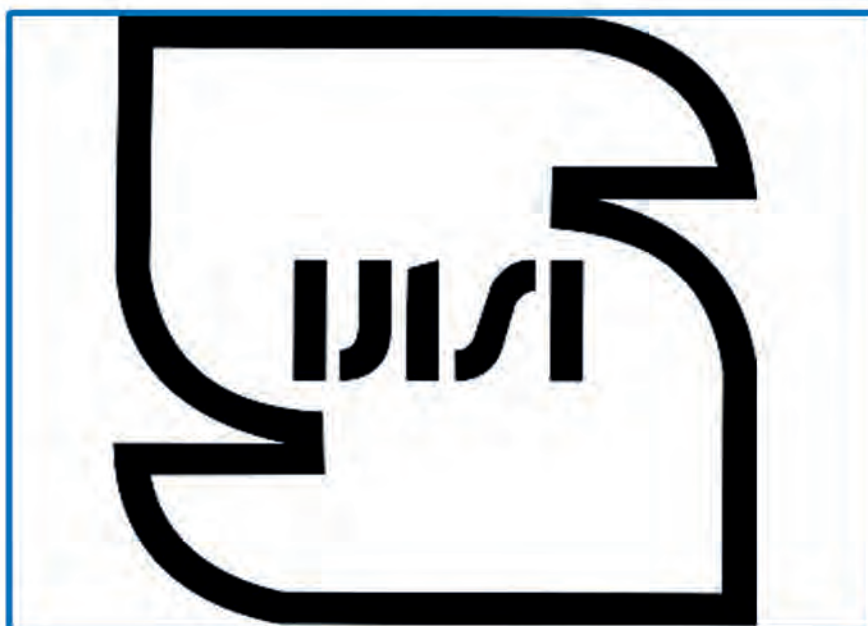

منظور از عوامل شیمیایی، مواد استفاده شده در رنگ آمیزی پارچه‌ها و الیاف مصنوعی و هم چنین انواع چسب‌ها، کاربن، صابون خیاطی و مواد پاک کننده است .

عوامل شیمیایی

نکات ایمنی و بهداشتی مربوط به عوامل شیمیایی در محیط کارگاه عبارت اند از :

مواد مصرفی باید استاندارد و بهداشتی باشند تا باعث بیماری های پوستی و تنفسی خیاط نشوند .

برای جلوگیری از ایجاد حساسیت و بیماری های تنفسی و عفونی، افراد بیمار و حساس باید از ماسک استفاده کنند تا گرد و غبار وارد دهان و بینی آنها نشود.

مواد شیمیایی که برای تمیز کردن کف کارگاه به کار می روند ، خارج از محیط کارگاه نگه داری شوند .

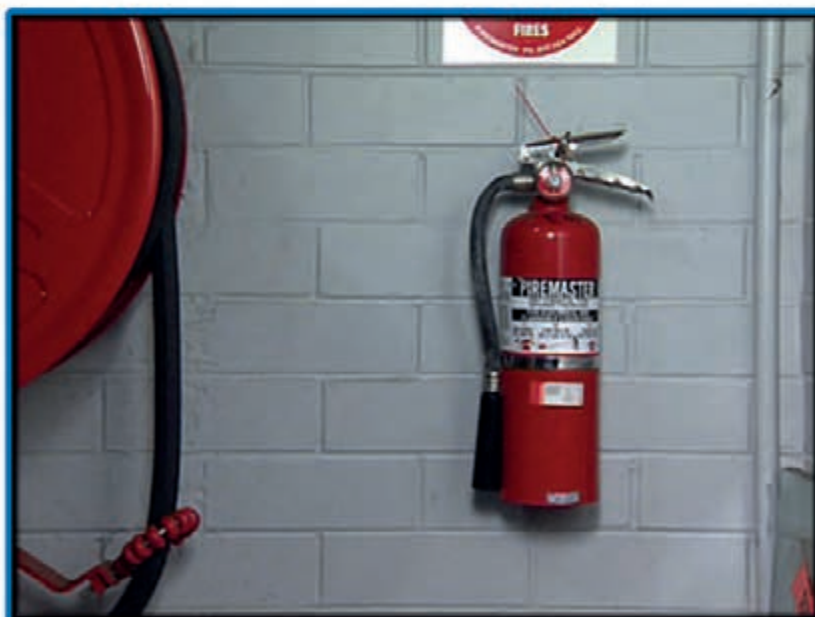

برای جلوگیری از چسبیدن ذرات الیاف به لباس یا لکه دار شدن لباس،
خیاط از روپوش استفاده کند.

برای مبارزه با آتش سوزی احتمالی ، وجود کپسول آتش نشانی در محیط کارگاه ضروری است .

عوامل بیولوژیکی، عواملی هستند که به صورت زنده در محیط زیست وجود دارند و بعضی از آنها ممکن است باعث بیماری و آسیب شوند. در محیط کارگاه، بسید انگل‌ها و میکروب‌ها از جمله عواملی هستند که هم خیاط و هم محصولش را در معرض خطر قرار می‌دهند.

عوامل بیولوژیکی

نکات ایمنی و بهداشتی مربوط به عوامل بیولوژیکی در محیط کارگاه خیاطی عبارت‌اند از:

کارگاه مجهز به تهویه مناسب باشد.

نظافت کارگاه مداوم و بدون ایجاد گرد و خاک باشد.

برای نگه داشتن الیاف و پارچه ها به مدت طولانی، باید لابه لای آن مواد ضد بید گذاشت.

از الیاف و پارچه ها درمکانی مناسب نگهداری شود تا از نفوذ حشرات به داخل آن ها جلوگیری شود.

چند وقت یک بار، محیط کارگاه ضد عفونی شود.

با توجه به استفاده دائمی خیاط از سوزن، قیچی، بشکاف و ... برای جلوگیری از بیماری زدن واکسن کزاز ضروری می باشد

عوامل فردی، عواملی هستند که رعایت آنها از سوی دانش آموز به سلامتی آنها کمک می کند.

عوامل فردی

نکات ایمنی و بهداشتی مربوط به عوامل فردی در محیط کارگاه خیاطی عبارت اند از :

برای حفظ سلامتی و رفع خستگی ، باید زمان های کوتاهی را به حرکات ساده ی ورزشی اختصاص داد.

برای پانسمان و مداوای اولیه ی جراحات ، از جعبه ی کمک های اولیه استفاده شود .

سوزن و سنجاق ته گرد در جا سوزنی قرار داده شود.

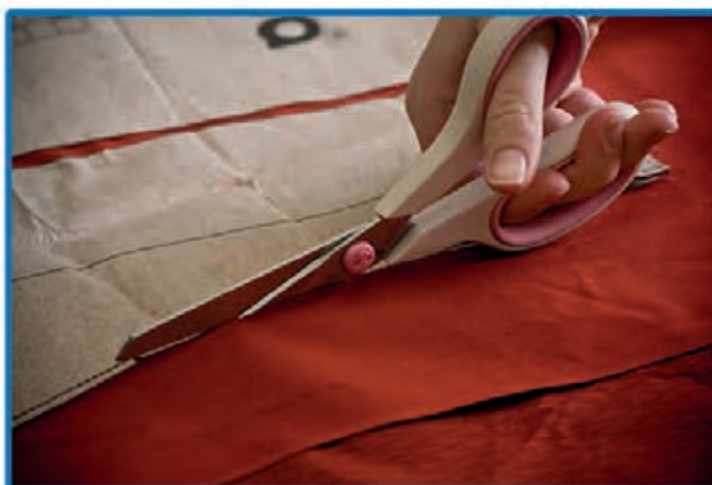
از آهن ربا برای جمع آوری سوزن های ریخته شده بر کف کارگاه استفاده شود.

مواد آتش زا مثل روغن چرخ در جای مناسب قرار داده شود.

زمان استفاده از قیچی باید کاملاً مراقب بوده و با احتیاط کارشود.

هیچ گاه قیچی، با تیغه‌های باز به طرف دیگران نشود.

هنگام دوخت دستی از انگشتانه استفاده شود.

هنگام کار با اتو باید مراقب بود که اتو به اعضای بدن برخورد نداشته باشد.

قرار دادن قیچی در جای مخصوص رعایت شود.

سیم اتو و ماشین دوخت، بلافاصله پس از پایان کار باید از پریز کشیده شود.

از نخ چین یا قیچی مخصوص برای بریدن نخ استفاده شود.

در کارگاه خیاطی از کفش راحتی استفاده شود.

ارتفاع میزهای برش و پایه صندلی مناسب با اندام دانش‌آموزان باشد.

جنس لباس کار مناسب و دارای جیب‌های بزرگ برای قرار دادن وسایل باشد.

قبل از شروع به کار، سالم بودن روکش سیم‌های رابط مورد بررسی قرار گیرد.

مهارت آموزان برای سلامت و موفقیت خود باید
کلیه رفتارهای شغلی را رعایت کنند. در اینجا به برخی از این
نکات اشاره شده است:

۱. حضور به موقع در کارگاه.
۲. رعایت ادب و احترام گذاشتن به حقوق دیگران.
۳. رعایت بهداشت فردی.
۴. رعایت نظافت داخل کارگاه.
۵. تمیز کردن کارگاه به نوبت و با دقت.
۶. استفاده صحیح از وسایل و دقت در نگهداری از آن ها.
۷. رعایت نکات ایمنی.
۸. رعایت صرفه جویی و جلوگیری از هرگونه اسراف.
۹. پرهیز از هرگونه شوخی و سهل انگاری.
۱۰. اطلاع دادن به مربی کارگاه هنگام بروز حادثه.
۱۱. مشارکت در فعالیت های گروهی.

نمونه برگ ارزیابی مهارت آموز از رفتارهای شغلی خود

وضعیت رفتار شغلی مهارت آموز

موارد	تمام اوقات	بیشتر اوقات	برخی اوقات	* چه راه حلی برای اصلاح رفتار خود پیشنهاد می کنید در اینجا بنویسید
به موقع در کارگاه حاضر می شوم.				
به دیگران احترام می گذارم.				
بهداشت فردی را رعایت می کنم.				
به نظافت کارگاه رسیدگی می کنم.				
نوبت خود را در انجام وظایف رعایت می کنم.				
وسایل کارم را به خوبی نگهداری می کنم.				
در استفاده از مواد مصرفی صرفه جویی را رعایت می کنم.				
از شوخی های بی جا و رفتارهای پر خطر دوری می کنم.				
هنگام بروز حادثه از مربی خود کمک و راهنمایی می خواهم.				
در کارهای گروهی با گروه همکاری می کنم.				

خود آزمایی

۱. نور و دما جزو کدام یک از عوامل محیط کار هستند؟

- ☐ الف (فیزیکی)   ☐ ب (شیمیایی)   ☐ ج (بیولوژیکی)

۲. مواد پاک کننده ی کارگاه جزو کدام یک از عوامل محیط کار هستند؟

- ☐ الف (فیزیکی)   ☐ ب (شیمیایی)   ☐ ج (بیولوژیکی)

۳. بید، انگل ها و میکروب ها جزو کدام یک از عوامل محیط کار هستند؟

- ☐ الف (فیزیکی)   ☐ ب (شیمیایی)   ☐ ج (بیولوژیکی)

۴. در کارگاه راسته دوزی باید ..... وجود داشته باشد.

- ☐ الف (نور کافی)   ☐ ب (آب سردکن)   ☐ ج (سرما)

۵. برای استفاده از هوای تمیز در کارگاه کدام بهتر است؟

- ☐ الف (دستگاه تهویه را روشن کرد).

- ☐ ب (از اسپری خوشبو کننده استفاده کرد).

- ☐ ج (از پنکه استفاده کرد).

خود آزمایی

۶. پوشیدن چه کفشی در کارگاه راسته دوزی مناسب است؟

- ☐ الف - کفش پاشنه بلند
- ☐ ج - کفش راحت و بدون پاشنه
- ☐ ب - کفش ورزشی
- ☐ د - صندل (دمپایی)

۷. وقتی مدت زیادی پشت ماشین دوخت کار کردید بهترین کار برای رفع خستگی عضلات چیست؟

- ☐ الف - چند حرکت نرمشی انجام دهید.
- ☐ ج - کمی راه بروید.
- ☐ ب - دست از کار بکشید.
- ☐ د - به صندلی تکیه دهید.

۸. وسیله‌ی حفاظتی هنجروی راسته دوز چیست؟

- ☐ الف - گوشی حفاظتی
- ☐ ج - لباس کار و ماسک
- ☐ ب - عینک ایمنی
- ☐ د - کفش ایمنی

۹. برای پیشگیری از آتش سوزی در کارگاه کدامیک از وسایل زیر ضروری است؟

- ☐ الف - جعبه ابزار
- ☐ ج - جعبه کمک‌های اولیه
- ☐ ب - کپسول آتش نشانی
- ☐ د - باز بودن پنجره‌ها

خود آزمایی

۱۰. برای حفظ بهداشت و سلامت کارگاه چه وسیله‌ای ضروری است؟

- ☐ الف - جعبه ابزار
- ☐ ب - جعبه کمک‌های اولیه
- ☐ ج - کپسول آتش نشانی
- ☐ د - سطل ماسه

۱۱. کدامیک از وسایل زیر در جعبه کمک‌های اولیه وجود دارد؟

- ☐ الف - چسب زخم و مواد ضد عفونی کننده
- ☐ ب - خودکار و خط کش
- ☐ ج - پیچ گوشتی و آچار
- ☐ د - رولت

۱۲. ویژگی لباس کار در کارگاه خیاطی چگونه باید باشد؟

- ☐ الف - پشیمی و ضخیم باشد.
- ☐ ب - رنگ تیره باشد.
- ☐ ج - گشاد و بلند باشد.
- ☐ د - راحت و رنگ مناسب باشد

فعالیت

۱. محیط کارگاه خود را بررسی کنید :

☐ بلی	☐ خیر	آیا کارگاه شما دستگاه تهویه دارد ؟
☐ بلی	☐ خیر	آیا نور کارگاه مناسب است ؟
☐ بلی	☐ خیر	آیا ارتفاع میز برش استاندارد است ؟
☐ بلی	☐ خیر	آیا در کارگاه جعبه ی کمک های اولیه وجود دارد ؟
☐ بلی	☐ خیر	آیا وسایل جعبه ی کمک های اولیه کامل است ؟
☐ بلی	☐ خیر	آیا محل مناسبی برای نگهداری الیاف و پارچه وجود دارد؟
☐ بلی	☐ خیر	آیا کف کارگاه قابل شستشو است؟

پاسخ های خود را با پاسخ های دوستانتان مقایسه کنید و در صورت وجود مشکل در کارگاه از نماینده کلاس بخواهید ، با مدیر مدرسه برای رفع مشکلات صحبت کند .

۲. رفتار خود را در کارگاه از نظر رعایت نکات ایمنی و بهداشتی بررسی کنید:

☐ بلی	☐ خیر	روپوش می پوشم .
☐ بلی	☐ خیر	ماسک می زنم.
☐ بلی	☐ خیر	در حین کار برای زمان کوتاهی ورزش می کنم.
☐ بلی	☐ خیر	پس از پایان کار، وسایل را در جایشان می گذارم.
☐ بلی	☐ خیر	پس از پایان کار، دست های خود را با آب و صابون می شویم.
☐ بلی	☐ خیر	برای سلامتی چشم، فاصله ی مناسب تا کار را رعایت می کنم.
☐ بلی	☐ خیر	هنگام استفاده از وسایل برقی در کارگاه، نکات ایمنی را رعایت می کنم.

• آیا شما عوامل مؤثر بر سلامت فردی در محیط کار را رعایت می‌کنید؟

☐ بلی ☐ خیر

• آیا رفتاری وجود دارد که شما باید آن را تغییر دهید

۳. در باره ی پرسش‌های زیر با هم کلاسی‌هایتان گفت و گو کنید:

□ چرا در محیط کارگاه روپوش می‌پوشیم؟

□ چرا در محیط کارگاه ماسک می‌زنیم ؟

□ چرا در حین کار برای زمان کوتاهی ورزش می‌کنم؟

□ چرا پس از پایان کار، وسایل را سر جایشان می‌گذارم؟

□ چرا پس از پایان کار، دست‌های خود را با آب و صابون می‌شویم؟

۴. با کمک معلم خود، روش استفاده از کپسول آتش نشانی را تمرین کنید.

۵. وسایل موجود در جعبه‌ی کمک‌های اولیه را بررسی کنید و بگویید هر وسیله چه کاربردی دارد.

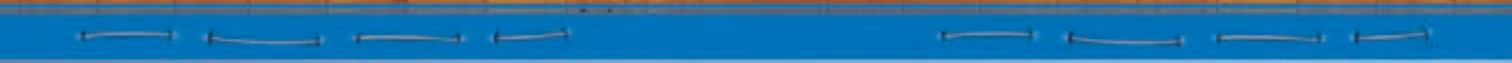
۶. جمله‌های زیر را کامل کنید :

نور محیط کارگاه باید مناسب باشد تا ..... خیاط آسیبی نبیند .

با توجه به استفاده دائمی خیاط از سوزن، قیچی و بشکاف باید واکسن..... بزند.

برای نگه داشتن پارچه و الیاف به مدت طولانی ، باید لابه لای آن مواد ..... گذاشت .

برای حفظ سلامتی و رفع خستگی ، خیاط باید زمان‌های کوتاهی را به ..... اختصاص داد.

شناخت و به کارگیری تجهیزات
ابزار کار و مواد مصرفی

فصل دوم

هدف‌های رفتاری

از فراگیر انتظار می‌رود پس از پایان این فصل به اهداف زیر دست یابد.

با مشاهده تجهیزات کارگاه، نام هر یک از آن‌ها را بگوید.

در مورد کاربرد هریک از تجهیزات کارگاه، توضیح کوتاهی ارائه دهد.

با مشاهده ابزار کارگاه، نام آن‌ها را بگوید.

در مورد کاربرد هر یک از ابزار کارگاه، توضیح کوتاهی ارائه دهد.

با مشاهده انواع مواد مصرفی در کارگاه، نام آن‌ها را بگوید.

در مورد کاربرد هر یک از مواد مصرفی در کارگاه، توضیح کوتاهی ارائه دهد.

مقدمه

از دوران قدیم افراد برای انجام کارهای خود نیازمند یک سری ابزار بودند با پیشرفت علم و تکنولوژی ابزارها نیز به تدریج جدید و مدرن شده و باعث سرعت و دقت در انجام کارها گردیده‌اند به عنوان نمونه می‌توان به اتوهای ذغالی اشاره نمود که کار با آن بسیار دشوار و زمان بر بوده است ولی امروزه با پیشرفت تکنولوژی ما به انواع اتو بخار، اتو پرسی دسترسی داریم.

بنابر این توصیه می‌شود هنرآموزان و دانش‌آموزان عزیز همیشه در صدد آشنایی و نحوه‌ی کار با جدیدترین ابزار و لوازم خیاطی باشند. تا علاوه بر بالا بردن کیفیت کار، سرعت کار خود را نیز بالا ببرند.

همچنین باید به یاد داشته باشیم علاوه بر انتخاب ابزارهای جدید و کارآمد نحوه‌ی نگهداری از آن‌ها نیز مهم است لذا توجه به نحوه استفاده صحیح، چیدمان، تمیز کردن و تعمیر کردن ابزارها در نگهداری بهینه از آن‌ها سهم بسزایی دارد.

تجهیزات

هر کاری لوازم مخصوص به خود را دارد، ابزار، وسایل و مواد مصرفی مورد نیاز در یک کارگاه خیاطی عبارت‌اند از:

میز کار (برش)

میزی با سطح صاف و محکم که مناسب برای رسم الگو و برش پارچه است.

معمولاً ارتفاع میز برش بین ۹۰ تا ۱۱۰ سانتی متر است.
معمولاً طول و عرض میز برش بستگی به فضای کارگاه دارد
ولی بهترین اندازه ۱۰۰ * ۲۸۰ سانتی متر است.

نکته

از آن جایی که استفاده از رولت برای کاغذ و پارچه، سطح میز را خط می‌اندازد و آن را ناصاف می‌کند، سطح میز را هنگام کار باید با مقوای محافظ بپوشانید.

تمرین

با کمک و راهنمایی مربی سطح میز برش موجود در کارگاه را با مقوای محافظ بپوشانید.

● صندلی دارای یک پشتی مناسب و حتی الامکان قابل تنظیم باشد.

● پایه صندلی چرخان و قابل تنظیم باشد.

● به اندازه کافی محکم باشد.

تمرین

با راهنمایی مربی پایه صندلی را متناسب با اندام خودتان به طور مناسب تنظیم کنید.

ماشین دوخت

ماشین دوخت وسیله‌ای است که برای دوخت انواع پارچه طبیعی، مصنوعی، با بافت و بدون بافت به کار می‌رود.

ماشین دوخت یکی از وسایل اصلی در کارگاه خیاطی است و انواع مختلفی از قبیل: پایی، دستی و برقی دارد، در این کتاب با برخی ماشین دوخت‌های برقی آشنا می‌شوید

ماشین‌های دوخت باید سالم و روان بوده و دوخت قابل قبولی داشته باشد.

ماشین های دوخت برقی در مدل های مختلف نیمه اتوماتیک و تمام اتوماتیک به دو صورت ساخته می شود:

ماشین های دوخت خانگی: که می تواند برقی ساده یا همه کاره باشد.

۱

با وصل کردن یک موتور الکتریکی (دینام) به ماشین دوخت دستی می توان آن را به ماشین دوخت برقی تبدیل کرد.

نکته

ماشین دوخت صنعتی :

این نوع ماشین می تواند راسته دوز یا سردوز (اورلوك) ساده یا کامپیوتری باشد.

تمرین ۴

با راهنمایی مربی ماشین های دوخت کارگاه را شناسایی کرده و نام هر کدام را بر روی برگه پویش نوشته و بر روی ماشین های دوخت بچسبانید.

پایه ماشین دوخت

در چرخ های تمام اتوماتیک برای هر دوخت پایه مخصوصی وجود دارد که اعم آن ها عبارت اند از:

اتو وسیله‌ای است که از آن برای برطرف کردن چروک لباس و پارچه، صاف کردن درزها، فرم دادن به قسمت‌های مختلف لباس و جلوه بخشی به لباس استفاده می‌شود.

اتو انواع مختلف دارد از قبیل: اتوی ذغالی، اتوی برقی ساده، اتوی بخار، اتوی پرس خانگی و... ولی امروزه اتوی بخار و پرس بیشترین استفاده را دارد

شما در خانه خود از چه نوع اتویی استفاده می‌کنید؟
گزارشی از نوع، نام و خصوصیات آن بنویسید و به کلاس ارائه دهید.

تمرین

- میز اتو باید محکم باشد.
- پایه قابل تغییر و تنظیم با قد فرد داشته باشد.
- سطح میز اتو باید صاف و کمی نرم باشد تا اتوکشی بهتر انجام شود.
- بهتر است رنگ پارچه میز اتو روشن باشد.

ژانت؛ یک میز اتو کوچک است که معمولاً بر روی میز اتو نصب شده است و برای اتو کردن درز آستین، پاچه شلوار و ... استفاده می‌شود.

بالشتک‌های اتو، برای اتو کردن درزهای لباس و پارچه دوخته‌ها مانند؛ شانه، حلقه آستین و ... استفاده می‌شود.

پارچه مخصوص اتوکشی؛ همیشه جهت اتوکشی استفاده از پارچه مخصوص نیاز است این پارچه باید نخی و بدون پرزدهی باشد.

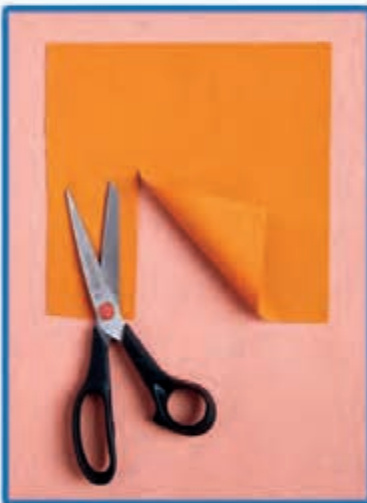

قیچی

قیچی ابزاری است که برای بریدن انواع مواد از جمله پارچه به کار می‌رود.

قیچی برش پارچه یکی از ابزارهای ضروری خیاطی است و متناسب با نوع پارچه دارای شماره، اندازه و ضخامت متفاوت است.

قیچی کاغذ، قیچی پارچه (ساده و برش ضخیم)، قیچی دالبر (زیگزاک)، نخ‌چین دستی، بشکاف، کاتر مخصوص برش پارچه و قیچی برقی از انواع قیچی مورد استفاده در کارگاه خیاطی می‌باشد.

نکته

برای تیز شدن قیچی‌های کند و قدیمی، چند ورق آلومینیومی یا کاغذ سمباده را به وسیله آن ببرید. این کار باعث تیز شدن تیغه‌های قیچی خواهد شد.

دانستنی

❶ قیچی از نظر ابعاد در اندازه‌های مختلف ساخته می‌شود.

❷ قیچی را باید با توجه به اندازه دست استفاده کننده، انتخاب نمود.

❸ برای خرید انواع قیچی باید به جنس آن توجه کنید؛ قیچی مناسب دارای تیغه‌ی فولادی و قابل تیز کردن می‌باشد.

❹ انواع قیچی به شرح زیر می‌باشد:

۱. قیچی ساده کوچک؛ دارای تیغه‌ای با نوک پهن می‌باشد که جهت شکافتن درزها و دوخت‌های ظریف استفاده می‌شود.

۲. قیچی ساده خیاطی؛ این قیچی صاف و دسته آن دارای دو حلقه مساوی می‌باشد. معمولاً این قیچی پشت و رو ندارد یعنی هر دو تیغه‌ی آن کاملاً تیز است.

۳. قیچی برش ضخیم؛ این نوع قیچی مستقیم نیست بلکه دارای خمیدگی قابل ملاحظه‌ای می‌باشد.

حلقه کوچکتر آن جهت قرار گرفتن انگشت شست و حلقه بزرگتر برای قرار گرفتن انگشت دوم و سوم است.

۴. قیچی دالبر و زیگزاگ؛ برای برش پارچه‌هایی که به سرعت ریشه می‌شوند به کار می‌رود.

لبه تیغه قیچی دالبر به فرم دالبر و لبه قیچی زیگزاگ به فرم زیگزاگ است.

دانستنی ها

۵. قیچی با تیغه منحنی (سرکج) مخصوص
برش نخ‌های گلدوزی شده داخل کارگاه
می‌باشد.

نخ چین

نخ چین وسیله ای کوچک تر و سبک تر از قیچی برای چیدن نخ است.

نکته

بهترین زمان استفاده از نخ چین مواقعی است که نخ کوک روی پارچه می‌ماند
و امکان دسترسی به گره آن در پشت پارچه نباشد.

بدنه کاتر خیاطی شبیه رولت است ولی مانند قیچی برای برش کاغذ الگو و پارچه استفاده می‌شود. کاتر های خیاطی در شکل‌های مختلف با دندانه‌های بلند، کوتاه، زیگزاک و ... موجود است.

بشکاف

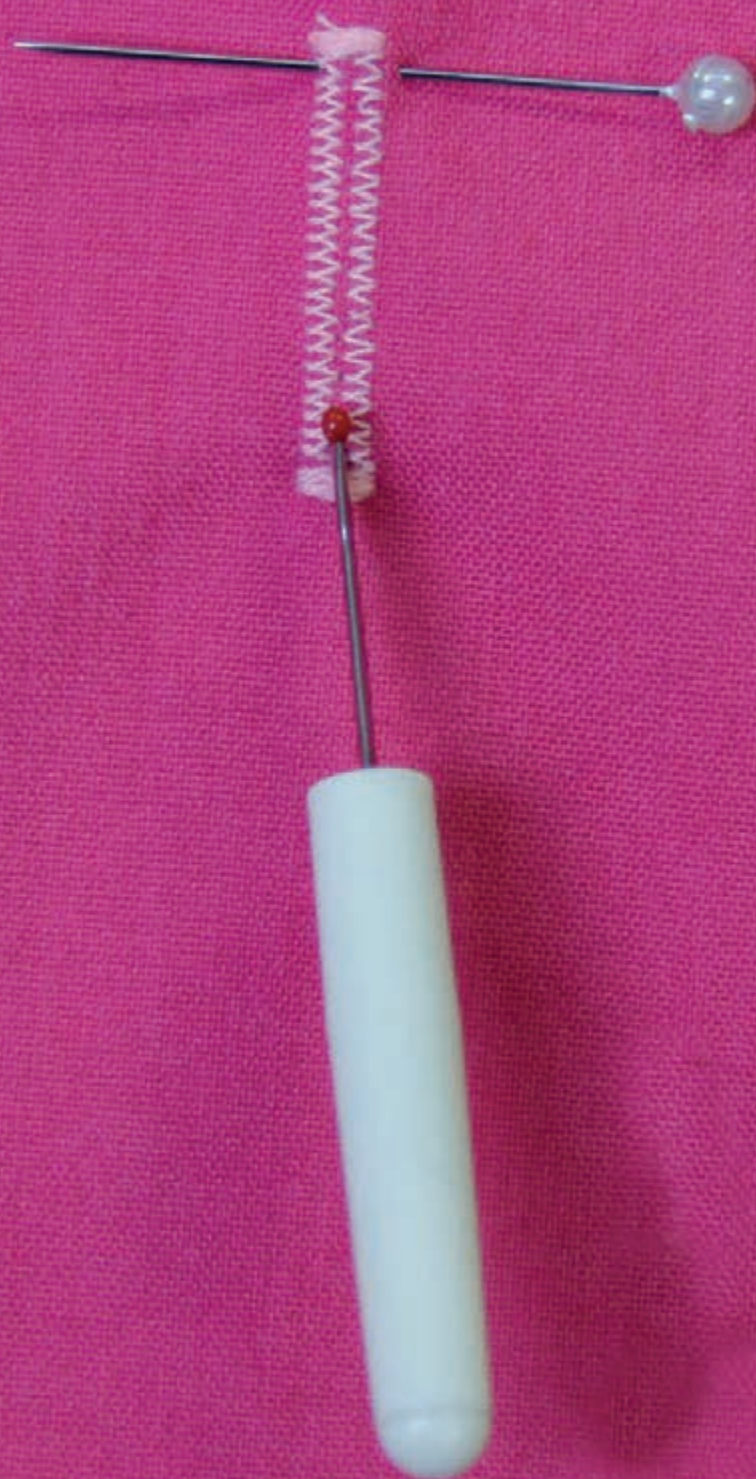
بشکاف وسیله ای است نوک تیز که برای بازکردن جا دکمه و شکافتن درزهای ظریف به کار می‌رود.

تمرین

چرا پس از کار با بشکاف باید از درپوش استفاده کنیم؟
برای جلوگیری از گم شدن درپوش بشکاف چه پیشنهادی دارید؟
آن را در گروه ارائه دهید.

گچ و صابون خیاطی

- از گچ خیاطی برای علامت گذاری بر روی پارچه و همچنین علامت گذاری در اطراف الگو استفاده می شود.
- به گچ خیاطی «مل» نیز می گویند.
- اثر گچ خیاطی بر روی پارچه به راحتی از بین می رود.
- جنس صابون خیاطی مانند صابون های قالبی است فقط کمی چرب تر است.

دانشتتیی ها

با کشیدن پارچه ضخیم بر روی گچ خیاطی اثر آن به راحتی از بین می‌رود.

صابون خیاطی برای پارچه‌های پشمی مناسب است.

بهتر است قبل از شروع کار با هر نوع صابون و گچ خیاطی، اثر آن را آزمایش کنید؛ بدین منظور روی تکه‌ی کوچکی از پارچه‌ی مورد نظر با صابون و گچ خیاطی خط بکشید سپس آن را اتو کرده و یا شستشو دهید. اگر اثر صابون و گچ خیاطی بر جاماند یا پارچه شما را خراب کرد از آن استفاده نکنید.

از مدادهای مخصوص می‌توان به جای گچ و صابون خیاطی استفاده کرد.

کاغذ برش (کاغذ الگو)

- برای رسم الگو از کاغذ برش یا الگو استفاده می شود.
- کاغذ های الگو؛ قهوه‌ای، سفید، رنگی و بدون خط هستند.
- انواع کاغذهایی که معمولاً در رسم الگو مورد استفاده قرار میگیرند عبارت‌اند از: کاغذ گراف و کاغذ روغنی یا پوستی.

چسب نقش مهمی در خیاطی داشته و در انواع مختلف وجود دارد:

چسب نواری؛ به صورت نوار و در عرض‌های مختلف است و برای وصل کردن کاغذ و مقوا به کار می‌رود.

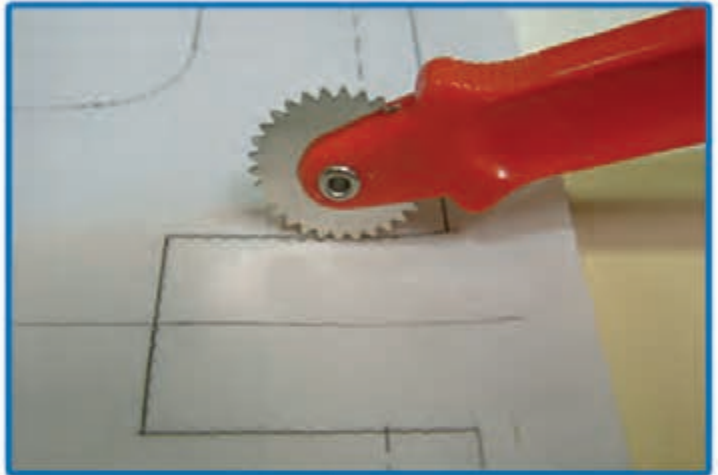
چسب مایع؛ به صورت مایع و در تیوپ‌های کوچک، بزرگ و متوسط موجود است. برای چسباندن مقوا و کاغذ به کار می‌رود.

چسب کاغذی؛ این چسب از چسب مایع رقیق‌تر است و برای چسباندن کاغذ برش به کار می‌رود.

چسب ماتیکی؛ مانند چسب مایع عمل می‌کند و در اندازه‌های مختلف موجود است. قدرت چسبندگی چسب ماتیکی بیش‌تر از چسب مایع است.

از رولت برای علامت گذاری و انتقال طرح بر روی کاغذ یا پارچه استفاده می‌شود.

رولت در شکل‌های مختلف با دندان‌های تیز، بلند، کوتاه و کند و همچنین بدون دندان است؛ که موارد استفاده آن به شرح زیر می‌باشد:

- رولت با دندان‌های تیز برای علامت گذاری روی پارچه ضخیم به کار می‌رود.
- از رولت با دندان‌های کند جهت پارچه‌هایی با ضخامت متوسط و لطیف استفاده می‌شود.
- رولت بدون دندان نیز برای انتقال خطوط توسط کاربن روی پارچه استفاده می‌شود.

کاربن مخصوص خیاطی، کاغذی در رنگ‌های مختلف است که از آن برای انتقال الگو بر روی پارچه استفاده می‌شود.

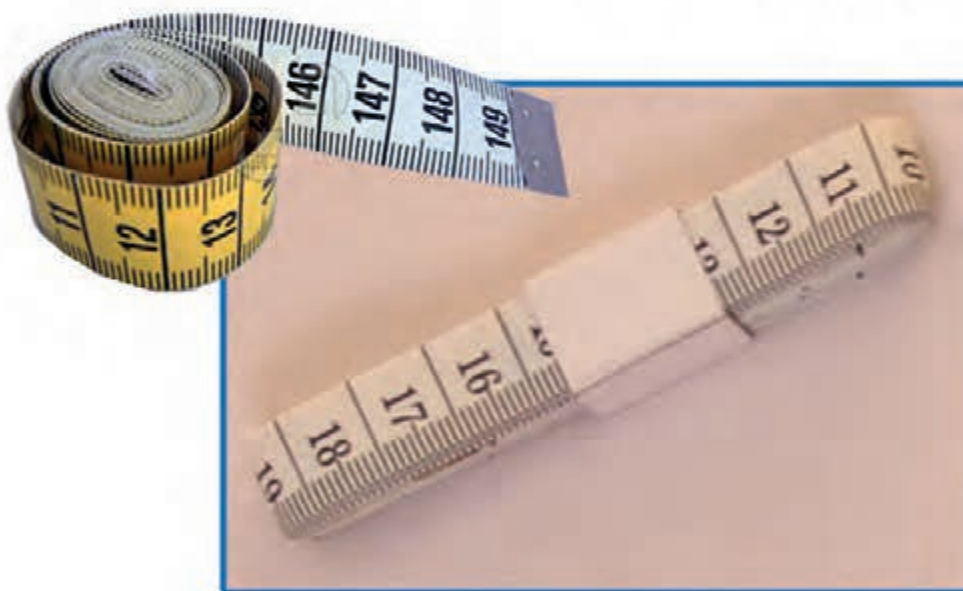

دانستنی‌ها

- با توجه به رنگ پارچه، نزدیکترین رنگ کاربن به پارچه را انتخاب کنید.
- رنگ بعضی از کاربن‌ها براحتی از روی پارچه محو نمی‌شود بنابراین قبل از استفاده، از میزان اثرگذاری رنگ کاربن مطمئن شوید.

متر

- متر وسیله‌ی اندازه گیری است.
- متر خیاطی بر حسب سانتی مترو میلی متر درجه بندی شده است.
- مترهای خیاطی ۱۵۰ سانتی متر (یعنی یک و نیم متر) است.
- جنس متر از پارچه و یا پلاستیک است.

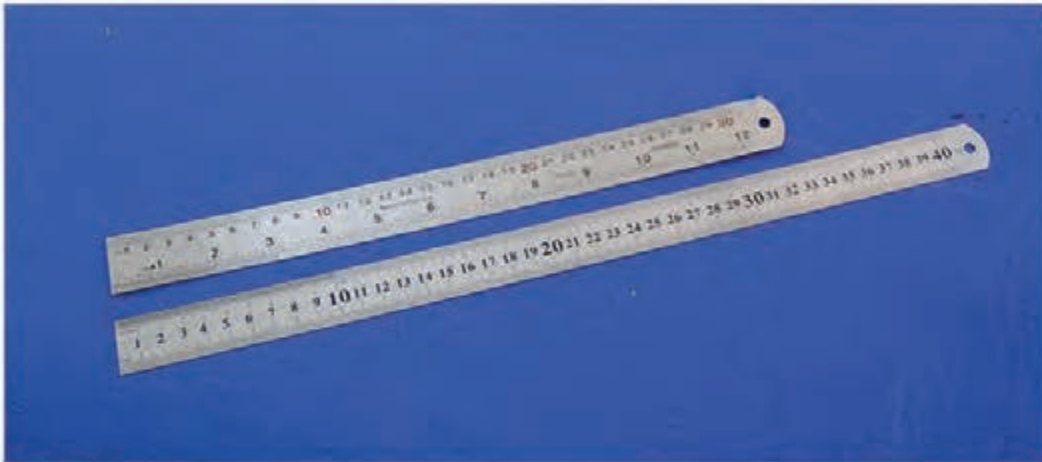

متر مناسب کش نمی آید و سر و ته آن فلزی است.

نکته

خط کش

- از خط کش برای رسم خط مستقیم و اندازه گیری بر روی الگو و پارچه استفاده می شود.
- خط کش در اندازه های مختلف (۱۰۰ ، ۵۰ ، ۳۰ ، ۲۰ سانتی متری) وجود دارد.
- جنس خط کش از چوب، پلاستیک و فلز است.

گونیا خیاطی

- گونیا خیاطی برای ترسیم زوایا و خطوط عمود برهم و اندازه گیری بر روی الگو و پارچه استفاده می شود.
- گونیا خیاطی در دو نوع جنس مقوایی و پلاستیکی وجود دارد و نوع مدرج آن مناسب است.

اشل نوع دیگری از گونیای خیاطی است که برای ترسیم الگوهای کوچک به کار می‌رود.

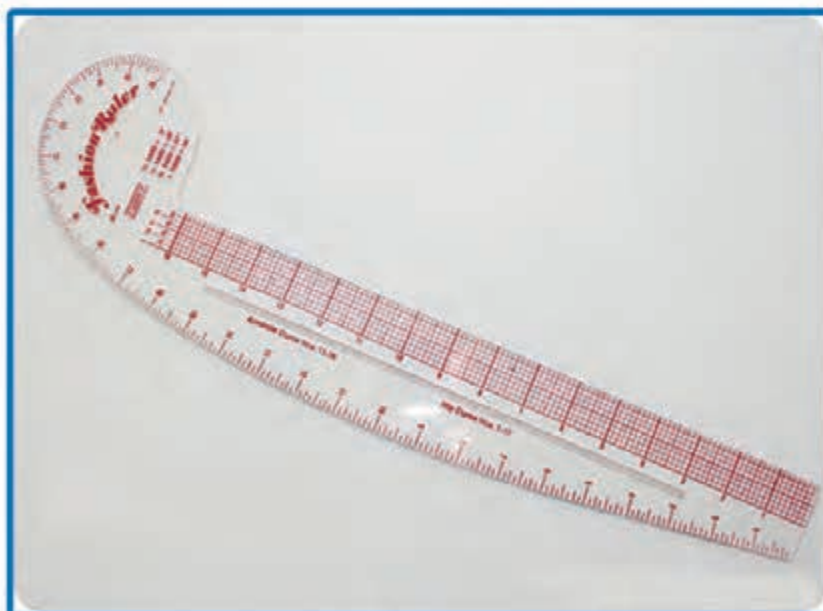
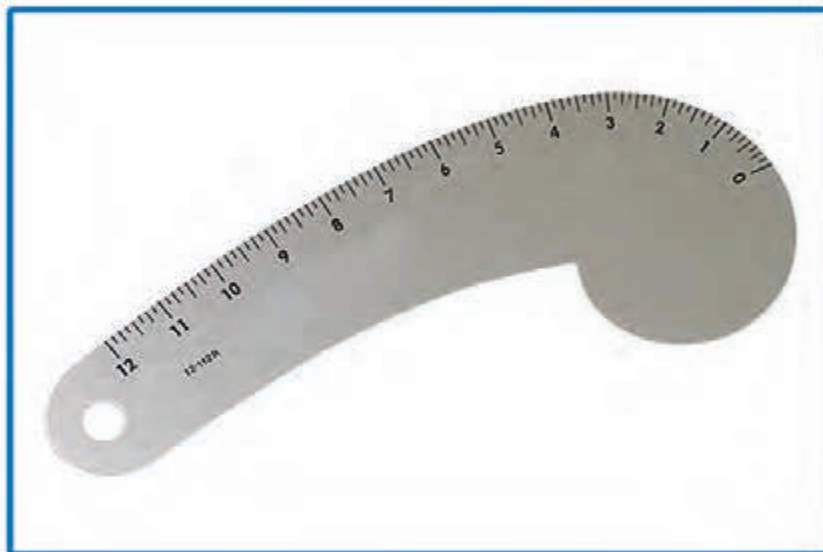
اشل برای ترسیم خطوط عمودی، مورب و منحنی در الگو استفاده می‌شود.

اشل در دو نوع بزرگ و کوچک و جنس مقوایی و پلاستیکی وجود دارد.

پیستوله، ابزاری است که فقط برای رسم خطوط منحنی (حلقه آستین، هلالی گردن، ساسون‌ها و پهلوها) کاربرد دارد.

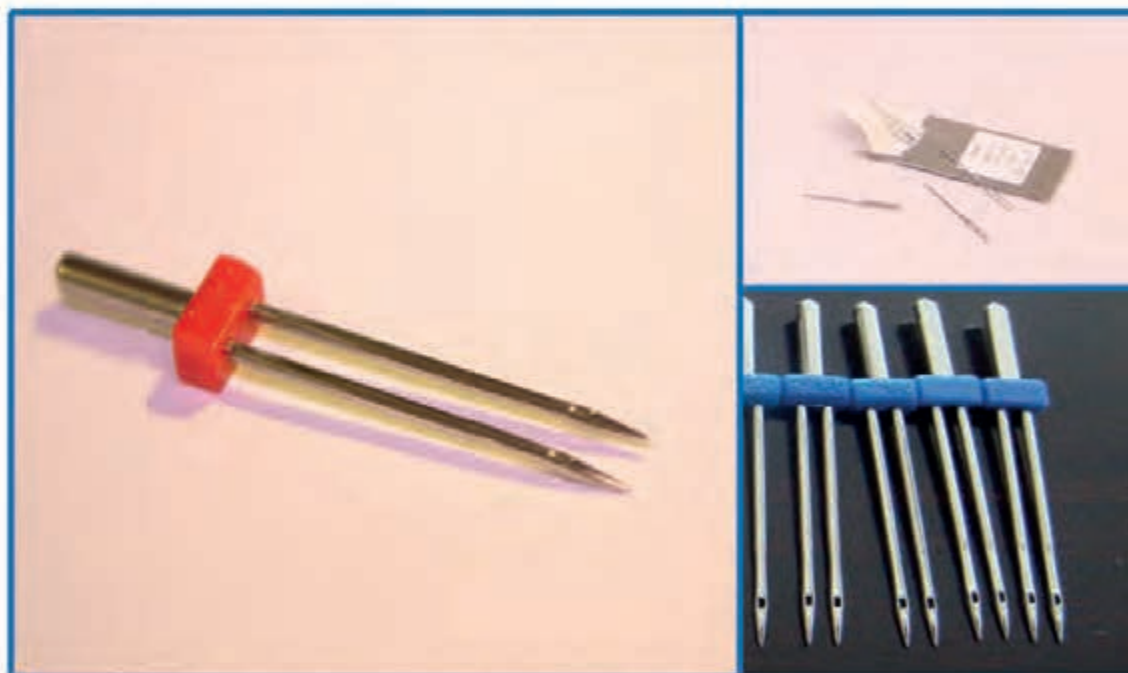
این وسیله از چوب یا پلاستیک و در سه اندازه کوچک، متوسط و بزرگ موجود است.

سوزن

سوزن وسیله ای برای دوخت دو تکه پارچه به یکدیگر است و در دو نوع دستی و ماشینی استفاده می شود، از انواع سوزن ها می توان؛ سوزن دستی ، سوزن ماشین دوخت و سوزن ته گرد را نام برد.

سوزن های مخصوص ماشین دوخت؛ با نام های سر سوخته، دوقلو، ژوردوزی و... نامگذاری شده اند و براساس ضخامت و قد (ارتفاع) شماره گذاری می شوند.

نکته

اگر سوزن چرخ خیاطی شما کند شده است. یک ورقه سمباده را زیر دستگاه قرار دهید و یک ردیف روی آن بروید تا سوزن تیز شود.

سوزن های مخصوص دوخت دستی؛ در انواع مختلف است و با نام های بیتوین، منجوق دوزی، شارپ و... نامگذاری شده اند که ظریف ترین آن ها مخصوص منجوق و مليله دوزی است و ضخيم ترين آن ها برای لحاف دوزی مناسب می باشد.

سوزن ته گرد (سنجاق)؛ از سوزن ته گرد برای ثابت نگه داشتن الگو بر روی پارچه استفاده می شود. همچنین برای وصل کردن موقت دو تکه پارچه از سوزن ته گرد استفاده می شود.

تمرین

به جعبه خیاطی خود در خانه سری بزنید و انواع سوزن های مورد استفاده را شناسایی کنید اسامی آن ها را یادداشت و به کلاس ارائه دهید.

بیشتر بدانیم

بهترین نوع سوزن ته گرد (سنجاق) براق، بلند، نوک تیز و دارای انتهای برجسته است و نوع مرغوب آن خم نمی شود.

سوزن نخ کن

سوزن نخ کن وسیله ای است که به کمک آن می توان سوزن را به راحتی نخ کرد.

سوزن نخ کن به دو صورت دستی و اتوماتیک مورد استفاده قرار می گیرد.

بیشتر بدانیم

در هر کارگاه خیاطی باید یک آهن ربا موجود باشد تا هر روز پس از پایان کار سنجاق ها و سوزن ها را به آسانی جمع کرد.

به حلقه ی آهن ربا یک ریسمان متصل کنید، ریسمان را در دست بگیرید و آن را روی زمین و اطراف کارگاه بکشید تا همه ی سنجاق ها جمع آوری شود.

جا سوزنی

جاسوزنی وسیله‌ی مناسبی است که بر روی آن سوزن، سنجاق، پونز و... نگهداری می‌شود.

برای دسترسی آسان و جلوگیری از گم شدن سوزن‌ها از جا سوزنی استفاده می‌شود.

خود را پیاز ماییم

کار وسیله	نام وسیله	تصاویر
		
		
		

کارگاه خیاطی وسیله‌ای است که برای صاف نگه داشتن پارچه در هنگام گلدوزی و چاپ از آن استفاده می‌شود.

کارگاه‌های خیاطی معمولاً در دو نوع گرد و مستطیل ساخته می‌شود.

کارگاه‌های خیاطی در اندازه و جنس‌های مختلف وجود دارند که بهترین جنس آن چوبی است.

انگشتانه وسیله ای برای محافظت از انگشتان هنگام دوخت دستی است.

از نخ برای متصل کردن قطعات پارچه یا نقش انداختن (گلدوزی) روی پارچه استفاده می شود.

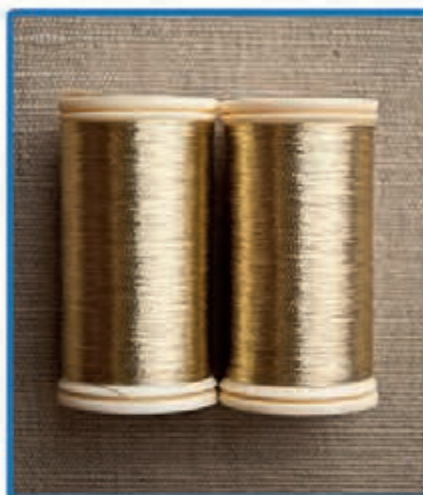
نخ انواع مختلف دارد که عبارتند از : نخ کوک ، نخ معمولی ، نخ ابریشمی
نخ گلدوزی ، نخ عمامه و نخ پلی استر یا نایلون.

نخ ابریشمی

نخ فلزی

نخ نایلونی

نخ پنبه ای

نخ پلی استر

نخ عمامه

نخ در اشکال مختلف مانند؛ دوک و قرقره موجود است.
دوک برای ماشین دوخت های صنعتی مناسب تر است.

نخ و پارچه باید با هم تناسب و تا حد امکان هم جنس باشند.

در موقع تهیه نخ دقت کنید رنگ نخ نسبت به پارچه مورد نظر کمی
پررنگ تر باشد، زیرا نخ در حالت باز کم رنگ تر از قبل به نظر می رسد.

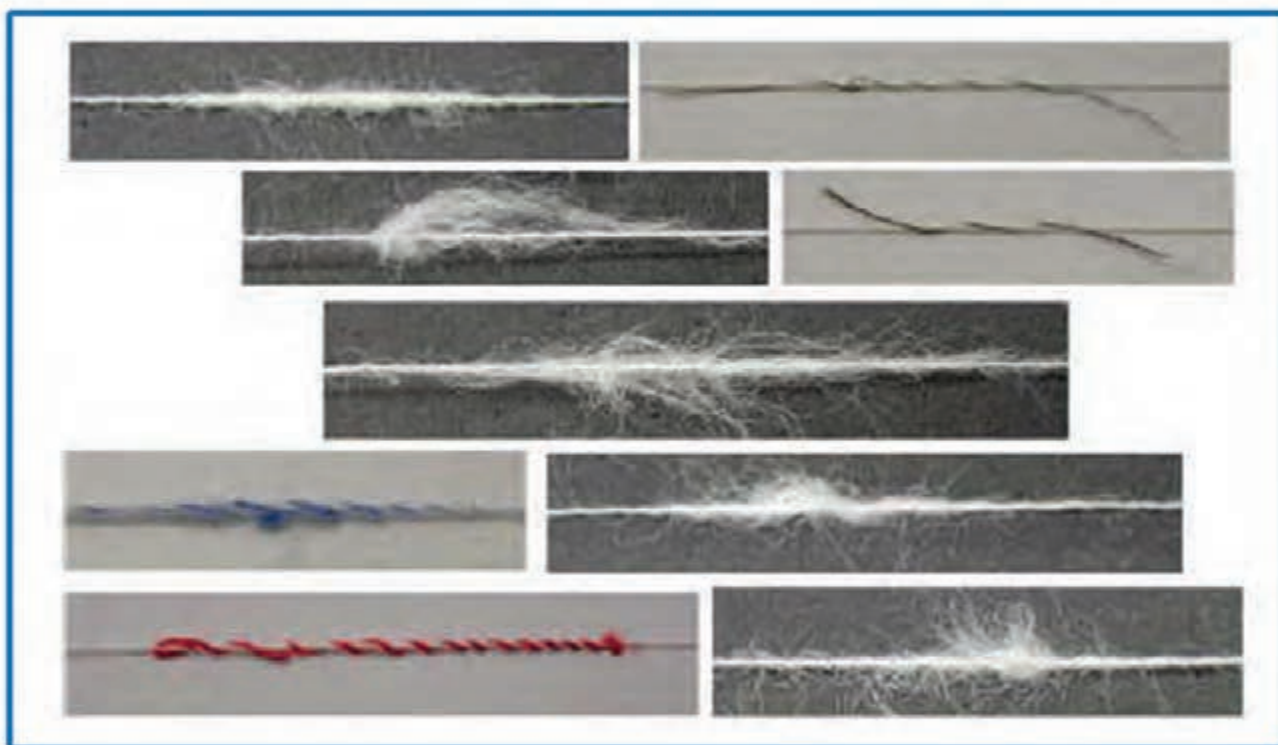
نخ های مرغوب و مناسب کار (تناسب نخ و سوزن) را انتخاب کنید.
تا نخ کشیده نشود.

نکته

فعالیت: آزمایش کنترل کیفیت نخ

برای کنترل ثبات رنگ، نخ آن را مرطوب کرده از میان دو لای پارچه سفید عبور دهید. در صورت پس ندادن رنگ، آن نخ مناسب است.

برای کنترل مرغوبیت نخ، نخ روشن را دور یک پارچه تیره و نخ تیره را دور یک پارچه روشن بپیچید، تا به خوبی کیفیت نخ را تشخیص دهید.

برای کنترل ثبات رنگ و استحکام نخ، مقداری از نخ را به مدت ۲۴ ساعت در معرض نور آفتاب قرار دهید و اگر رنگ تغییر نکرد آن نخ مناسب است.

یک نخ که دارای کیفیت خوب و بالایی است صاف می‌باشد و به راحتی از پارچه عبور می‌کند اما برعکس نخ نامرغوب در بعضی جاها ضخیم‌تر یا نازک‌تر است و به راحتی از پارچه عبور نمی‌کند.

نکته ⑤

پارچه ماده اصلی در حرفه خیاطی به شمار می‌رود.

پارچه از به هم بافتن الیاف گوناگون مانند؛ پشم، پنبه، ابریشم، کتان، مواد معدنی و مواد مصنوعی به دست می‌آید.

پارچه ها در رنگ‌ها و طرح‌های مختلف وجود دارد.

نکته

برای انتخاب پارچه بهتر است نهایت سعی و دقت را به عمل آورد. در فصل تابستان باید از پارچه های نخی و رنگ روشن و در زمستان از پارچه های پشمی و تیره رنگ استفاده کرد.

لایی برای دوخت بین رویه و آستری استفاده می شود.
لایی انواع مختلف دارد:

- لایی مویی یا سوزنی : این لایی از جنس پشم است و برای کت و پالتوی مردانه به کار می رود.
- لایی پارچه ارگانزا : این لایی همان پارچه ارگانزا است و در لباس های ظریف به کار می رود .
- لایی چسب : ساده ترین نوع لایی است که با اتو به لباس می چسبد و باعث خشک تر شدن پارچه می شود، ضخامت لایی بر اساس جنس پارچه انتخاب می شود

در خیاطی از دو نوع لایی چسب استفاده می‌شود:

لایی چسب یک طرفه؛ لایی چسبی است که یک طرف آن براق بوده و به وسیله اتو به پارچه می‌چسبد و در دو نوع پارچه ای و کاغذی در بازار موجود است.

لایی چسب دو طرفه (زانفیکس)؛ زانفیکس؛ لایی چسبی است که دو طرف آن براق بوده و بوسیله اتو به پارچه می‌چسبد و در دو نوع عریض (متری) و نواری در بازار موجود است.

بهبتر است لایی چسب پارچه‌ای را قبل از مصرف کمی در آب بگذاریم چون ممکن است آب برود .

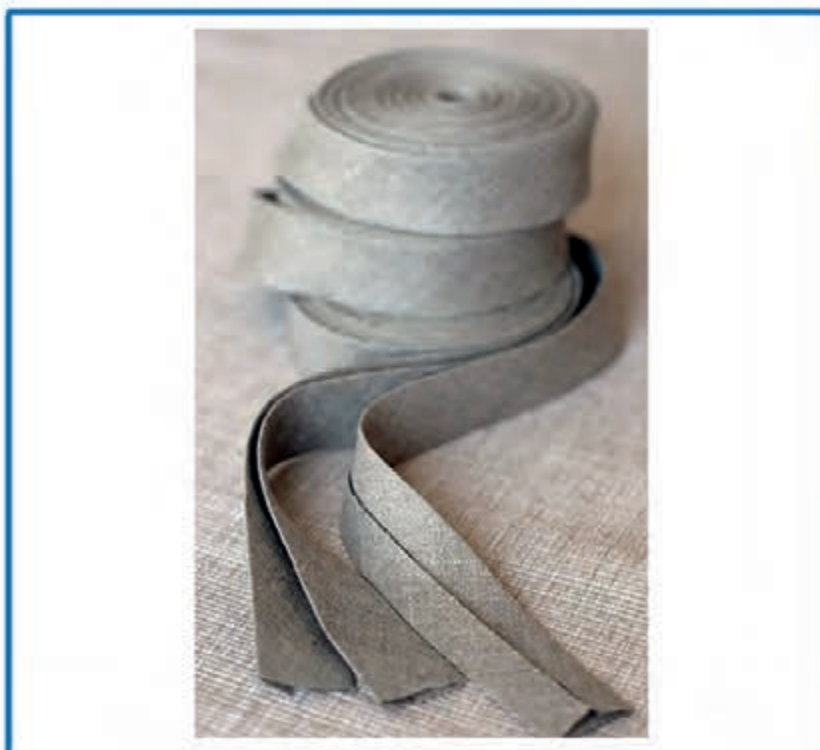
نکته

نوارها دارای اشکال، رنگ، جنس و کاربردهای مختلف هستند.

برخی نوارها نقش مهمی در تکمیل دوخت از قبیل؛ تودوزی، لبه دوزی، سجاف و ... دارند.

از برخی نوارها در تزئین البسه و پارچه دوختها استفاده می شود.

نوارها دارای اسامی مختلفی از قبیل: نوار اریب، نوار ساتن، نوار مغزی، تور نواری، قیطان، یراق، ریسه، نوار زیکزاگ، روبان، کش و ... می باشند.

دکمه، قزن قفلی و زیپ

دکمه، قزن قفلی و زیپ همگی وسیله‌ای هستند که برای بستن پشت، جلو، پهلوی و ... پوشاک از آن‌ها استفاده می‌شود.

زیپ‌ها از دو نوار دندانه دار تشکیل شده‌اند و با وصل شدن دندانه‌ها به بسته شدن زمینه کار کمک می‌کنند، زیپ‌ها دارای شکل، رنگ، اندازه، جنس و کاربردهای متفاوت هستند.

دکمه‌ها از نظر شکل، رنگ، جنس، اندازه و کاربرد متفاوت هستند.
از دکمه‌ها در کارهای تزئینی نیز استفاده می‌شود.

قزن قفلی‌ها از یک گیره و یک قلاب تشکیل شده‌اند و معمولاً دارای جنس فلزی هستند. قزن قفلی‌ها در شکل متفاوت هستند.

« تهیه سبد خیاطی »

دانش آموز عزیز مطابق با آموخته‌های خود و با راهنمایی مربی فهرستی از ابزار مورد نیاز سبد خیاطی را بنویسید.

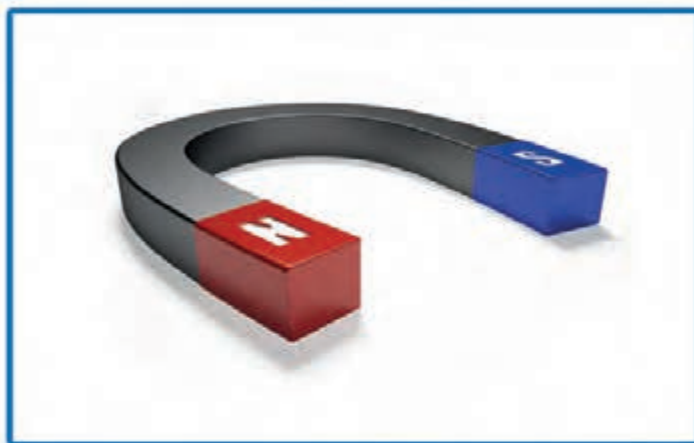
می‌توانید ابزار مورد نیاز خود را با کمک خانواده و با استفاده از پول
توجیبی خود تهیه کنید.

برای نگهداری ابزار خود یک سبد یا کیف زیبا خریداری و یا درست کنید.

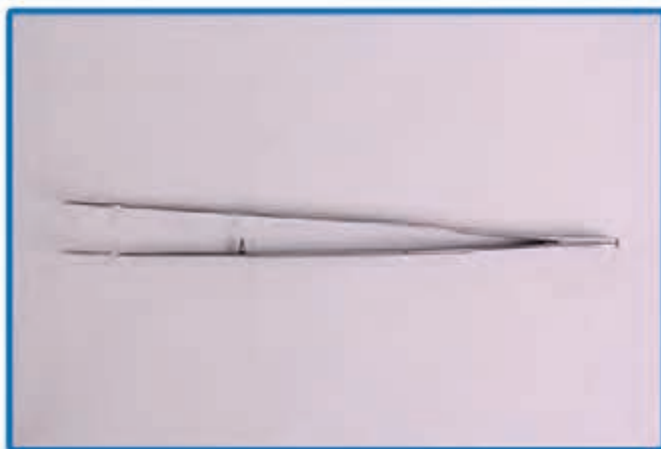
آهن ربا

- برای جمع‌آوری سوزن و سنجاق‌هایی که در حین کار در اطراف پراکنده می‌شوند به کار می‌رود.
- آهن ربا یکی از وسایل ضروری سبد خیاطی به شمار می‌رود.

انبرک (پنس)

- پنس برای نخ کردن قلاب‌های ماشین دوخت اورلوک مورد استفاده قرار می‌گیرد.
- کاربرد دیگر پنس برای بیرون آوردن سر نخ‌ها از پارچه است.

خود را پیاز ماییم

کار وسیله	نام وسیله	تصویر وسیله
.....	.....	
.....	.....	
.....	.....	

پیچ گوشتی برای باز و بسته کردن پیچ های ماشین دوخت و تعویض سوزن و یا شل و سفت کردن پیچ ماکو استفاده می شود.

تمرین

برخی از ماشین های دوخت دارای یک سری ابزار مخصوص به خود هستند آن ها را در کارگاه خیاطی یا خانه خود شناسایی کنید و با راهنمایی مربی درباره موارد مصرف هر یک از ابزار در گروه گفت و گو کنید.

فشاری زن پرسى

برای پرس کردن دکمه های فلزی در انواع البسه به کار می رود.

خود آزمایی

۱. برای علامت گذاری الگو بر روی پارچه، بهتر است از ..... استفاده کرد.

☐ الف : خودکار   ☐ ب : صابون خیاطی   ☐ ج : ماژیک

۲. وسیله ای که برای شکافتن درز و یا باز کردن جا دکمه استفاده می شود، ..... نام دارد.

۳. برای اندازه گیری در کارهای خیاطی از چه وسیله ای استفاده می شود؟

☐ الف : رولت   ☐ ب : بشکاف   ☐ ج : متر

۴. برای ثابت نگه داشتن الگو بر روی پارچه از ..... استفاده می شود.

۵. برای نخ کردن قلاب های ماشین اورلوک از چه وسیله ای استفاده می شود؟

☐ الف : پیچ گوشتی   ☐ ب : انگشتانه   ☐ ج : انبرک (پنس)

۶. برای جمع آوری سوزن و سنجاق های پراکنده از چه وسیله ای استفاده می شود؟

☐ الف : آهن ربا   ☐ ب : قیچی   ☐ ج : رولت

۷. برای برش پارچه از ..... استفاده می شود؟

☐ الف : خط کش   ☐ ب : قیچی   ☐ ج : سوزن

۸. کدامیک از وسایل زیر برای بر طرف کردن چروک لباس و پارچه مناسب است؟

☐ الف : چرخ خیاطی   ☐ ب : اتو   ☐ ج : میز برش

۹. کدامیک از میزهای زیر برای رسم الگو و برش پارچه مناسب است؟

☐ الف : میز اتو   ☐ ب : میز ماشین دوخت   ☐ ج : میز برش

خود آزمایی

۱۰. کدام یک از ماشین دوخت‌های زیر برای سر دوزی کردن پارچه مناسب است؟

☐ الف : ماشین دوخت راسته دوزی   ☐ ب : ماشین دوخت سردوز   ☐ ج : ماشین دوخت خانگی

۱۱. استفاده کاغذ برش در خیاطی ..... می‌باشد.

☐ الف : برای بسته بندی   ☐ ب : برای نقاشی   ☐ ج : برای کشیدن الگو

۱۲. مترهای خیاطی چند سانتی متر است؟

☐ الف : ۱۰۰ سانتی متر   ☐ ب : ۱۵۰ سانتی متر   ☒ ج : ۲۰۰ سانتی متر

۱۳. کدام وسیله برای آسان تر نخ کردن سوزن استفاده می‌شود؟

☐ الف : انگشتانه   ☐ ب : بشکاف   ☐ ج : سوزن نخ کن

۱۴. کدام وسیله برای حفاظت از انگشتان در هنگام دوخت با دست مناسب است؟

☐ الف : رولت   ☐ ب : بشکاف   ☐ ج : انگشتانه

۱۵. برای برش پارچه‌هایی که به سرعت ریش می‌شوند از کدام نوع قیچی استفاده می‌شود؟

☐ الف : قیچی سر نخ زن   ☐ ب : قیچی زیگزاک   ☐ ج : قیچی کاغذ بر

۱۶. در کارگاه خیاطی ارتفاع میز برش باید ..... سانتی متر باشد؟

☐ الف : ۹۰ سانتی متر   ☐ ب : ۱۵۰ سانتی متر   ☐ ج : ۸۵ سانتی متر

فصل سوم

راه اندازی، دوخت و نگهداری
ماشین دوخت‌های خانگی
و صنعتی راسته دوز و
سردوز (اورلوک)

مقدمه

در زمان‌های قدیم تولیدات خیاطی دارای ظرافت، تنوع و پیچیدگی امروزه نبوده زیرا به دلیل عدم امکانات دوخت‌های ساده فقط با استفاده از نخ و سوزن روی پارچه انجام می‌گرفته است ولی با پیشرفت علم و تکنولوژی، ابزارها ابتدا به ماشین‌های ساده، سپس به ماشین‌های مدرن امروزی تبدیل شدند که می‌توان با استفاده از آن‌ها انواع طرح‌های ساده را روی زمینه کار ایجاد نمود.

ماشین دوخت برقی نیز یکی از وسایل اصلی و مدرن در کارگاه‌های خیاطی است که باعث سرعت در کار دوخت می‌گردد و انواع مختلفی از قبیل: خانگی، صنعتی و سردوز (اورلوک) دارد. شما در این فصل با چند نوع ماشین دوخت و نحوه کار با آنها آشنا می‌شوید.

هدف‌های رفتاری

از فراگیر انتظار می‌رود پس از پایان این فصل متناسب با پودمان‌های رشته‌ی مهارتی خود، به برخی از اهداف زیر دست یابد.

ماشین‌های دوخت خانگی چندکاره و صنعتی (راسته و سردوز) را نشان دهد.

قطعات فنی ماشین‌های دوخت خانگی چندکاره و صنعتی (راسته و سردوز) را نشان دهد.

سرویس اولیه ماشین‌های دوخت خانگی چندکاره و صنعتی (راسته و سردوز) را انجام دهد.

پُرکردن ماسوره را انجام دهد.

جا انداختن ماسوره در ماکو و در قاب ماکو را انجام دهد.

ماشین‌های دوخت خانگی و راسته‌دوز را نخ کند.

ماشین‌های دوخت را تمیز کند.

روغن کاری ساده ماشین دوخت خانگی را انجام دهد.

عیوب و اشکالات جزئی ماشین‌های دوخت خانگی را برطرف کند.

هدف‌های رفتاری

انواع سوزن‌های ماشین دوخت را نشان دهد.

سوزن معیوب ماشین دوخت را عوض کند.

انواع خطوط مورد استفاده در دوخت‌ها را نشان دهد.

انواع خطوط مستقیم (افقی، عمودی و مایل)، شکسته و منحنی را با استفاده از ماشین دوخت خانگی و صنعتی راسته‌دوز چرخکاری کند.

با استفاده از ماشین سردوز، دور کار را چرخکاری کند.

نکات ایمنی کار را رعایت کنید.

ماشین دوخت خانگی

ماشین دوخت برقی یکی از وسایل اصلی در کارگاه راسته‌دوزی است که باعث سرعت در کار دوخت می‌گردد و انواع مختلفی از قبیل: خانگی و صنعتی راسته دوز و سردوز (اورلوک) دارد. اکثر ماشین‌های دوخت خانگی ساده و چندکاره شبیه به هم هستند و از ابزار مشابهی برخوردارند، در این فصل با ابزارهای ماشین دوخت خانگی آشنا می‌شوید.

ماشین دوخت خانگی ساده

- ✓ به ماشین دوخت‌هایی که فقط دوخت مستقیم را انجام می‌دهند و به طرف جلو و عقب حرکت می‌کنند، ماشین دوخت ساده می‌گویند.

- ⤴ کاربرد این ماشین دوخت برای دوخت‌های ساده است.

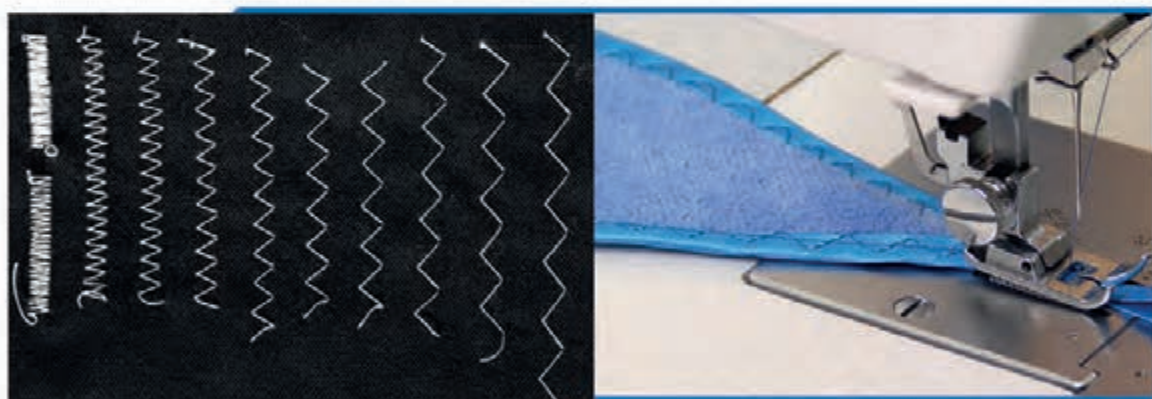

ماشین دوخت چندکاره خانگی

✓ ساختمان ماشین دوخت چندکاره خانگی ، شبیه ماشین دوخت ساده است.

✓ تفاوت عمده این ماشین با ماشین دوخت ساده در انجام دوخت زیگزاک است.

✓ با تنظیم درجه پهنای زیگزاک می توان اندازه زیگزاک را از + تا ۵ حتی تا ۷ میلی متر تغییر داد.

تنظیم کننده جهت میل سوزن

درجه پایه فشار

تنظیم کننده طول بخیه

دکمه دوخت معکوس

درجه حرکت و ایست

درجه دامنه زیگزاک

شیطانک

آشنایی با اجزای ماشین دوخت چندکاره خانگی

درجه تنظیم کشش نخ

قاب ماکو

ماکو و ماسوره

میله نگهدارنده سوزن

میله سوزن

ماسوره گردان

میله های قرقره

پدال ماشین دوخت

راهنمای نخ

راهنمای عبور نخ ماسوره

شیطانک

محل قرار گرفتن ژتون های دوخت

راهنمای نخ

اهرم بالابرنده

پیچ شل کننده پایه

میله نگهدارنده پایه

میله پایه

پیچ شل کننده سوزن

کار پیش بر

توپى (لنگر)

میلہ قرقره

پریز ماشین دوخت

MODEL 802
No. 739001112

تمرین

۱. نام قسمت های مشخص شده در ماشین دوخت خانگی زیر را در جاهای خالی بنویسید.
۲. به ماشین دوخت خانگی که مربی در اختیار گروه شما قرار داده به دقت نگاه کنید. اسم هر قسمت را بر روی برگه نوشته و به قسمت مورد نظر بچسبانید.
۳. برگه هایی که به اشتباه گذاشته شده، بردارید و در جای صحیح خود بگذارید.

ماشین دوخت خانگی، به وسیله ژتون یا دکمه های مخصوص می تواند
شکل های مختلفی از دوخت را به صورت اتوماتیک انجام دهد.

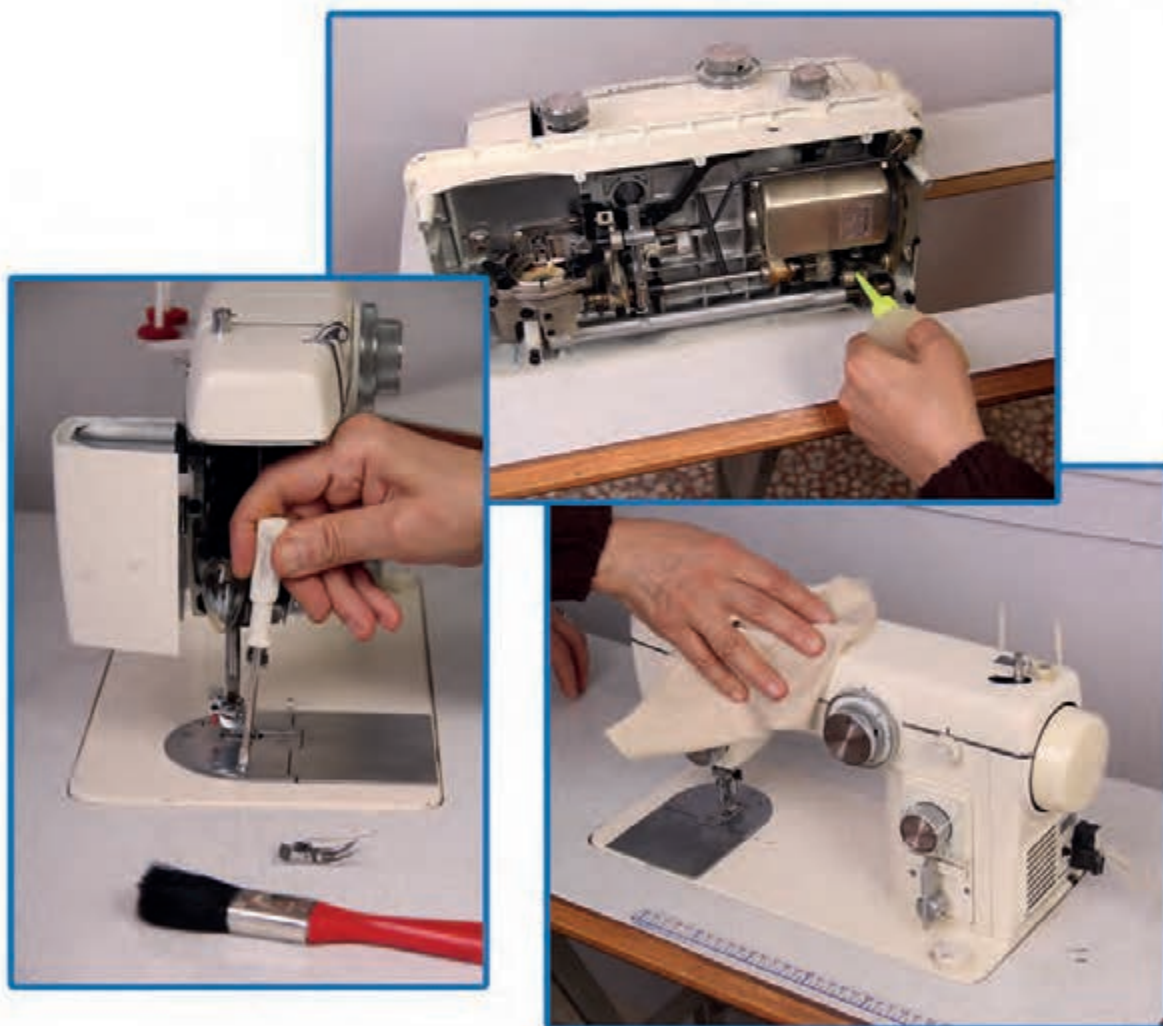
برای دوخت خوب و صحیح با ماشین های دوخت خانگی باید با دقت و توجه با آن ها کار کنید و به طور صحیح از آن ها نگهداری کنید.

برای نگهداری ماشین های دوخت خانگی به موارد زیر باید توجه شود:

④ نظافت ماشین دوخت

④ روغن کاری ماشین دوخت

④ عیب یابی و رفع اشکالات جزئی ماشین دوخت

نظافت ماشین دوخت

پس از هر بار کار با ماشین دوخت بدنه آن را با کمک پارچه کمی مرطوب تمیز کنید تا اثرات روغن یا گرد و غبار از روی آن پاک شود. ✓

- ✓ گرد پارچه دوخته و یا سر دوز شده در مسیر کار پیش بر و اطراف سوزن را با برس مخصوص پاک کنید.

- ✓ پس از نظافت، روکش ماشین دوخت را روی آن بگذارید.

نظافت کار پیش بر

۱. کلید روشن و خاموش را در وضعیت خاموش قرار دهید.

۲. دو شاخه سیم ماشین دواخت را از پریز برق خارج کنید.

۳. اهرم بالا برنده را بالا ببرید.

۴. سوزن و پایه ماشین دوخت را از محل خود بیرون بیاورید.

نکته

برای جلوگیری از گم شدن پیچ نگهدارنده باید هنگام درآوردن سوزن و پایه، پیچ نگهدارنده را کمی شل کنید تا سوزن و پایه از آن جدا شود، سپس پیچ را در محل خود محکم کنید.

نکته

در برخی از ماشین‌های دوخت برای باز کردن صفحه کارپیش بر نیاز به بالا بردن اهرم بالا برنده نیست.

۵. با استفاده از پیچ گوشتی، پیچ‌های صفحه سوزن را باز کرده و صفحه را بردارید. (با کمک مربی)

۶. با برس، پرزهای انباشته شده روی دندان‌های کار پیش‌بر را تمیز کنید.

۷. صفحه سوزن را در جای خود قرار داده و پیچ‌ها را ببندید. (با کمک مربی) ✓

نکته

اگر می‌خواهید ماشین دوخت شما عمر بهتری داشته باشد، همیشه آن را تمیز کنید. اطراف آن را با فشار ضعیف جاروبرقی تمیز کنید. برای تمیز کردن قسمت‌های داخلی از یک قلم مو کمک بگیرید.

بحث گروهی

اگر بعد از هر بار کار با ماشین دوخت، اقدام به تمیز کردن آن نکنید چه اتفاقی برای ماشین دوخت می‌افتد؟

نظافت قاب ماکو

۱. کلید روشن و خاموش را در وضعیت خاموش قرار دهید.

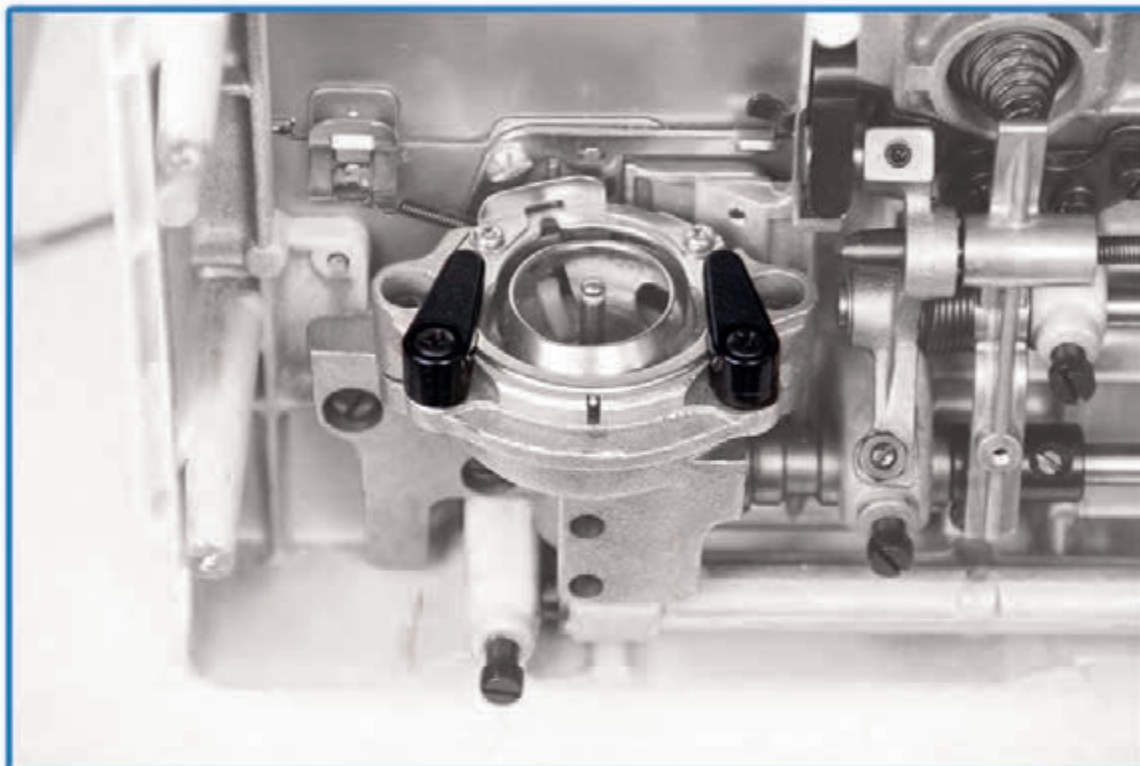

۲. دو شاخه سیم ماشین دوخت را از پریز برق خارج کنید.

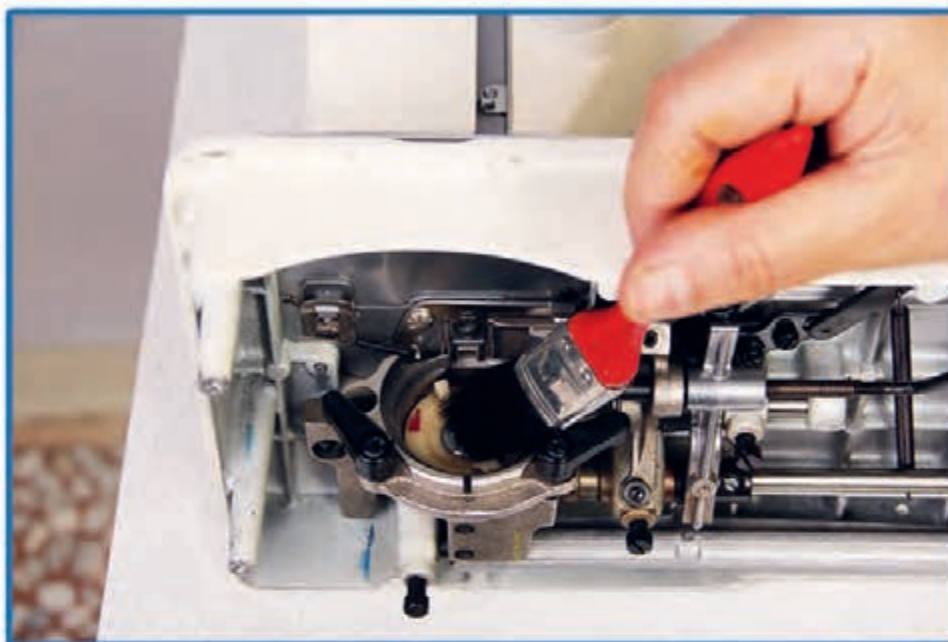

۳. بازوهای متحرک قاب ماکو را باز کنید وقاب ماکو را بیرون بیاورید..

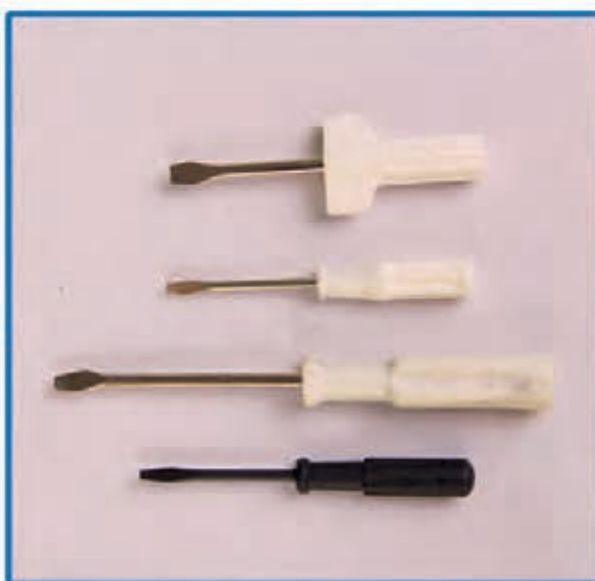
۴. با برس، پرزهای انباشته شده در جای قاب را تمیز کنید.

انواع برس مخصوص نظافت ماشین دوخت

انواع پیچ گوشتی مخصوص ماشین دوخت

روغن کاری ماشین دوخت

ماشین‌های دوخت را پس از چند روز استفاده با روغن صاف و شفاف مخصوص، روغن کاری کنید.

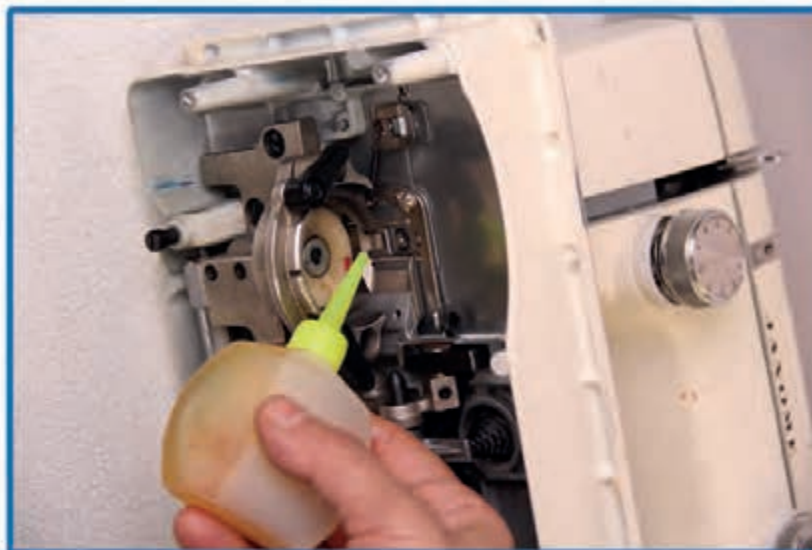

هر بار فقط یک قطره روغن به پیچ و مهره‌هایی که حرکت می‌کنند، بچکانید.

به روزنه داخل کمپلت نیز که ماکو در آن قرار می گیرد یک قطره روغن بچکانید. ✓

به قسمت هایی که به برق اتصال دارد نباید روغن بزنید. ✓

نکته

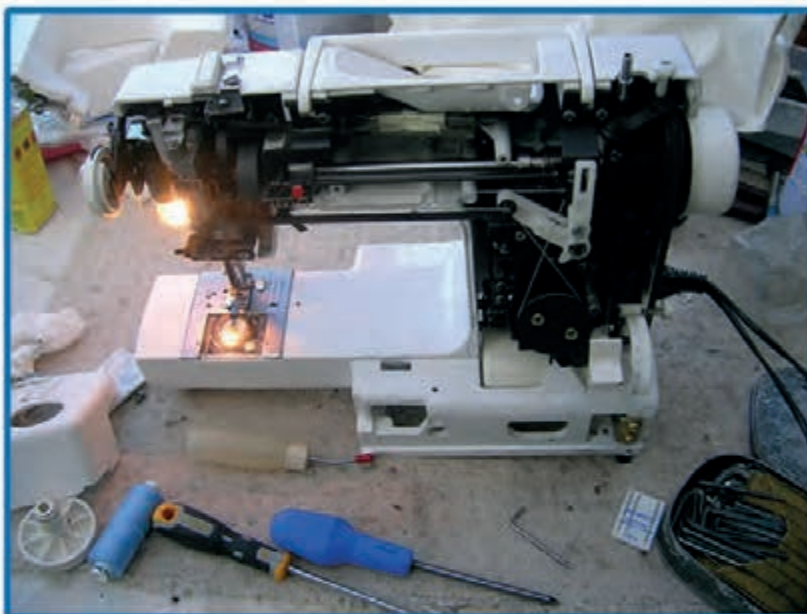
بهتر است برای روغن کاری از روغن دان فلزی مخصوص استفاده کنید.
در غیر این صورت می توانید به جای روغن دان از سرنگ بدون سوزن استفاده کنید.

تمرین

با نظارت مربی روزنه های مخصوص روغن کاری را در چند نوع
ماشین دوخت خانگی شناسایی کنید.

عیب یابی (رفع جزئی عیب) ماشین دوخت

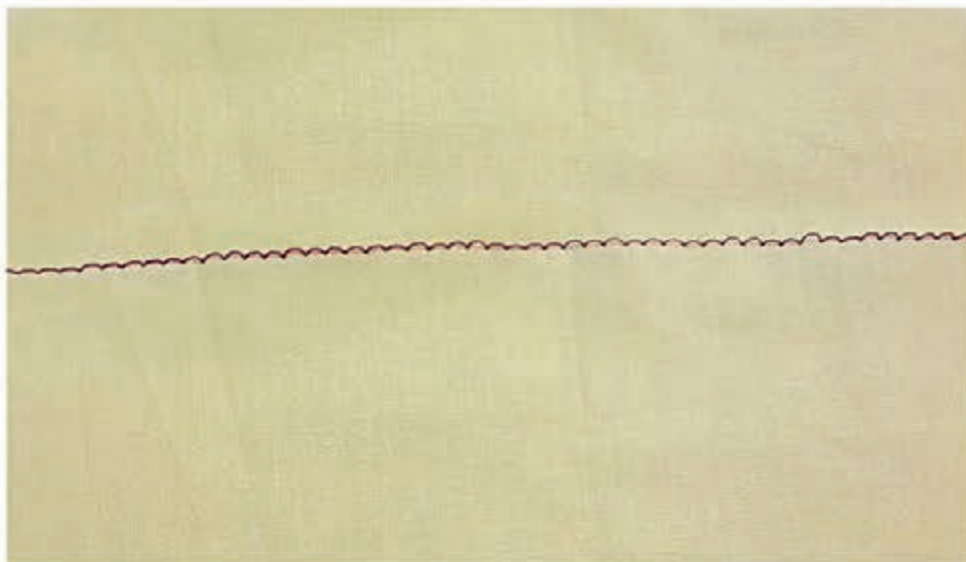
- ✓ در صورتی که عیب ماشین دوخت به کمک شما رفع می شود، در صدد رفع آن برآیید.

- ✓ برای رفع جزئی عیب ماشین دوخت از ابزار و پیچ گوشتی های مخصوص همان ماشین دوخت استفاده کنید.

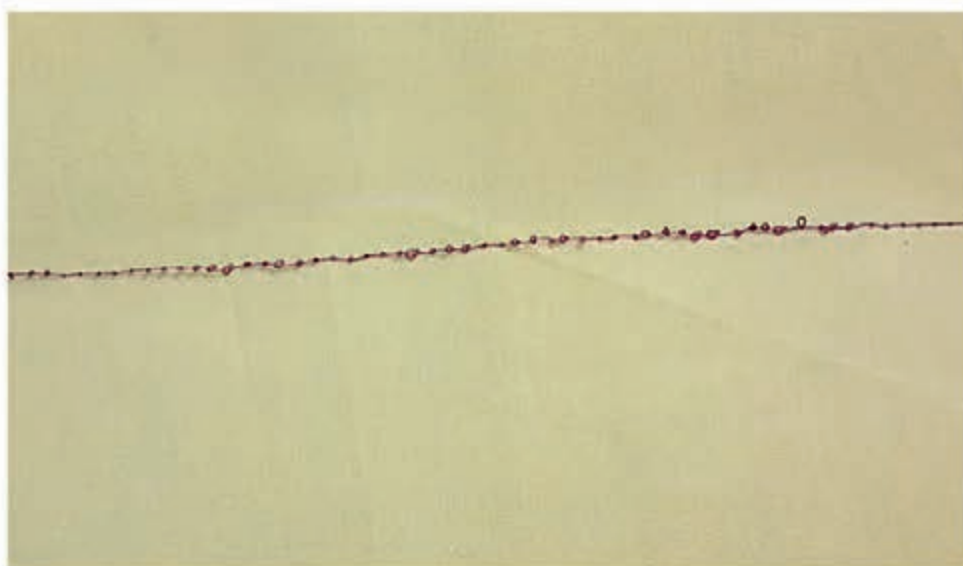

اگر دوخت روی کار شل است ، کشش نخ به وسیله پیچ ماکو باید سفت تر شود.

اگر دوخت زیر کار شل است ، باید؛

- (۱) مسیر عبور نخ کنترل شود.
- (۲) درجه تنظیم کشش نخ رو تنظیم شود.

با نظارت مربی درجه مخصوص تنظیم کشش نخ و سفتی پیچ ماکو را در چند نوع ماشین دوخت خانگی شناسایی کرده و در صورت عیب فعالیت لازم جهت رفع عیب را انجام دهید.

تمرین

راه اندازی ماشین های
دوخت خانگی ساده
و همه کاره

پر کردن ماسوره ماشین دوخت خانگی همه کاره

ماسوره را در مدل‌های مختلف و از جنس فلز یا پلاستیک شفاف (شیشه‌ای) می‌سازند. ماشین دوخت بدون ماسوره قادر به دوختن نیست.

مراحل انجام کار

۱. نخ مناسب برای پر کردن ماسوره را انتخاب کنید. ✓

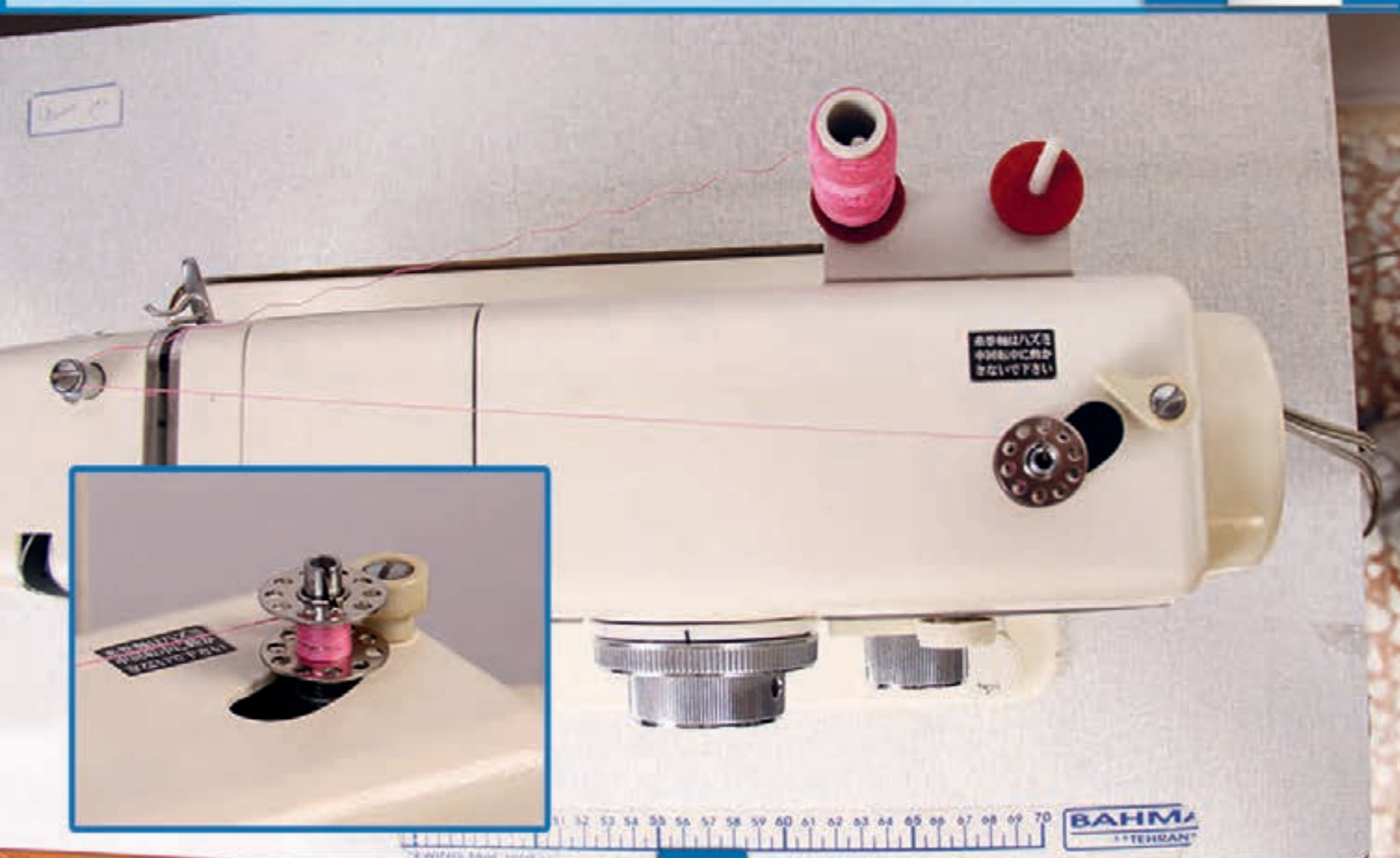

۲. قرقره را روی میله قرقره گذاشته و نخ را از گیره راهنما عبور دهید..

۳. نخ را چند دور با دست به دور ماسوره بپیچید و ماسوره را روی ماسوره گردان بگذارید.

۴. با حرکت اهرم ماسوره گردان ماشین دوخت را آماده کرده، سپس ماسوره را پر کنید. ✓

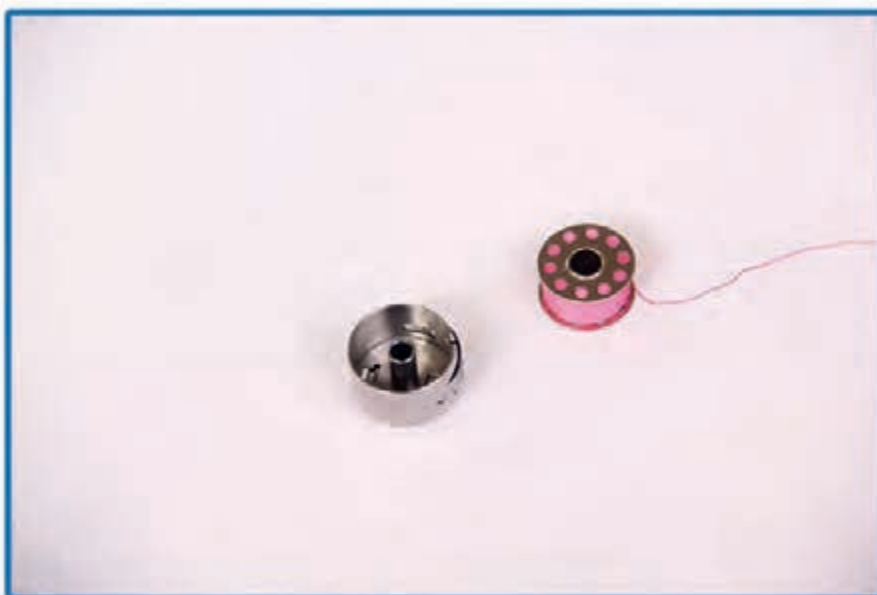
نکته

- ④ روی ماسوره شکافی کوچک است که باید به طور صحیح روی خار میله ماسوره گردان جا بیفتد.
- ④ دقت کنید ماسوره تاب نداشته باشد زیرا موجب خرابی ماشین دوخت می شود.
- ④ ماسوره را به اندازه نخ کنید و کاملاً پر نکنید زیرا حرکتش در ماکو کند می شود.

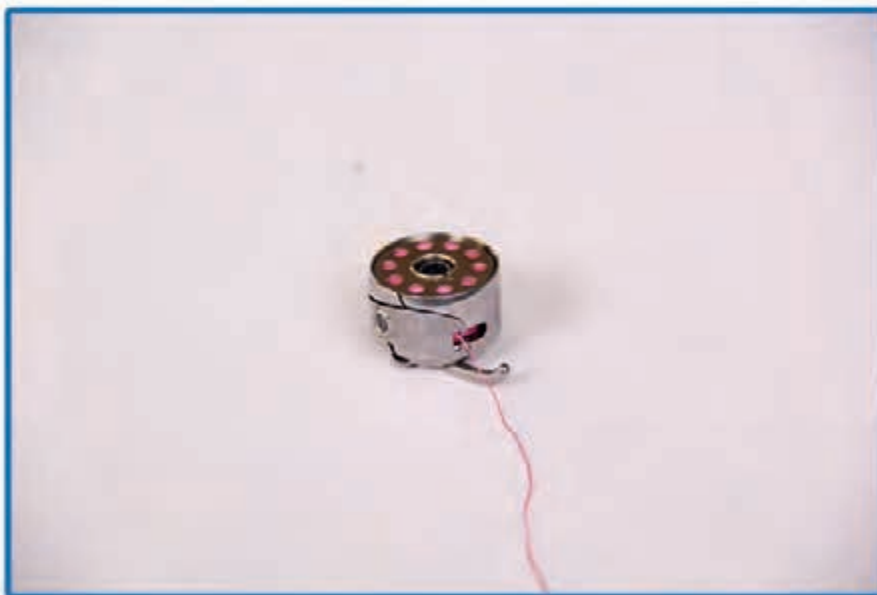
۵. پس از پر شدن ماسوره، اهرم ماسوره را به حالت اول برگردانید. ✓

۶. حدود ۱۰ سانت از نخ ماسوره را آزاد بگذارید و ماسوره را در ماکو قرار دهید.

۷. نخ را از داخل شکاف و زیر فنر ماکو عبور دهید تا از سوراخ بیرون بیاید.

۸. تا زمانی که دریچه فنری را نگاه داشته باشید. ماسوره از ماکو بیرون نمی آید.

۹. ماکو را در قاب ماکو جا بباندازید
(توجه کنید هنگام جا افتادن ماکو در قاب ماکو صدای خاص «تق» می دهد).

نکته
هر ماشین دوخت ماکو و ماسوره مخصوص خود دارد، سعی کنید
از ماکو و ماسوره ماشین دوخت دیگری استفاده نکنید.

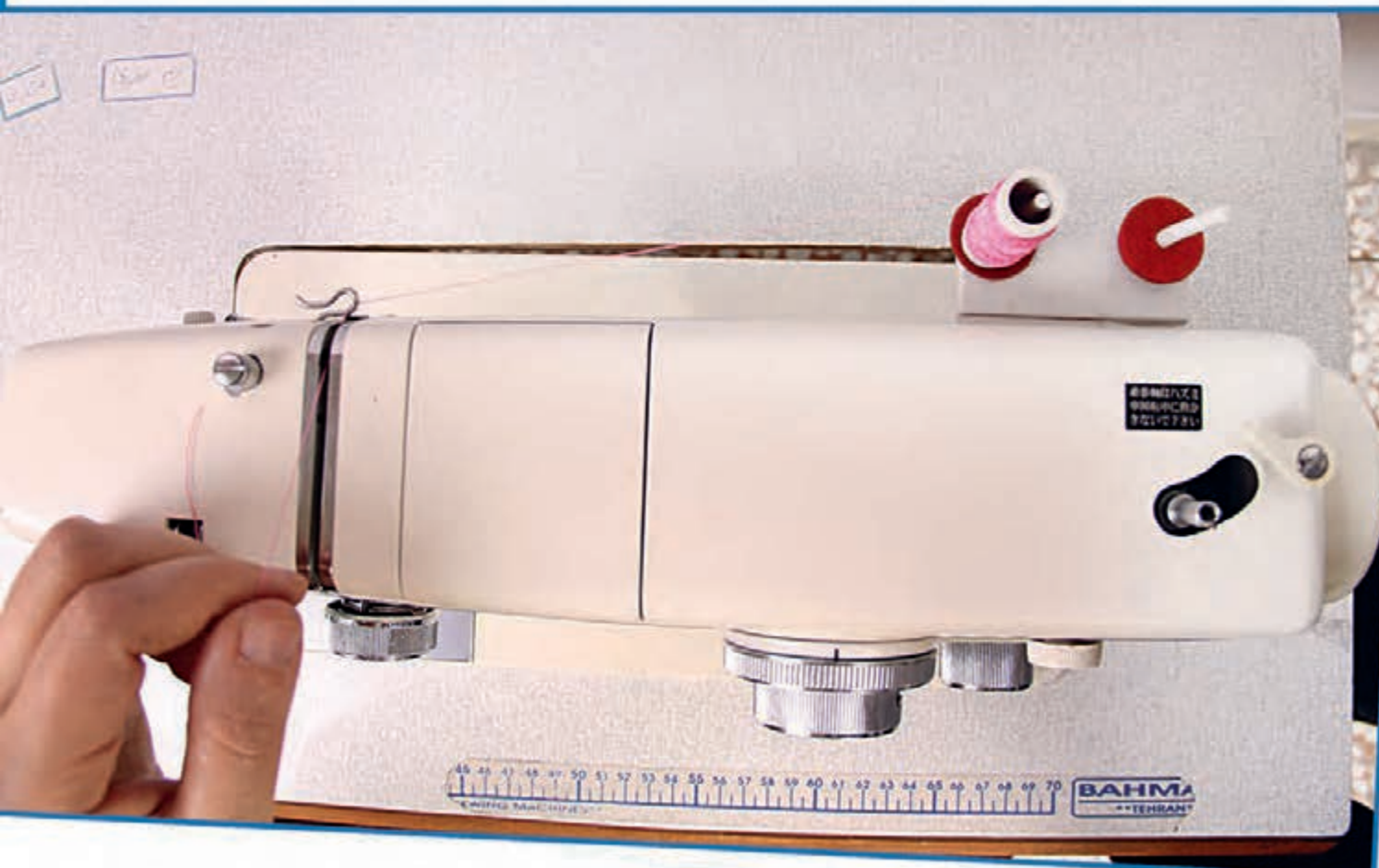
تمرین
با نظارت مربی تمام مراحل پر کردن و جاگذاری ماسوره
را بر روی چند نوع ماشین دوخت خانگی انجام دهید.

نخ کردن ماشین دوخت خانگی همه کاره

۱. قرقره مناسب را روی میله قرقره قرار دهید.

۲. نخ را از گیره‌های راهنمای عبور نخ بگذرانید.

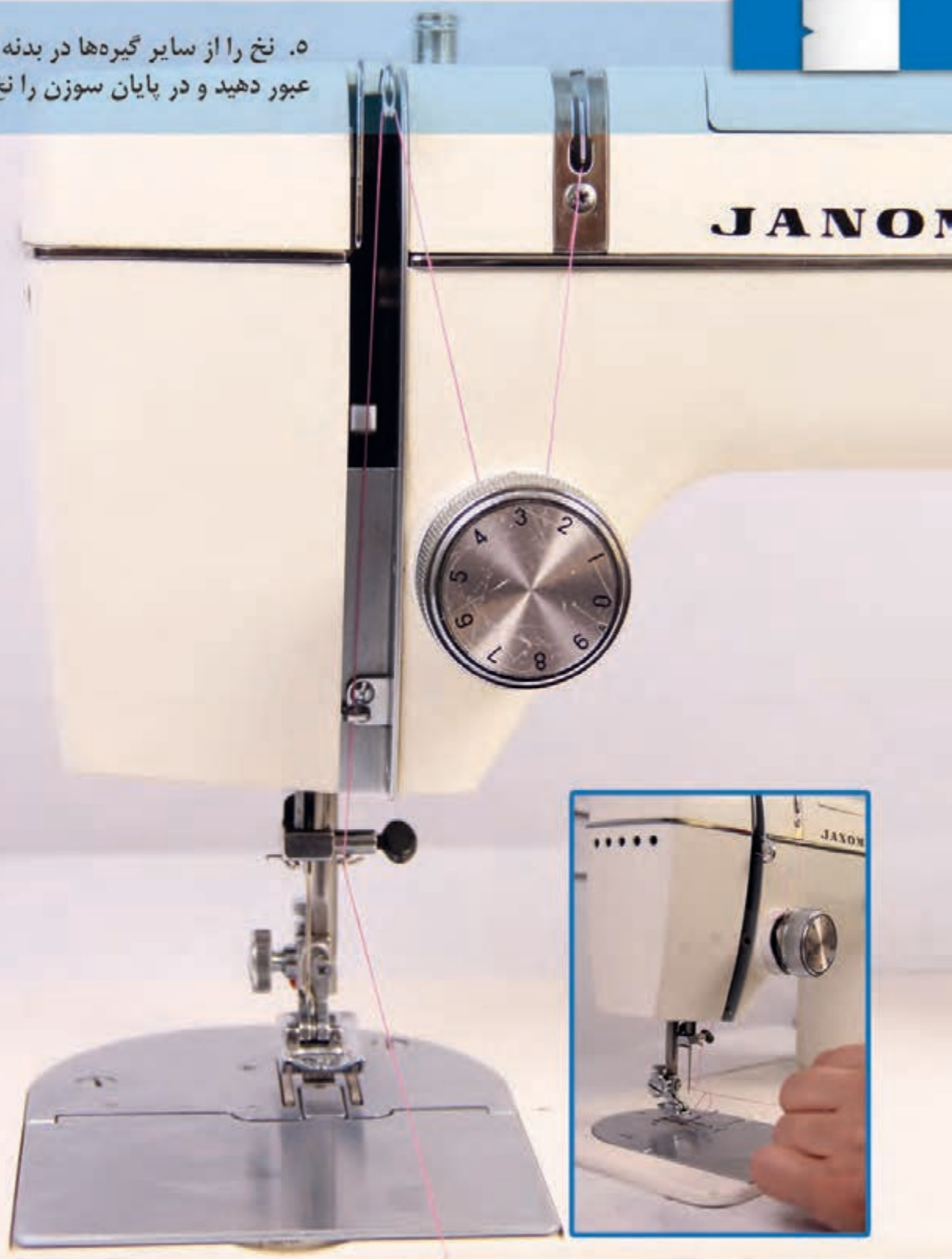

۵. نخ را از سایر گیره‌ها در بدنه ماشین دوخت عبور دهید و در پایان سوزن را نخ کنید.

نکته هنگام نخ کردن ماشین دوخت اهرم بالا بر پایه به طرف بالا باشد. در غیر این صورت نخ به درستی از درجه تنظیم کشش نخ عبور نمی کند. و هنگام دوخت نخ اضافی زیر کار جمع می شود.

۶. با دست توپی چرخ را یکبار به طرف جلو
بچرخانید و نخ ماسوره را از زیر صفحه دوخت
به طرف بالا بیرون بکشید.

نکته ④ کشش نخ رو و کشش نخ ماکو باید به یک نسبت باشد، نه خیلی سفت و نه خیلی شل باشد.

۷. درجه بخیه را مناسب با نوع پارچه و دوخت تنظیم کنید.

نکته هنگام نخ کردن، ماشین دوخت باید خاموش باشد.

تمرین با نظارت مربی تمام مراحل نخ کردن ماشین دوخت را بر روی چند نوع ماشین دوخت خانگی انجام دهید.

سوزن های ماشین دوخت خانگی

انواع سوزن های ماشین دوخت شامل؛ استرچ دوز، چرم دوز، دوسوزنه، نازک دوز، ضخیم دوز و موارد دیگر است.

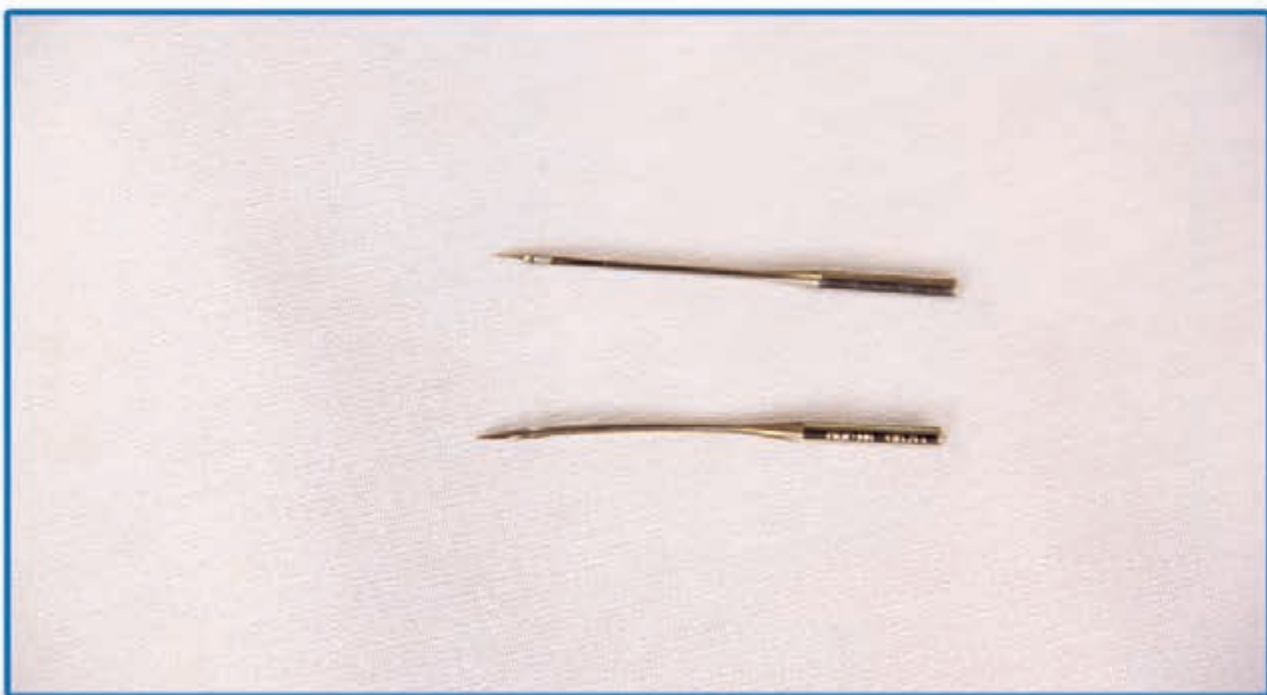
اکثر سوزن های ماشین دوخت خانگی و گلدوزی، دارای شکلی مشابه هستند بدین شکل که یک طرف آن تخت و طرف دیگر آن نوک پیکانی است. ✓

تعویض سوزن ماشین دوخت خانگی

برای تعویض سوزن ماشین دوخت
میله سوزن را تا انتها بالا ببرید.

✓ سوزن جدید را تا جایی که جا دارد به طرف بالا فشار دهید و پیچ سوزن بند را ببندید.

دانستنی ها

نکاتی در مورد سوزن های مناسب ماشین دوخت :

- ④ سوزن شماره ۱۶ برای دوخت پارچه های ضخیم مانند گاباردین و پشمی مناسب است.
- ④ سوزن شماره ۱۴ برای دوخت پارچه های متوسط مانند کتان و فاستونی مناسب است.
- ④ سوزن های شماره ۱۰ و ۱۱ برای دوخت پارچه های نازک و ظریف مانند حریر ، کرپ و ارگانزا مناسب است.

پایه دوخت

۱. پایه دوخت را با اهرم بالا برنده، بالا ببرید و پارچه را زیر آن بگذارید.

۲. ادامه نخ زیر و رو را به طرف پشت نگه دارید، سپس با پایین آوردن اهرم بالا برنده، پایه را به آرامی پایین بیاورید.

۳. پارچه را به آرامی زیر پایه دوخت هدایت کنید، دوخت باید با سرعت متعادل صورت بگیرد.

۴. پس از اتمام کار، پایه را بالا ببرید و اضافی نخ را بچینید.

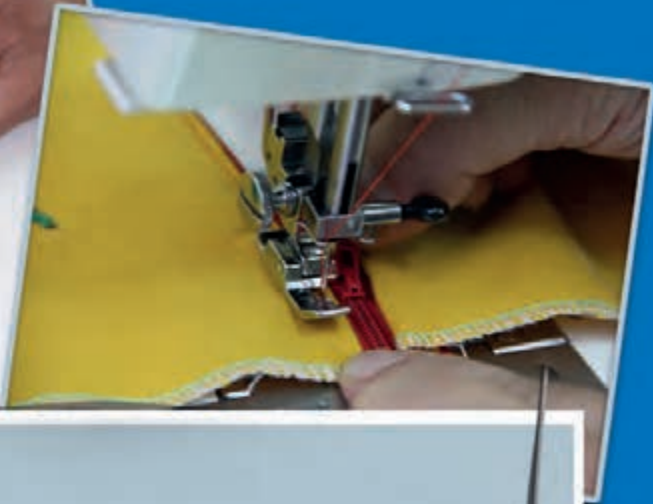
نکته

- ④ همیشه مقدار بیشتری از پارچه را در سمت چپ و مقدار کمتری از پارچه را در سمت راست ماشین دوخت نگه دارید.
- ④ هرگز پارچه را از طرف عقب از زیر پایه نکشید و از جلو نیز آن را به زیر پایه هدایت نکنید.
- ④ دوخت باید با سرعت متعادل صورت بگیرد.

ماشین دوخت خانگی و ابزار جانبی آن

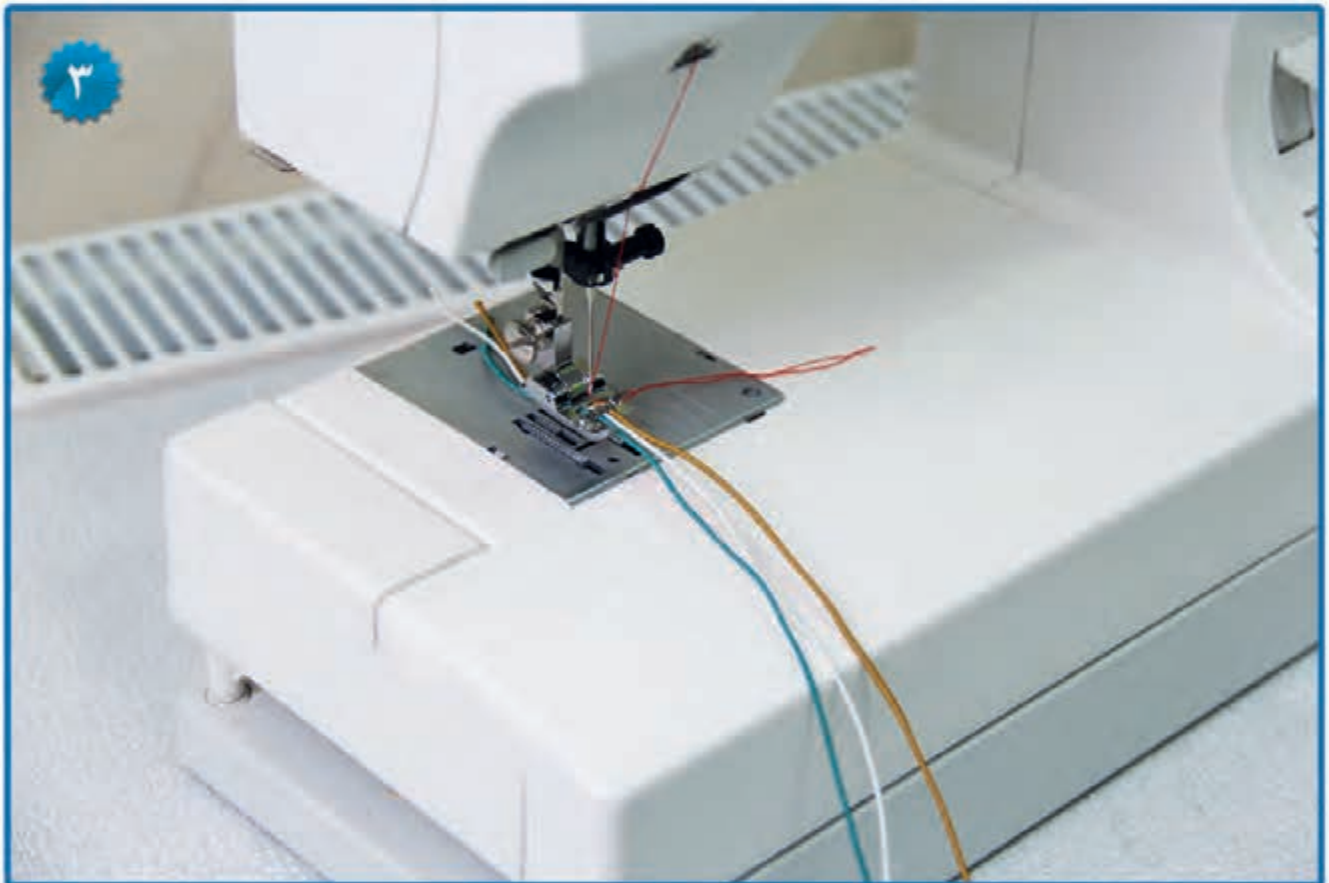
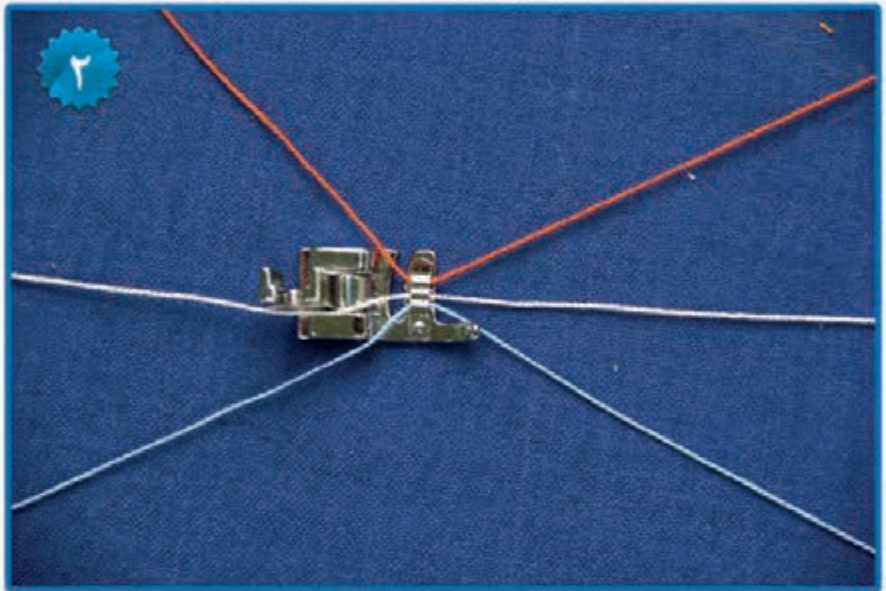
نصب پایه های مختلف ماشین دوخت

در کتاب آموزش خیاطی عمومی (۲) با کارکرد برخی از پایه های
ماشین دوخت خانگی آشنا می شوید ، در این فصل به
صورت تصویری، برخی از پایه ها را مرور می کنیم.

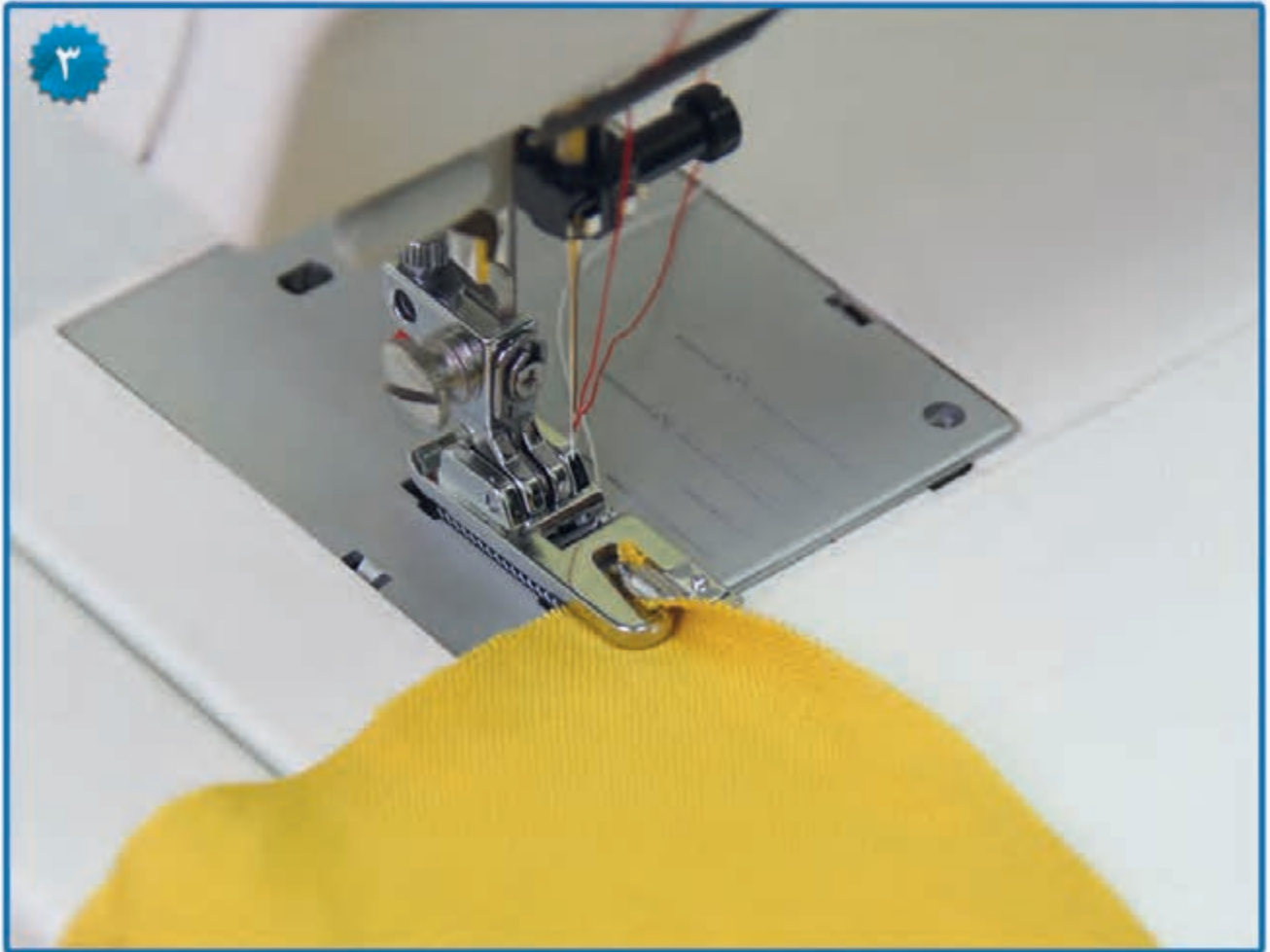

پایه قیطان دوزی

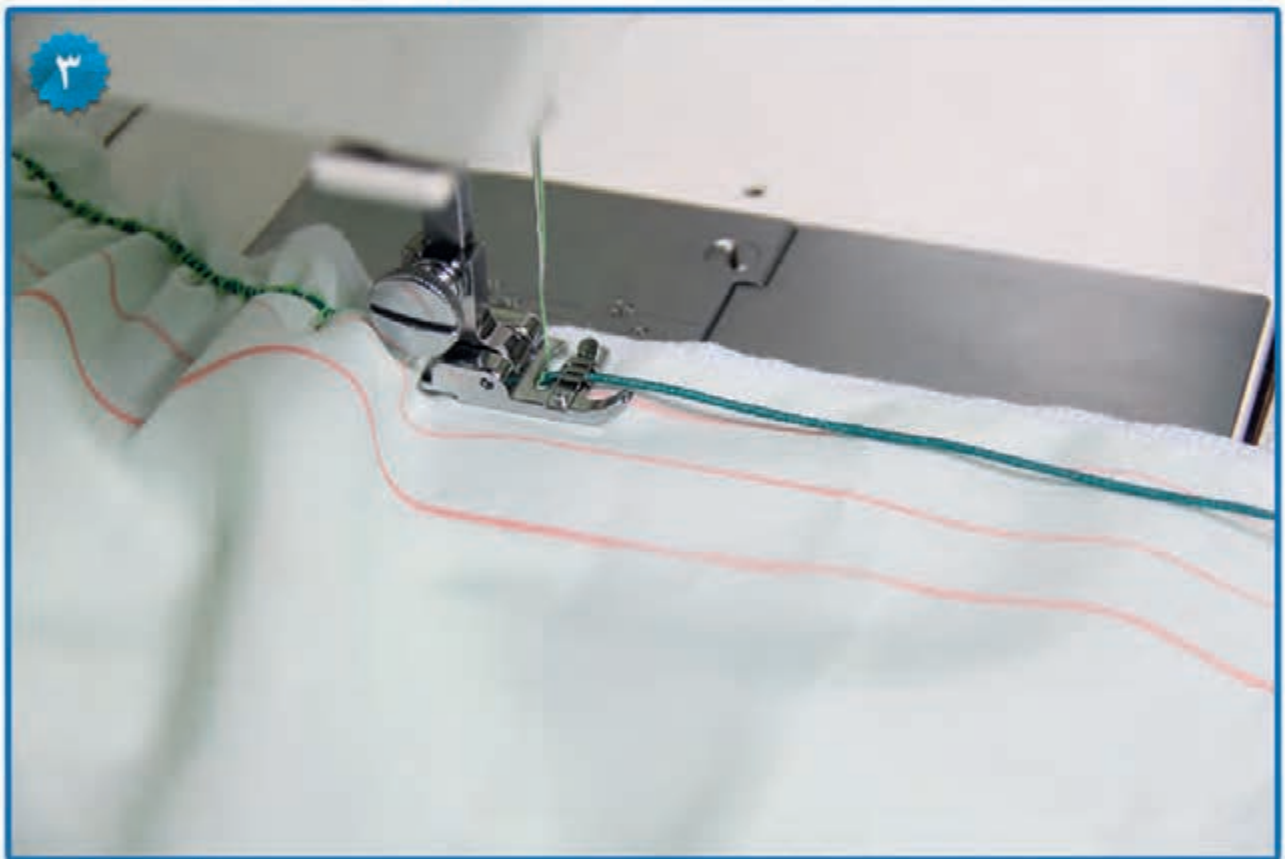

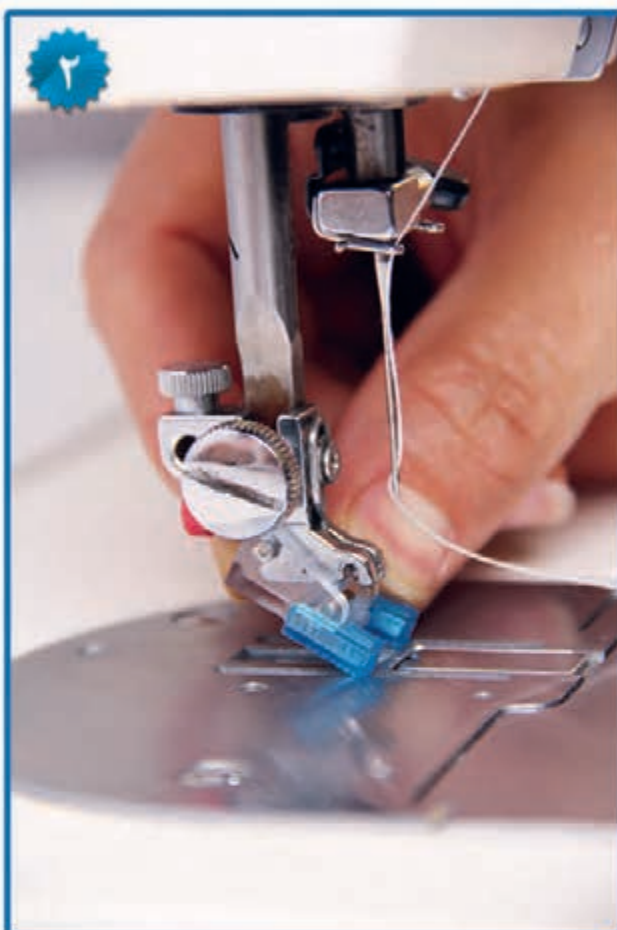
پایه پیچ رُل

پایه کش دوزی

پایه دکمه دوزی

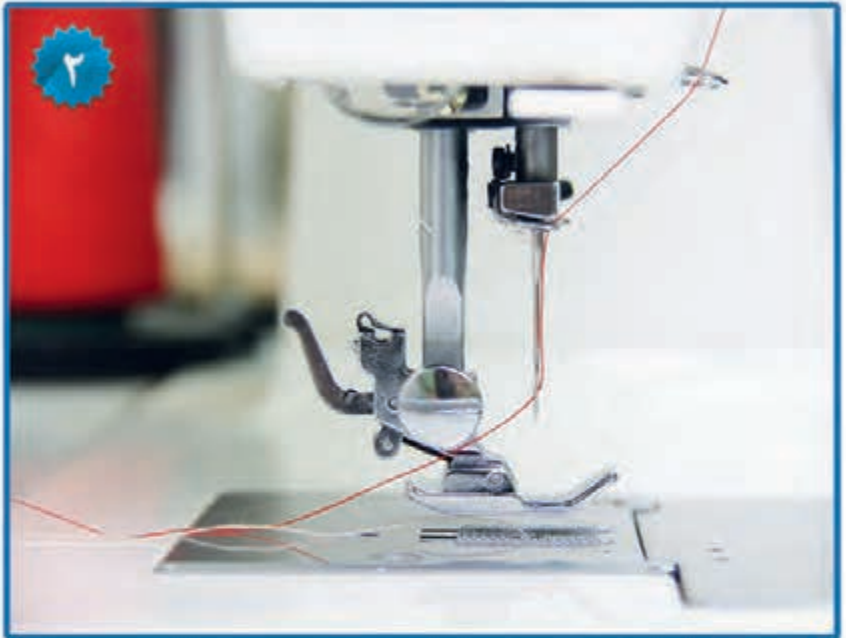

پایه پنبه دوزی

پایه زیپ دوزی

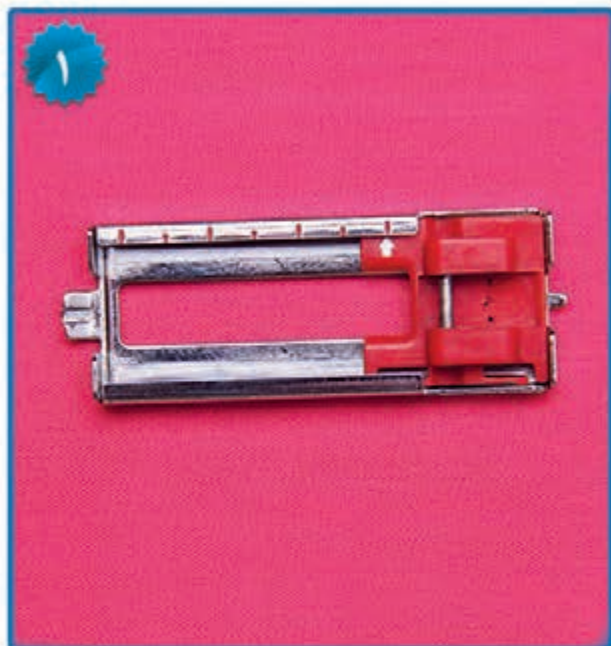

پایه پس دوزی

پایه جا دکمه

پایه کوک شل

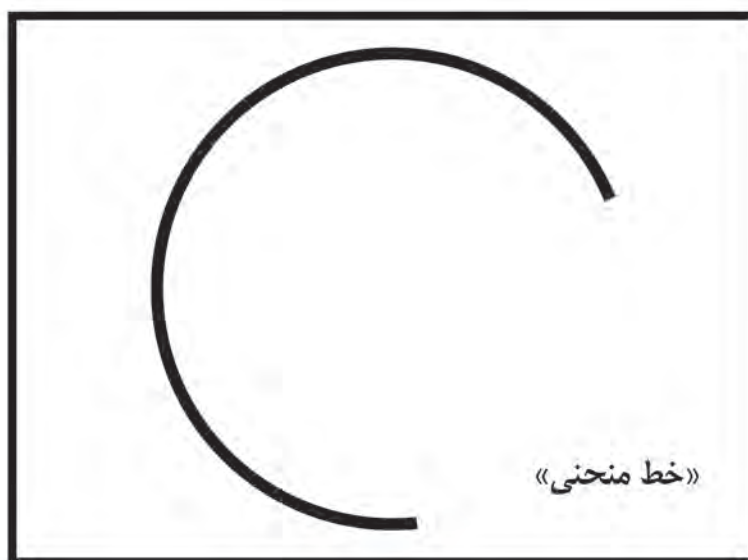
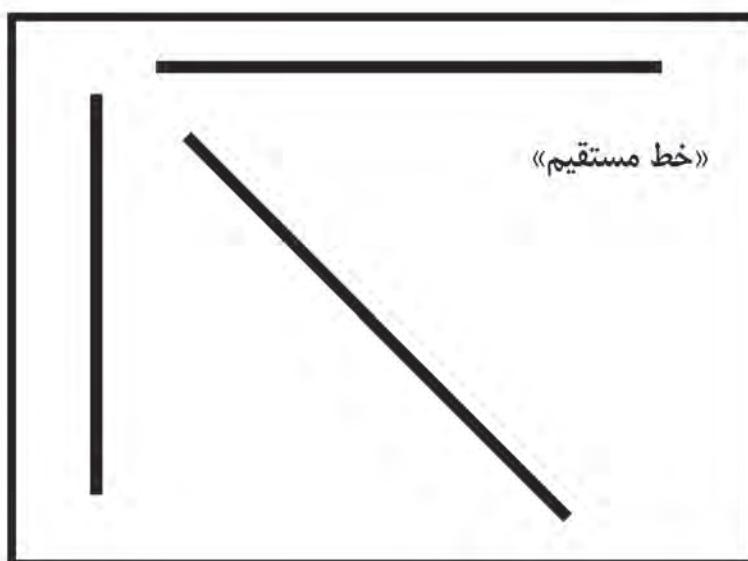

برای کسب مهارت در کار با ماشین دوخت نیاز به داشتن صبر و حوصله، کسب تجربه با استفاده از تمرینات زیاد و شناخت برخی مفاهیم ضروری است. به طور مثال برای انجام دوخت نیاز به شناخت انواع خطوط، دوخت خطوط به صورت گام به گام (بدون استفاده از نخ - دوخت روی کاغذ - دوخت روی پارچه) می باشد.

انواع خطوط

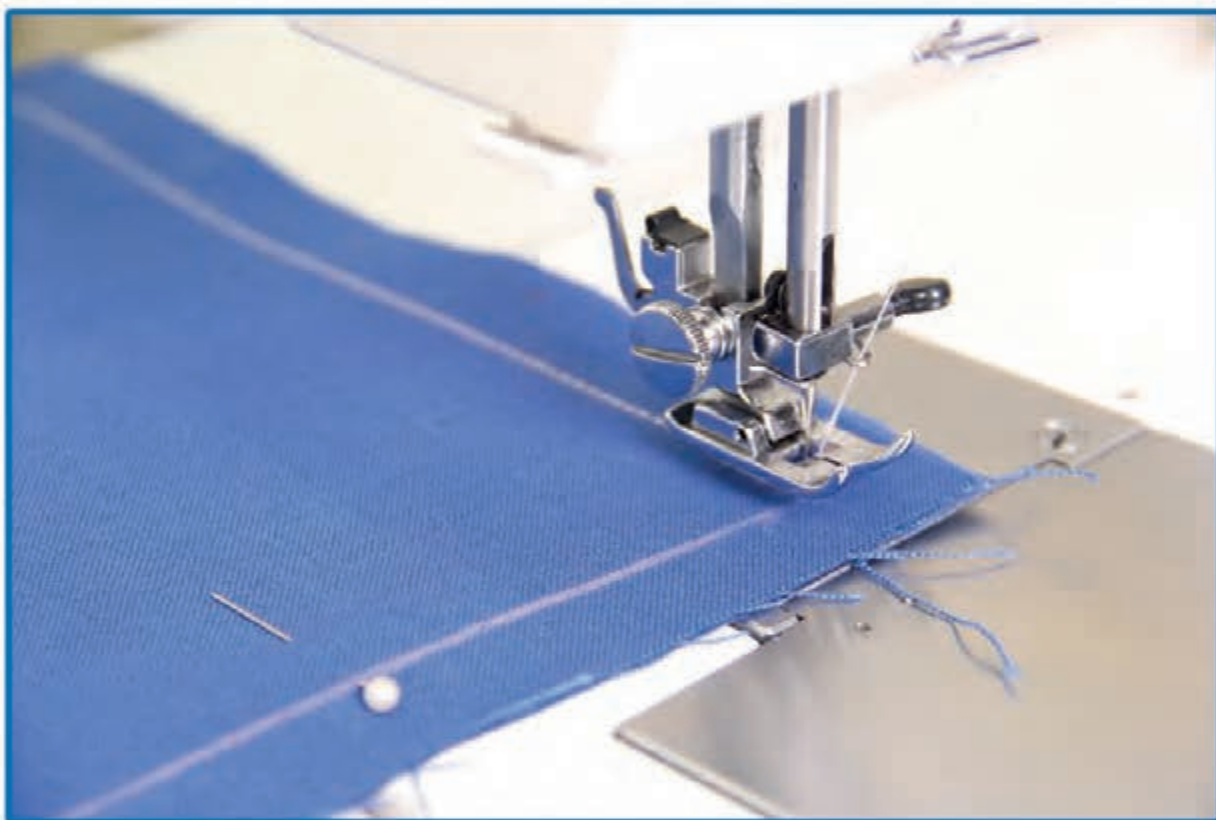
خطوط را می توان به دو دسته «خط مستقیم» و «خط منحنی» تقسیم کرد.

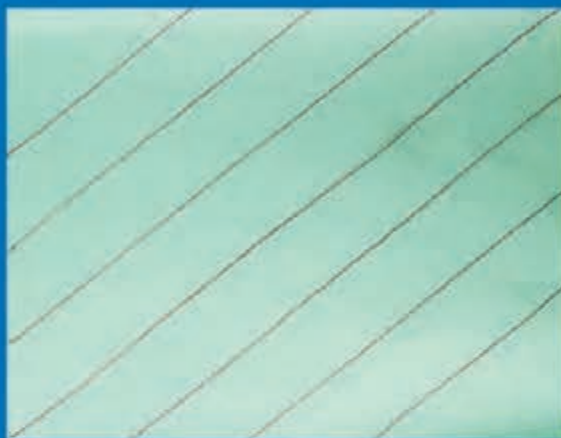
خطوط مستقیم

- ✓ خطوط مستقیم به خطوط عمودی، افقی و مایل تقسیم می‌گردند، خط مستقیم به صورت خط شکسته نیز تغییر شکل می‌یابد.

مهارت آموز گرامی شما در این مرحله بر روی قطعات کاغذ و پارچه پشیمی خط کشی شده (خطوط «مستقیم عمودی، افقی، مایل، شکسته» و «خطوط منحنی» در فاصله‌ها و اندازه‌های متفاوت) که توسط مربی برای شما آماده شده است، تمرین دوخت را انجام می‌دهید.

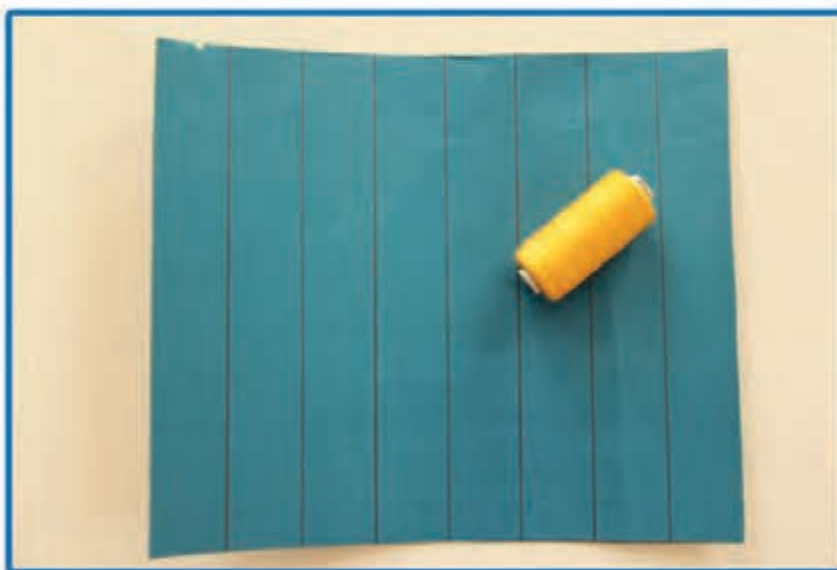
چرخ کاری خطوط

«چرخکاری خطوط مستقیم»

مواد و وسایل مورد نیاز:

- ✓ ماشین دوخت خانگی
- ✓ نخ قرقره یا دوک رنگی متضاد با رنگ پارچه
- ✓ کاغذهای خط کشی شده به ابعاد 20×25 سانتی متر

۱. ماسوره را با نخ مناسب پر کنید.

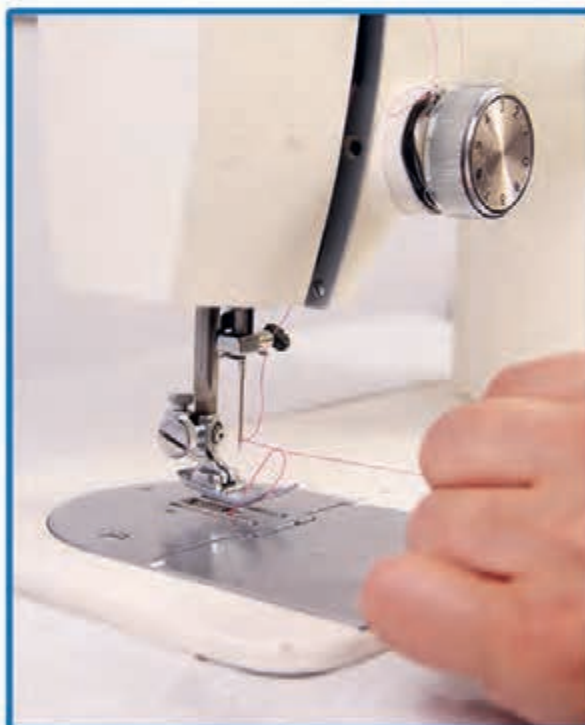
۲. ماسوره را در ماکو قرار دهید.

۳. ماکو و ماسوره را در کمپلت ماکو قرار دهید.

۴. نخ کشی ماشین دوخت را به طور صحیح انجام دهید.

نکته

برای دوخت بر روی کاغذ با کمک مربی دوخت بخیه را روی درجه درست تنظیم کنید.

۵. با دست، توپی ماشین دوخت را حرکت دهید تا سوزن، نخ ماسوره را به طرف بالا بیرون بیاورد.

نکته انتهای دو نخ رو و زیر را به پشت پایه هدایت کنید.

۶. کاغذ خط کشی شده را زیر پایه دوخت قرار دهید.

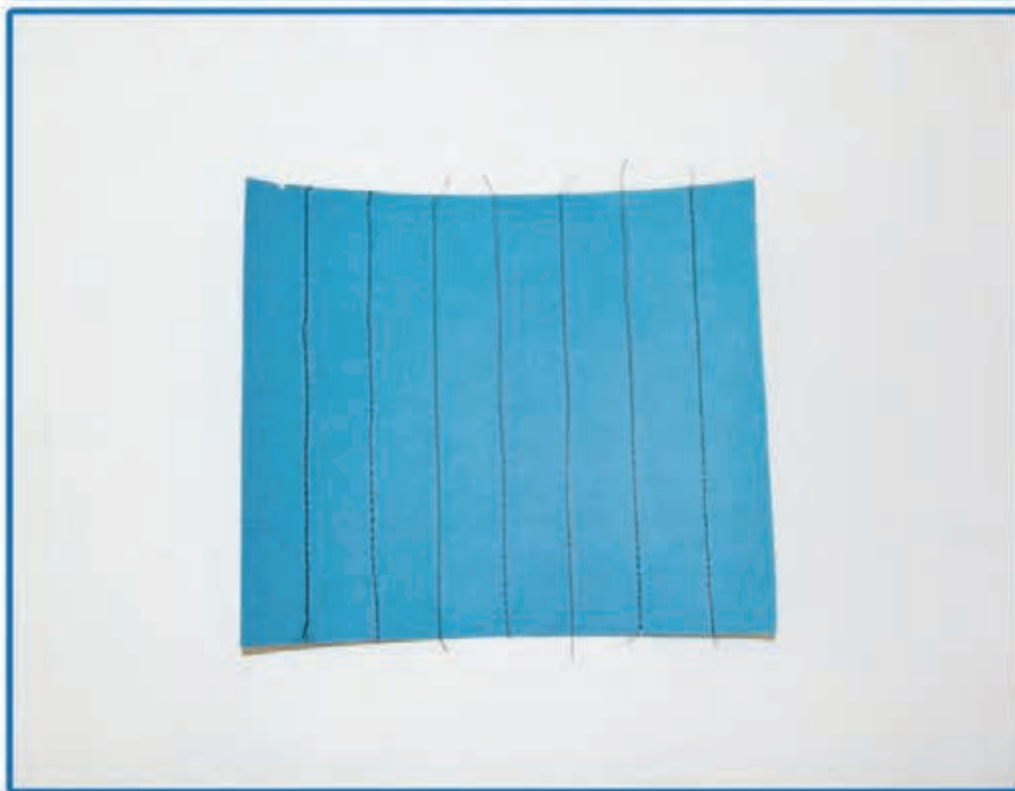
۷. سوزن را روی خط کشی گذاشته و به آرامی چرخ کنید. ✓

۸. دستتان را در کنار کاغذ گذاشته و به آرامی به حرکت کاغذ کمک کنید. ✓

۹. مطابق با نوع خط، تمام مقواهای خط کشی شده را با استفاده از ماشین دوخت بدوزید.

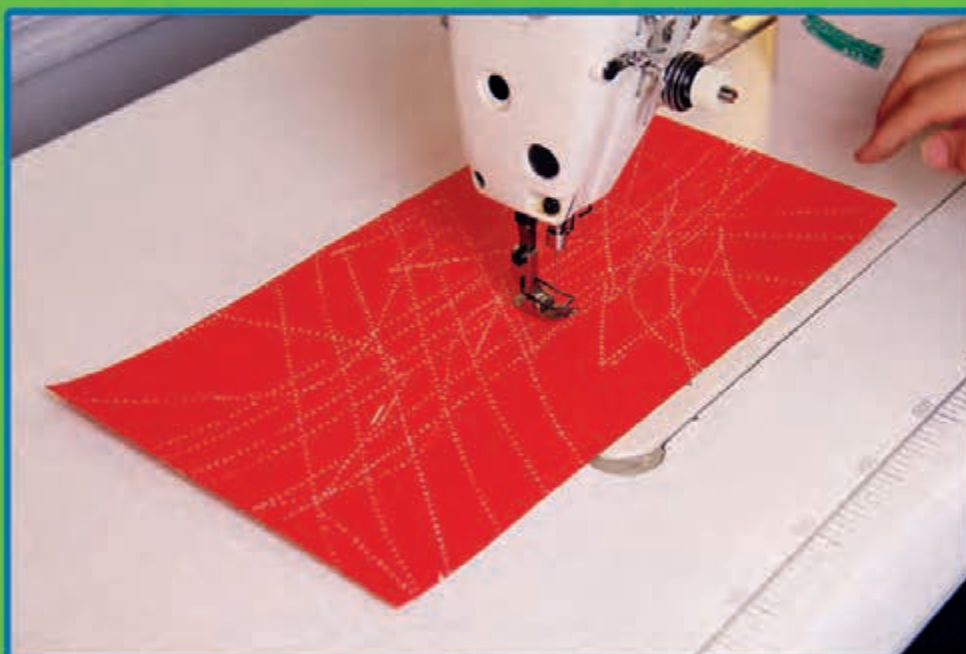
نکته ۱ می توانید بدون آن که ماشین دوخت را نخ کنید، طرز فشار دادن پا بر روی پدال را تمرین کنید.

نکته ۲ هر چه تمرین کنید مهارت بیشتری پیدا می کنید.

نکته ۳ هنگام کار با ماشین دوخت هرگز نگاهتان را از روی پایه ماشین دوخت بر ندارید و مراقب دستان خود باشید.

با استفاده از ماشین دوخت بدون نخ کشی، بدون ماگو و ماسوره بر روی کاغذ رنگی ضخیم (ترجیحاً کاغذ دو بار دولا شده)، چرخکاری بدون هدف را تمرین کنید.

تمرین

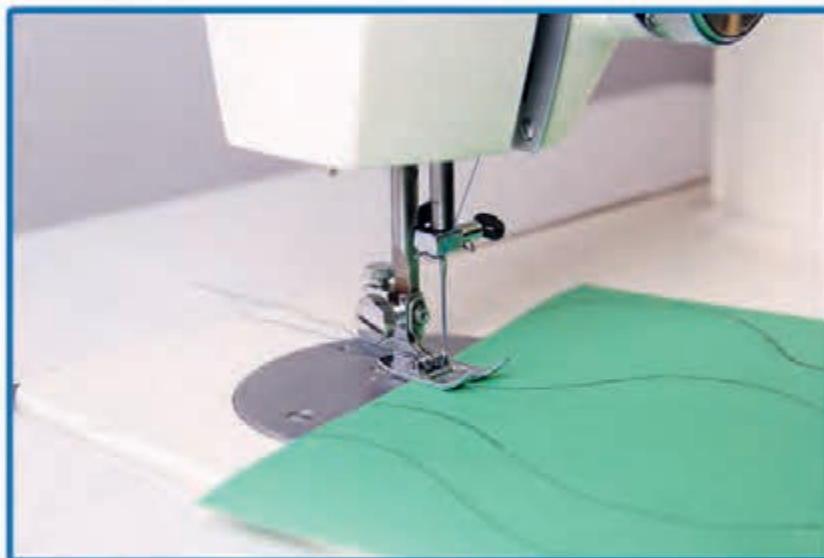
پس از کسب مهارت در چرخکاری بر روی کاغذ با استفاده از ماشین دوخت خانگی چند کاره، چرخکاری خطوط افقی، عمودی و مورب روی پارچه انجام دهید.

تمرین

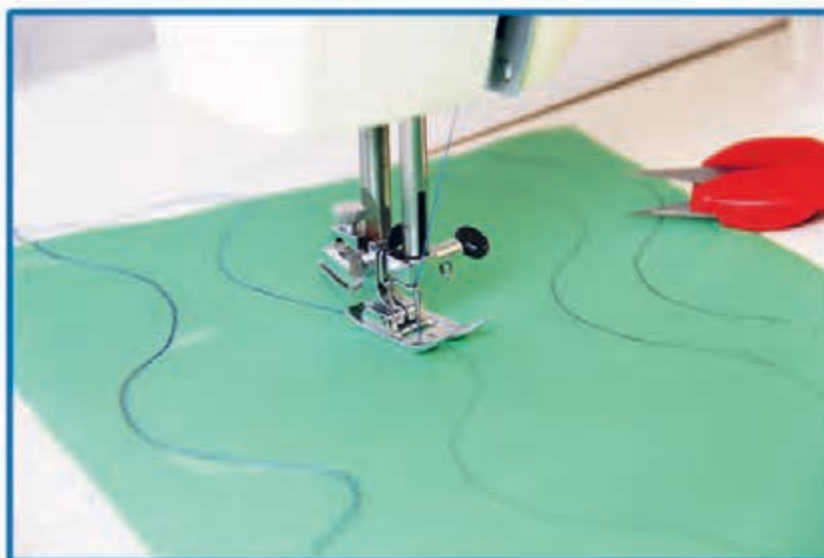

«چرخکاری خطوط منحنی و شکسته»

پس از آماده کردن ماشین دوخت و گذاشتن کاغذ خط‌کشی شده در زیر پایه، سوزن را روی خط بگذارید. ✓

هنگام حرکت پایه بر روی «خطوط منحنی» فشار کمی بر روی پدال ماشین دوخت بیاورید تا حرکت ماشین دوخت آرام انجام گیرد. ✓

هنگام حرکت پایه بر روی «خطوط شکسته» دوخت را تا جای شکست انجام دهید، سپس سوزن ماشین دوخت را بر روی زمینه کار نگه دارید، پایه را بلند کنید و زمینه کار را به سمتی که ادامه خط است بچرخانید، حالا پایه را روی زمینه کار بگذارید و دوخت را ادامه دهید.

پس از کسب مهارت در چرخکاری بر روی کاغذ با استفاده از ماشین دوخت چندکاره خانگی، چرخکاری خطوط منحنی و شکسته روی پارچه انجام دهید...

تمرین

ماشین دوخت صنعتی راسته دوز

روش کار با این ماشین دوخت مانند ماشین‌های خانگی است ولی تفاوت عمده این ماشین با ماشین‌های خانگی در سرعت ماشین است و روغن کاری آنان به صورت اتوماتیک است. از آن جایی که سرعت در ماشین‌های دوخت راسته دوز بسیار بالاتر از ماشین‌های دوخت خانگی است، هنگام استفاده از این ماشین دوخت نیاز به احتیاط بیشتری دارد.

نکته

برای کار با ماشین دوخت راسته دوز صنعتی ابتدا بدون استفاده از نخ با ماشین دوخت تمرین کنید، تا میزان فشار پا بر روی پدال ماشین دوخت را یاد بگیرید.

تنظیم کننده طول بخیه

آشنایی با اجزای
ماشین دوخت
صنعتی راسته دوز

دسته دوخت معکوس

ماشوره گردان

راهنمای عبور نخ

اهرم دوخت معکوس

تنظیم کننده کشش نخ

شیطانک

شیطانک

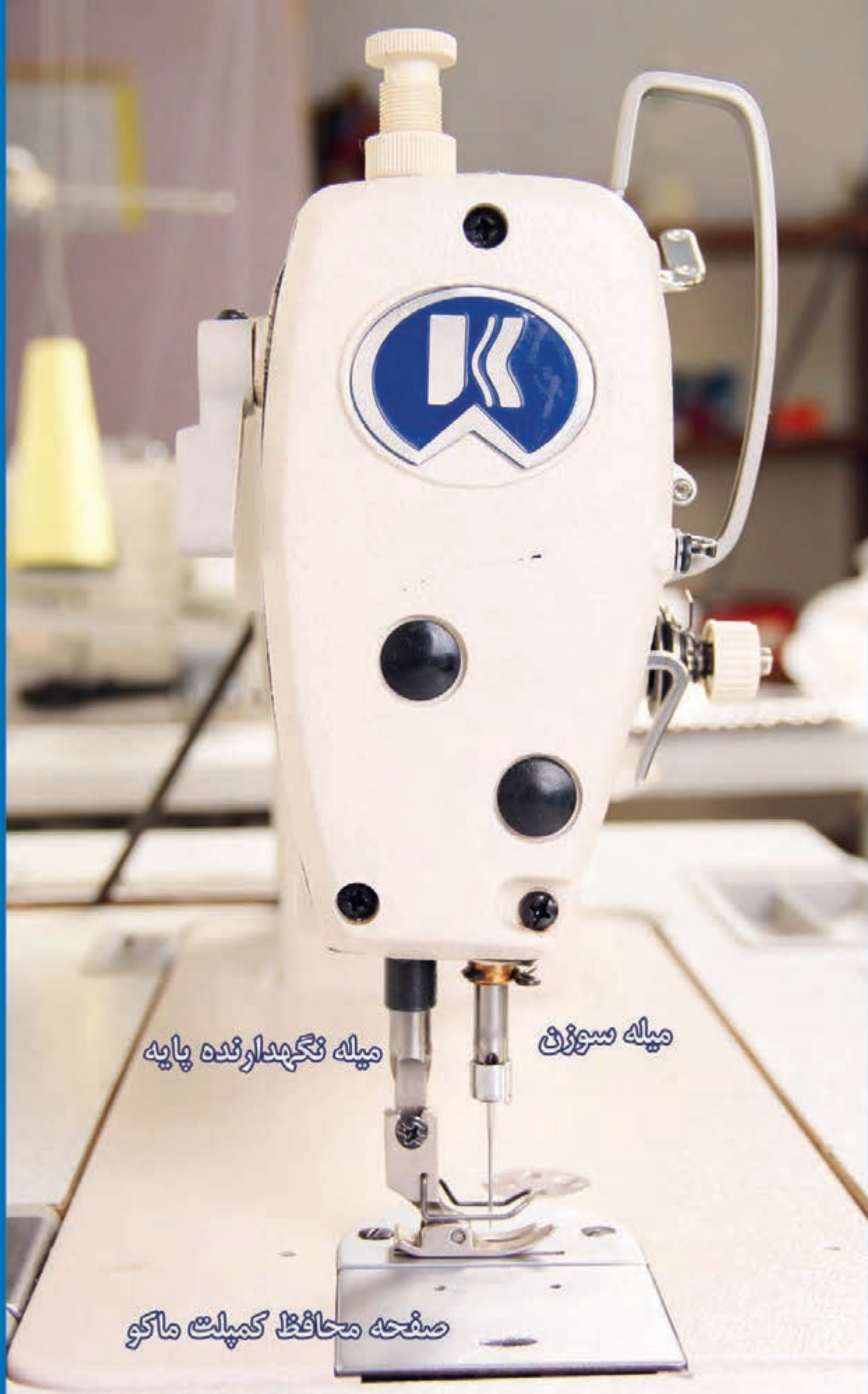
تنظیم کننده کشش نخ

کارپیش بر

صفحه کارپیش بر

میله سوزن

میله نگهدارنده پایه

صفحه محافظ کمپلت ماکو

دکمه روشن خاموشی

مخزن روغن

تسمه ماشین دوخت

دینام

اهرم بالا برنده پایه پا

پدال

اشهرم بالابرنده پايله با دست

JACK

تویی

تسمه ماشین دوخت

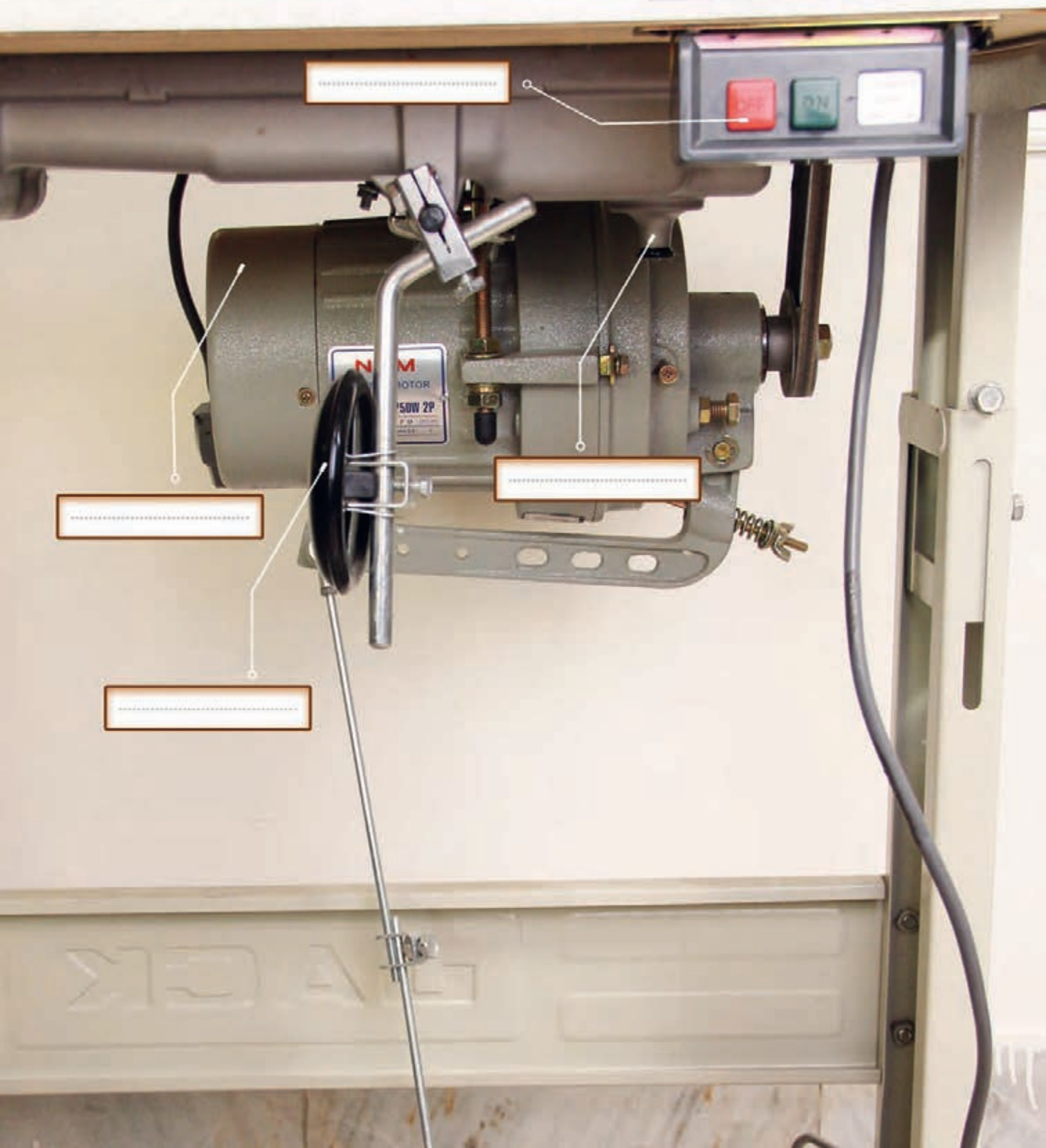
وزارت آموزش و پرورش
مدیریت آموزش و پرورش استان تهران
شماره ۵۹۸

میله دوک

ماسوره گردان

تمرین

۱. نام قسمت های مشخص شده در ماشین دوخت راسته دوز زیر را در جاهای خالی بنویسید.
۲. به ماشین دوخت خانگی که مری در اختیار گروه شما قرار داده به دقت نگاه کنید. اسم هر قسمت را بر روی برجسب نوشته و به قسمت مورد نظر برجسبباند.
۳. برجسبهایی که به اشتباه گذاشته شده، بردارید و در جای صحیح خود بگذارید.

برای دوخت خوب و صحیح با ماشین دوخت صنعتی راسته دوز باید با دقت و احتیاط با آن کار کنید و به طور صحیح از آن نگهداری کنید.
برای نگهداری ماشین دوخت صنعتی راسته دوز به موارد زیر باید توجه شود:

- ④ نظافت ماشین دوخت
- ④ روغن کاری ماشین دوخت
- ④ عیب یابی و رفع جزئی عیب

④ عیب یابی و رفع عیب ماشین دوخت صنعتی راسته دوز بایستی توسط مربی کارگاه و متخصص انجام شود.

نظافت ماشین دوخت

پس از هر بار کار با ماشین دوخت بدنه آن را با کمک پارچه کمی مرطوب تمیز کنید تا اثرات روغن یا گرد و غبار از روی آن پاک شود. ✓

گرد پارچه دوخته و یا سر دوز شده در مسیر کار پیش بر و اطراف سوزن را با برس مخصوص پاک کنید. ✓

پس از نظافت، روکش ماشین دوخت را روی آن بگذارید. ✓

نظافت کار پیش بر

۱. کلید روشن و خاموش را در وضعیت خاموش قرار دهید.

۲. دو شاخه سیم برق ماشین دوخت را از پریز برق خارج کنید.

۳. اهرم بالا برنده پایه را با دست یا پا بالا ببرید. ✓

۴. با استفاده از پیچ گوشتی پایه ماشین دوخت و سوزن را از محل خود بیرون بیاورید.
(با کمک مربی) ✓

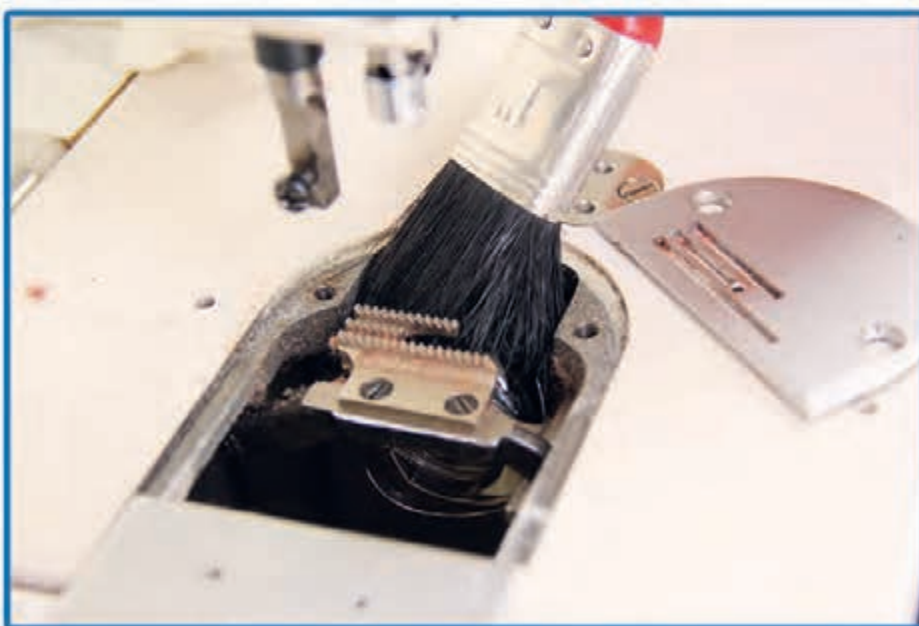
۵. با استفاده از پیچ گوشتی، پیچ‌های صفحه سوزن را باز کرده و صفحه را بردارید.
(با کمک مربی) ✓

برای جلوگیری از گم شدن پیچ نگهدارنده باید هنگام درآوردن سوزن و پایه، پیچ نگهدارنده را کمی شل کنید تا سوزن و پایه از آن جدا شود، سپس پیچ را در محل خود محکم کنید.

نکته

۶. با برس، پرزهای انباشته شده روی دندان‌های کار پیش‌بر را تمیز کنید. ✓

۷. صفحه سوزن را در جای خود قرار داده و پیچ‌ها را ببندید. (با کمک مربی)

④ بحث گروهی

اگر بعد از هر بار کار با ماشین دوخت، اقدام به تمیز کردن آن نکنید
چه اتفاقی برای ماشین دوخت می‌افتد؟

نظافت قاب ماکو

۱. کلید روشن و خاموش را در وضعیت خاموش قرار دهید.

۲. دو شاخه سیم برق ماشین دوخت را از پریز برق خارج کنید.

۳. ماکو و ماسوره را بیورید.

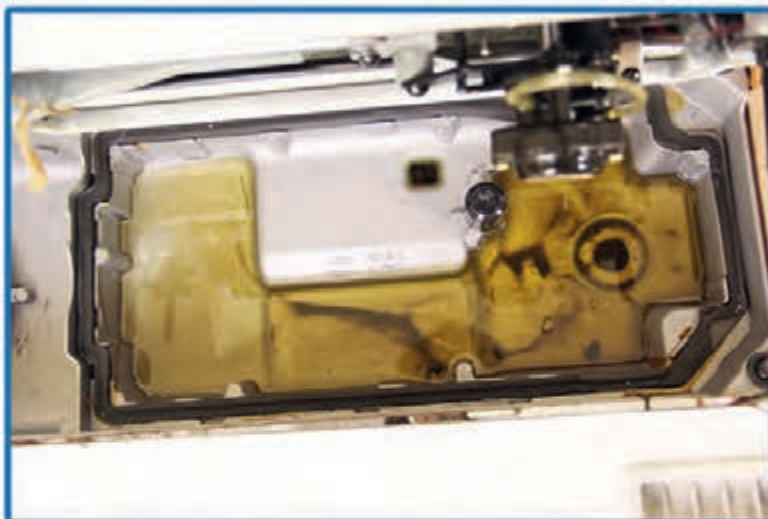

۴. با برس، پرزهای انباشته شده در جای قاب را تمیز کنید.

روغن کاری ماشین دوخت

- ✓ دقت کنید که مخزن روغن از روغن صاف و شفاف و به اندازه برخوردار باشد.

- ✓ مقدار روغن در مخزن باید بین علامت حداکثر (Max) و حداقل (Min) باشد.

نکته

ماشین های دوخت صنعتی راسته دوز از مخزن و پمپ روغن برخوردارند و دستگاه به طور اتوماتیک روغن کاری می شود.

راه اندازی
ماشین دوخت
صنعتی
راسته دوز

سوزن های ماشین دوخت صنعتی راسته دوز

- ✓ انواع سوزن های ماشین دوخت شامل؛ استرچ دوز، چرم دوز، نازک دوز، ضخیم دوز و ... بوده و به دو شکل سرگرد و بلند می باشد.

تعویض سوزن ماشین دوخت صنعتی راسته دوز

۱. برای تعویض سوزن ماشین دوخت، میله سوزن را تا انتها بالا ببرید.

۲. پیچ سوزن بند را شل کنید و سوزن معیوب را بیرون بیاورید.

۳. سوزن را طوری در دست بگیرید که سمت شیار سوزن، به طرف خارج و سمت دارای فرو رفتگی به طرف بازوی ماشین دوخت باشد. (با کمک مربی)

۴. سوزن جدید را تا جایی که جا دارد به طرف بالا فشار دهید و پیچ سوزن بند را ببندید.

نکته ④ شیار و فرو رفتگی سوزن ماشین دوخت صنعتی را می‌توان با لمس کردن، بهتر تشخیص داد.

نکاتی در مورد سوزن های مناسب ماشین دوخت

- سوزن های شماره ۱۴ تا ۱۶ برای دوخت پارچه های ضخیم مانند گاباردین و پشمی مناسب است.
- سوزن های شماره ۱۱ تا ۱۴ برای دوخت پارچه های متوسط مانند کتان و فاستونی مناسب است.
- سوزن های شماره ۹ تا ۱۱ برای دوخت پارچه های نازک و ظریف مانند حریر، کرپ و ارگانزا مناسب است.
- سوزن ماشین های راسته دوز و اورلوک صنعتی با سوزن ماشین دوخت خانگی و گلدوزی فرق دارد، این سوزن ها قیمت بالاتری دارند.
- سوزن ماشین دوخت راسته دوز گرد و بلند تر است.
- سوزن ماشین دوخت اورلوک صنعتی گرد و کوتاه تر از سوزن راسته دوز است.

پُر کردن ماسوره ماشین دوخت صنعتی راسته دوز

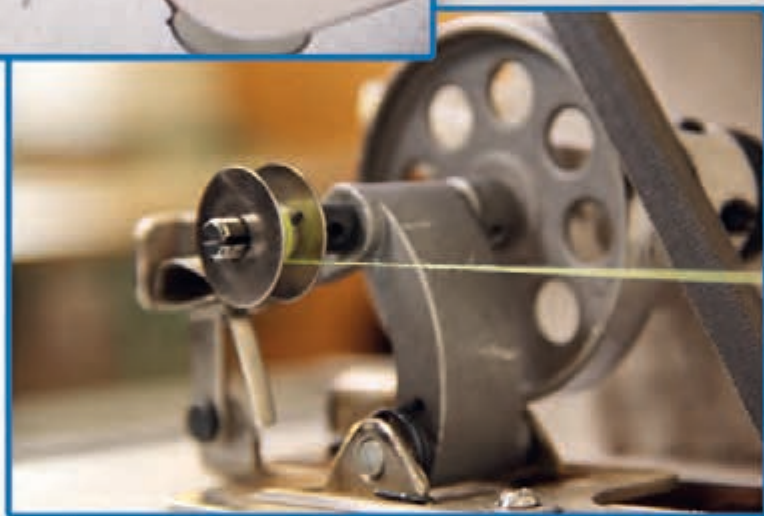
۱. نخ مناسب برای پر کردن ماسوره را انتخاب کنید.

۲. دوک را روی پایه دوک بگذارید.

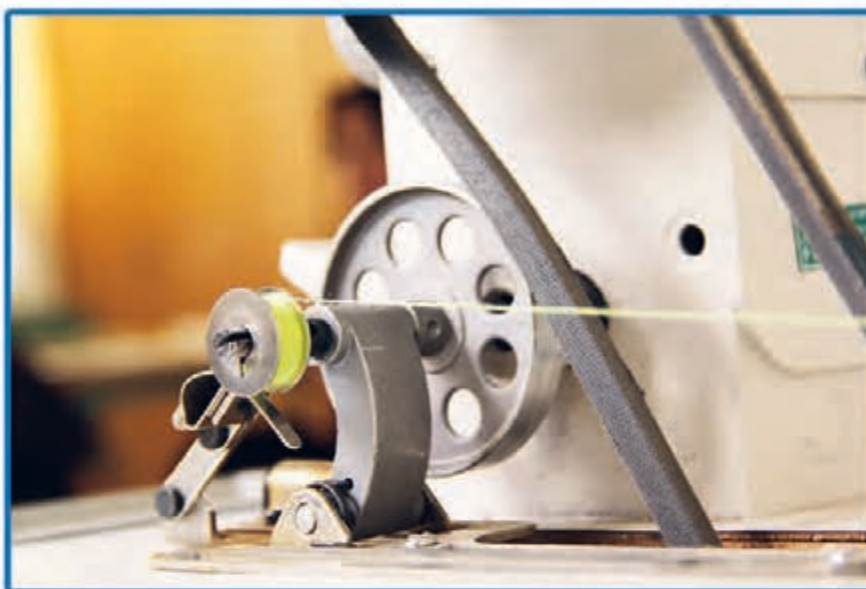
۳. نخ را چند دور با دست به دور ماسوره بپیچید و ماسوره را روی ماسوره گردان بگذارید.

۴. اهرم پیچش نخ ماسوره را به طرف جلو فشار دهید.

۵. در این مرحله ماشین دوخت به طور اتوماتیک ماسوره را پُر می‌کند. ✓

نکته

یکی از ویژگی‌های ماشین‌های دوخت صنعتی راسته دوز، هم زمان کار کردن پایه دوخت با پُر شدن ماسوره است یعنی نیاز به توقف کار برای پُر شدن ماسوره نمی‌باشد.

۶. پس از پُر شدن ماسوره اهرم پیچش نخ ماسوره را به حالت اول برگردانید و ماسوره را از ماسوره گردان بیرون بیاورید. ✓

۷. حدود ۱۰ سانت از نخ ماسوره را آزاد بگذارید و ماسوره را در ماکو قرار دهید.

۸. نخ را از داخل شکاف و زیر فتر آن عبور دهید تا از سوراخ بیرون بیاید. تا زمانی که دریچه فتری را نگاه داشته باشید، ماسوره از ماکو بیرون نمی آید.

۹. ماکو را در قاب ماکو جا بباندازید (توجه کنید هنگام جا افتادن ماکو در قاب ماکو صدای خاصی «تق» می دهد).

نکته

هر ماشین دوخت ماکو و ماسوره مخصوص خود را دارد ، سعی کنید از ماکو و ماسوره ماشین دیگر استفاده نکنید.

تمرین

با نظارت مربی تمام مراحل پر کردن و جاگذاری ماسوره را بر روی چند نوع ماشین دوخت صنعتی راسته دوز انجام دهید.

نخ کردن ماشین دوخت صنعتی راسته دوز

۱. دوک مناسب را روی پایه دوک قرار دهید.

۲. نخ را از محل های نصب شده روی چرخ به ترتیب زیر عبور دهید.

۳. نخ را از درجه تنظیم کشش نخ عبور دهید.

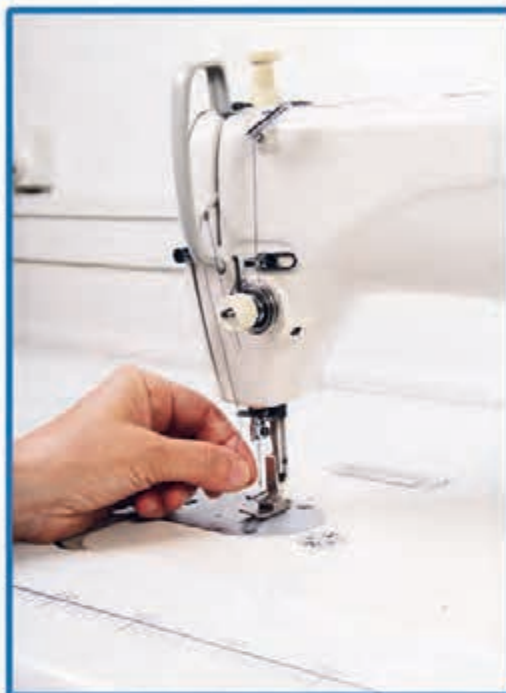
نکته

هنگام نخ کردن ماشین دوخت، اهرم بالا برنده پایه دوخت به طرف بالا باشد در غیر این صورت نخ به درستی از درجه تنظیم کشش نخ عبور نمی کند و هنگام دوخت نخ اضافی زیر کار جمع می شود.

۴. نخ را از شیطانک عبور دهید.

۵. نخ را از گیره‌های راهنمای عبور نخ در بدنه ماشین دوخت عبور دهید و در پایان سوزن را نخ کنید. ✓

۶. با دست تویی چرخ را یکبار به طرف جلو بچرخانید و نخ ماسوره را از زیر صفحه دوخت به طرف بالا بیرون بکشید. ✓

نکته

هنگام نخ کردن، ماشین دوخت باید خاموش باشد.

نکته

اگر خواستید عیب ماشین دوخت را بر طرف کنید، یک تکه پارچه را زیر ماشین دوخت قرار داده و چرخ کنید. حالا به پشت و روی پارچه نگاه کنید. اگر زیر پارچه خراب بود عیب از قسمت بالای ماشین دوخت یعنی مسیر رد شدن نخ از بالا تا سوزن است آن را بررسی کنید. اگر قسمت روی آن خراب باشد، عیب از قسمت زیر ماشین دوخت است، اقدامات لازم را انجام دهید.

تمرین

با راهنمایی مربی تمام مراحل نخ کردن را بر روی ماشین دوخت صنعتی راسته دوز انجام دهید.

نصب پایه‌های مختلف ماشین دوخت صنعتی راسته‌دوز

در این فصل به صورت تصویری نصب پایه‌ها را در

ماشین دوخت صنعتی راسته‌دوز مرور می‌کنیم.

در کتاب آموزش خیاطی عمومی (۲)

با کارکرد برخی از پایه‌های ماشین دوخت خانگی آشنا می‌شوید.

پایه آبر دوزی

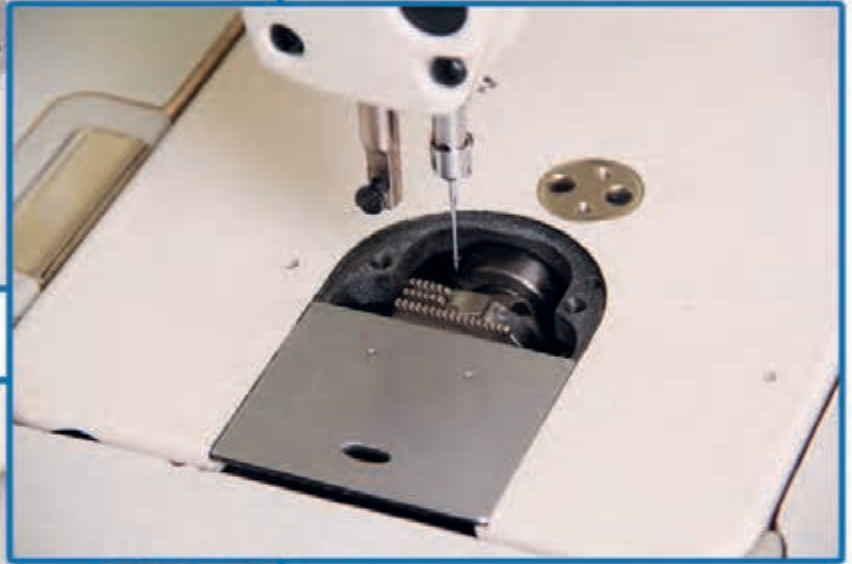
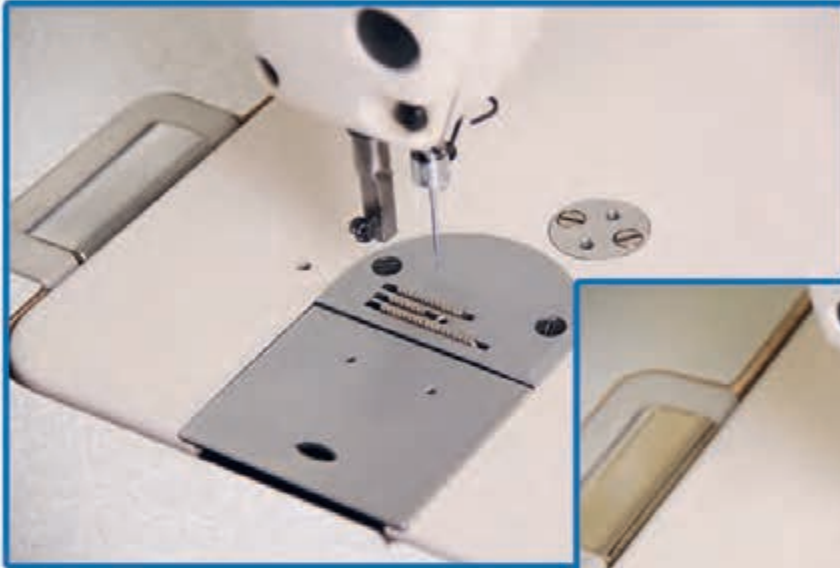

پایه پیچ رُل

پایه نوار اریب

پایه نوار اریب

۱

۲

۳

پایه مغزی دوزی

۱

۲

۳

پایه نیش

۱

۲

پایه چین دوزی

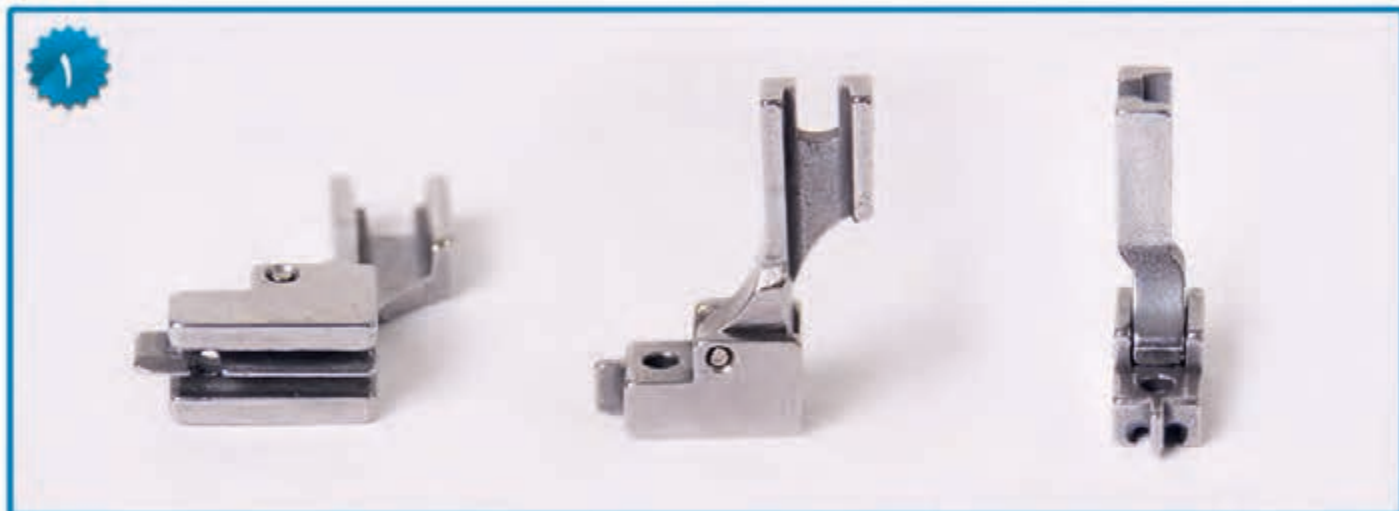
پایه زیپ ساده

« در دو جهت راست و چپ »

پایه زیپ مخفی

نکاتی که رعایت آن ها باعث می شود که ماشین دوخت خانگی و صنعتی راسته دوز کمتر خراب شود.

۱. نخ کشی ماشین دوخت کاملاً صحیح باشد. ✓

۲. دقت کنید هنگام نخ کشی ماشین دوخت اهرم بالابرنده پایه به طرف بالا باشد تا نخ به خوبی از درجه تنظیم کشش نخ عبور کند. ✓

۳. جنس نخ مرغوب باشد. ✓

منظور از مرغوبیت، صاف و یک دست (بدون گره خوردگی) بودن نخ و استحکام آن است.

نکته

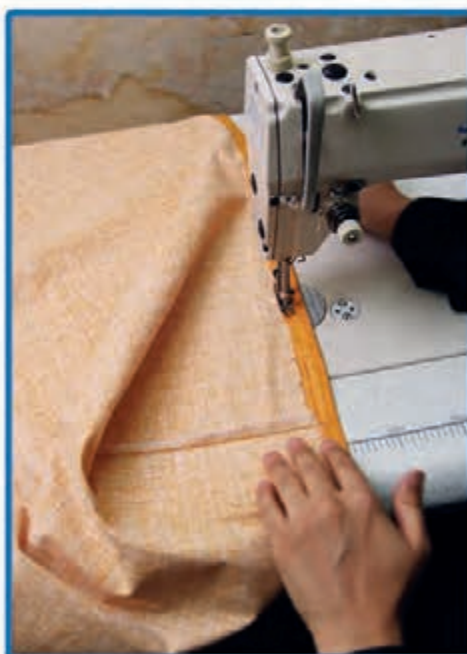
۴. شماره نخ از جهت نازکی و کلفتی مناسب با پارچه باشد.

۵. سوزن ماشین دوخت متناسب با ضخامت یا ظرافت نخ و پارچه باشد.

۶. سوزن ماشین دوخت درست جا افتاده باشد. ✓

۷. هنگام دوخت، پارچه با فشار زیاد از زیر پایه ماشین دوخت کشیده نشود.

۸. درجه کشش نخ، مناسب با نخ و پارچه دوخت شما باشد.

۹. هرگز از سوزن ماشین دوخت کج و نوک پریده استفاده نکنید.

۱۰. هنگام کار حتماً ماکو و ماسوره مخصوص ماشین دوخت بر روی آن باشد.

۱۱. هیچگاه از ماسوره های تاب دار استفاده نکنید. ✓

۱۲. ماسوره را به طور صحیح پر کنید. ماسوره هایی که شل پیچیده شده اند و یا بیش از حد پر شده اند موجب خرابی دوخت و ماشین دوخت می شوند. ✓

۱۳. یک نخ چین و یا قیچی کوچک در کنار ماشین دوخت داشته باشید، زیرا وجود قیچی بزرگ در کنار ماشین دوخت؛
✗ باعث ضربه به بدنه ماشین دوخت می شود.
✗ هنگام کار نیز ممکن است بر اثر لرزش ماشین دوخت به پایین پرت شود.
✗ به بدن شما یا دیگران صدمه بزند.
✗ و قیچی نیز آسیب ببیند. ✓

۱۴. قبل از دوخت اصلی، ابتدا با تکه‌ی کوچکی از همان پارچه دوخت را انجام دهید تا ماشین دوخت را آزمایش کنید، در صورتی که ماشین دوخت عیبی نداشت به کار با آن بپردازید. ✓

۱۵. اگر هنگام کار با ماشین دوخت صدای آن بلندتر از قبل شد، کار را متوقف کنید و به مربی کارگاه اطلاع دهید. ✓

۱۶. برای اینکه ماشین دوخت شما سالم بماند، باید ابتدا کار با ماشین دوخت را به خوبی یاد بگیرید، سپس با آن کار کنید. ✓

تمرین

در طول چند روز کاری کلیه ماشین‌های دوخت کارگاه را بررسی کرده و اشکالات هر یک را یادداشت کرده و بر روی بدنه یا میز ماشین نصب کنید.
پس از چند روز پیشرفت خود را در عیب‌یابی جزیی بررسی کنید. آیا پیشرفتی از نظر شناخت نوع عیب داشته‌اید؟

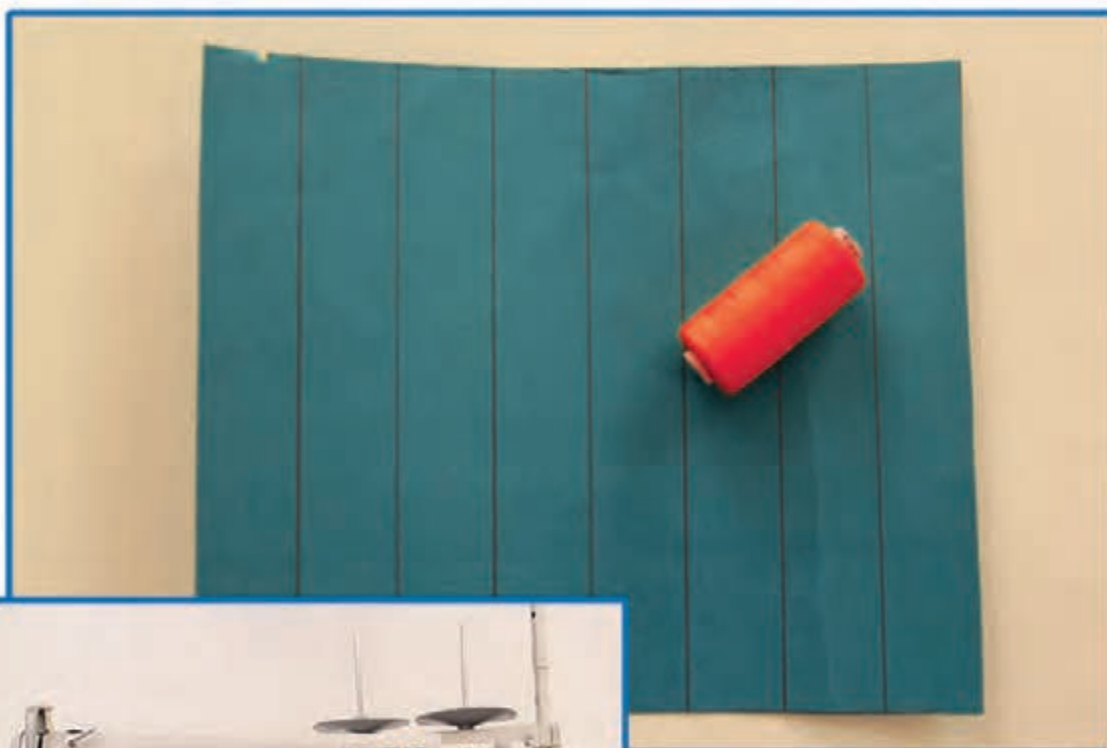

چرخکاری با ماشین دوخت صنعتی راسته‌دوز

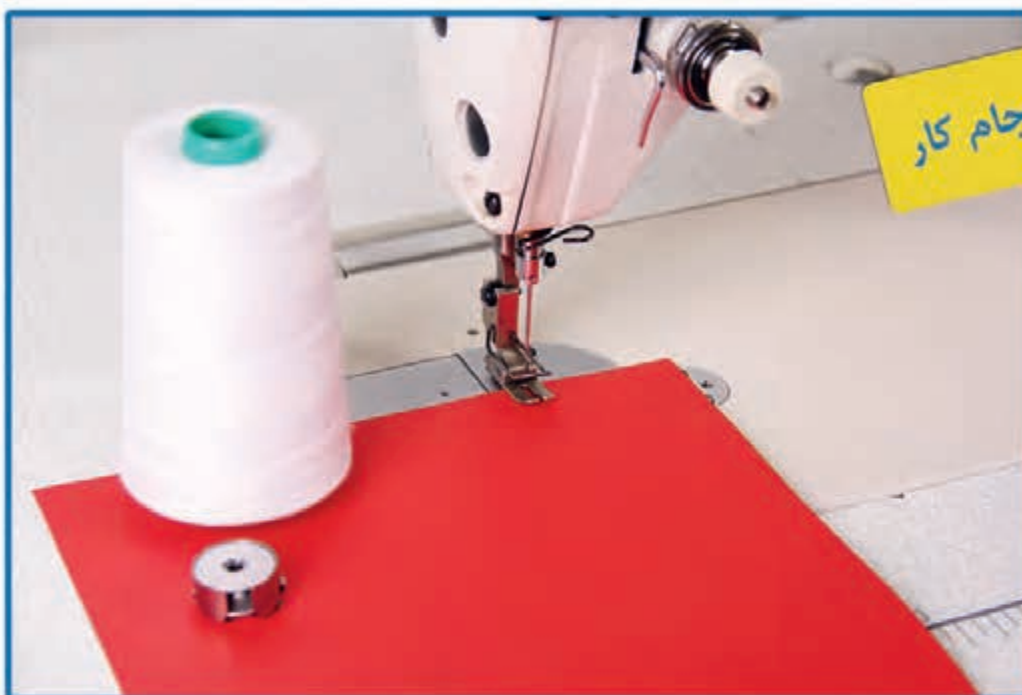
برای کار با ماشین دوخت صنعتی راسته دوز مهمترین مسئله، کنترل سرعت است.

مواد و وسایل مورد نیاز:

- ✓ ماشین دوخت صنعتی راسته‌دوز
- ✓ نخ قرقره یا دوک رنگی متضاد با رنگ پارچه
- ✓ کاغذ مقوایی (خط‌کشی شده)

۱. دوک و ماکو و ماسوره را از ماشین دوخت خارج کنید و آن را روشن کنید.

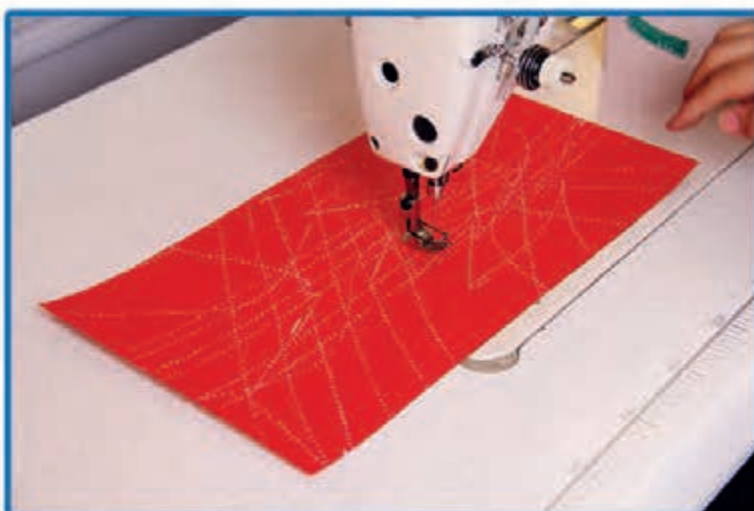

۲. پایتان را آرام روی پدال ماشین دوخت فشار دهید و بعد از چند ثانیه بردارید.

۳. کاغذ بدون خط کشی را زیر پایه دوخت بگذارید و بدون هدف چرخ کاری کنید.

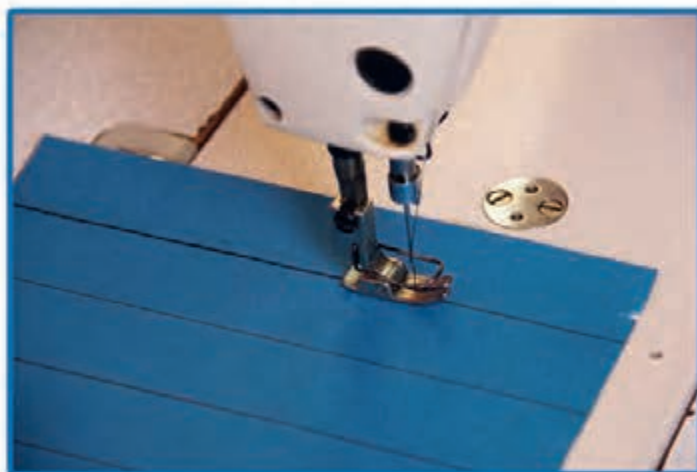

نکته با این تمرین میزان فشار بر روی پدال را یاد گرفته و می‌توانید سرعت پدال را کنترل کنید.

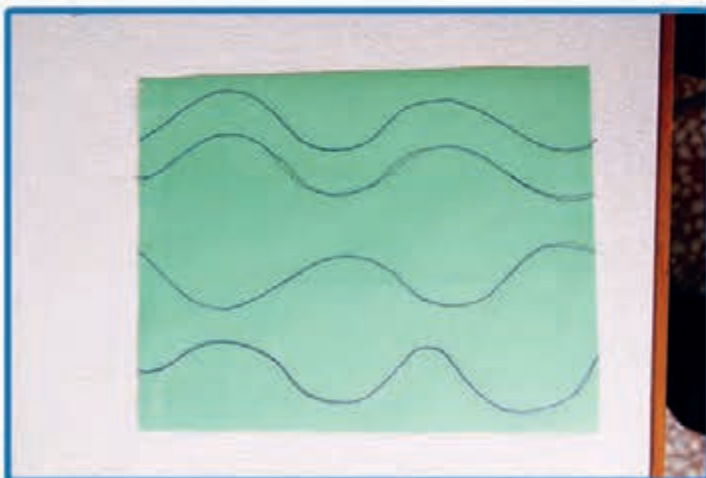
۴. ماشین دوخت را نخ کنید، ماکو و ماسوره را هم سر جایشان قرار دهید.

۵. کاغذ خط کشی شده را زیر پایه ماشین دوخت بگذارید، سوزن را دقیقاً بر روی خط گذاشته و چرخ کاری کنید. ✓

۶. انواع خطوط را به همین ترتیب چرخ کاری کنید. ✓

نکته ④ تمرین‌های چرخکاری بدون نخ و با نخ را تا رسیدن به مهارت کامل ادامه دهید.

ماشین دوخت سردوز (اورلوک)

ماشین سردوز (اورلوک) هم به صورت خانگی و هم صنعتی و در انواع ۲ و ۳ و ۴ و ۵ نخ موجود است. ساختمان اورلوک از دو قسمت بدنه بالایی و بدنه پائینی تشکیل شده است. روغن کاری این ماشین ها هم به صورت دستی و برخی به صورت اتوماتیک انجام می شود.

راهنمای عبور نخ

درپچه مشیز روغن

تنظیم کشش نخ

پایه دوک

نشانگر میزان روغن

JACK®

HIGH TECHNOLOGY

警告

CAUTION

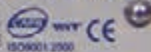
不要随便拆除零件。
在有安全设施下进行操作。
在穿线、换梭心、机针及
清扫等之前先关掉电源停
止缝纫。

Moving parts may cause injury.
Operate with safety devices.
Turn off main switch before
threading, changing hobbin and
needle, cleaning etc.

766-3-504M2-04

JACK INDUSTRIAL
SEWING MACHINE

Mfg.No.

تویی

آشنایی با اجزای ماشین دوخت سر دوز (اورلوک)

تیغ بند
سوزن بند و میله سوزن
سوزن
تیغ

کار پیشی بر

واشتمای عبور نخ

قابلهای واشتمای عبور نخ

قفل دریچه محافظ

دریچه محافظ تیغ و قلاب

اشرم بالا برنده ی پایه

دریچه محافظ تیغ و قلاب

درجه تنظیم پرمای دوخت

کار پیش بر

قلاب

قلاب

تنیغ و تیغ بند باین

آشنایی با انواع ماشین سردوز (اورلوک)

- در اورلوک های ۲ نخ : **یک نخ از سوزن** و ۱ نخ دیگر از قلاب ها رد می شود.
- در اورلوک های ۳ نخ : **یک نخ از سوزن** و ۲ نخ دیگر از قلاب ها رد می شود.
- در اورلوک های ۴ نخ : **یک نخ از سوزن** و ۳ نخ دیگر از قلاب ها رد می شود.
- در اورلوک های ۵ نخ : **دو نخ از سوزن** ها و ۳ نخ دیگر از قلاب ها رد می شود.

نکته: اورلوک ۵ نخ علاوه بر سر دوز پارچه، دوخت بخیه را نیز انجام می دهد.

انواع نخ های مناسب ماشین های دوخت راسته و سر دوز (اورلوک)

- نمره، جنس، تاب و یکنواختی نخ در دوخت از اهمیت بسیاری برخوردار است.
- باید جنس و نمره نخ با سوزن و پارچه ای که کار می شود هماهنگ باشد.
- اگر نخ دوک گره خوردگی داشته باشد و صاف نباشد موقع دوخت نخ پاره می شود.
- اگر نخ ماسوره گره خوردگی و تاب خوردگی بیش از حد داشته باشد دوخت همزمان با نخ رو انجام نمی شود.
- اگر دوخت همزمان انجام نشود، تنظیمات قطعات کمپلت به هم می خورد و چرخ دچار نقص و عیب می گردد.
- برای دوخت پارچه های ضخیم مانند پشمی، گاباردین از نخ ابریشم و پنبه و پلی استر نمره ۴۰ تا ۵۰ و سوزن شماره ۱۴ و ۱۶ استفاده کنید.
- برای دوخت پارچه های متوسط مانند کتان و فاستونی از نخ ابریشم و پنبه و پلی استر ۵۰ تا ۶۰ و سوزن شماره ۱۱ تا ۱۴ استفاده کنید.
- برای دوخت پارچه های نازک و ظریف مانند حریر، کرپ، ارگانزا از نخ ابریشم، پنبه و پلی استر نازک و سوزن شماره ۹ تا ۱۱ استفاده کنید.

ماشین دوخت سر دوز (اورلوک)

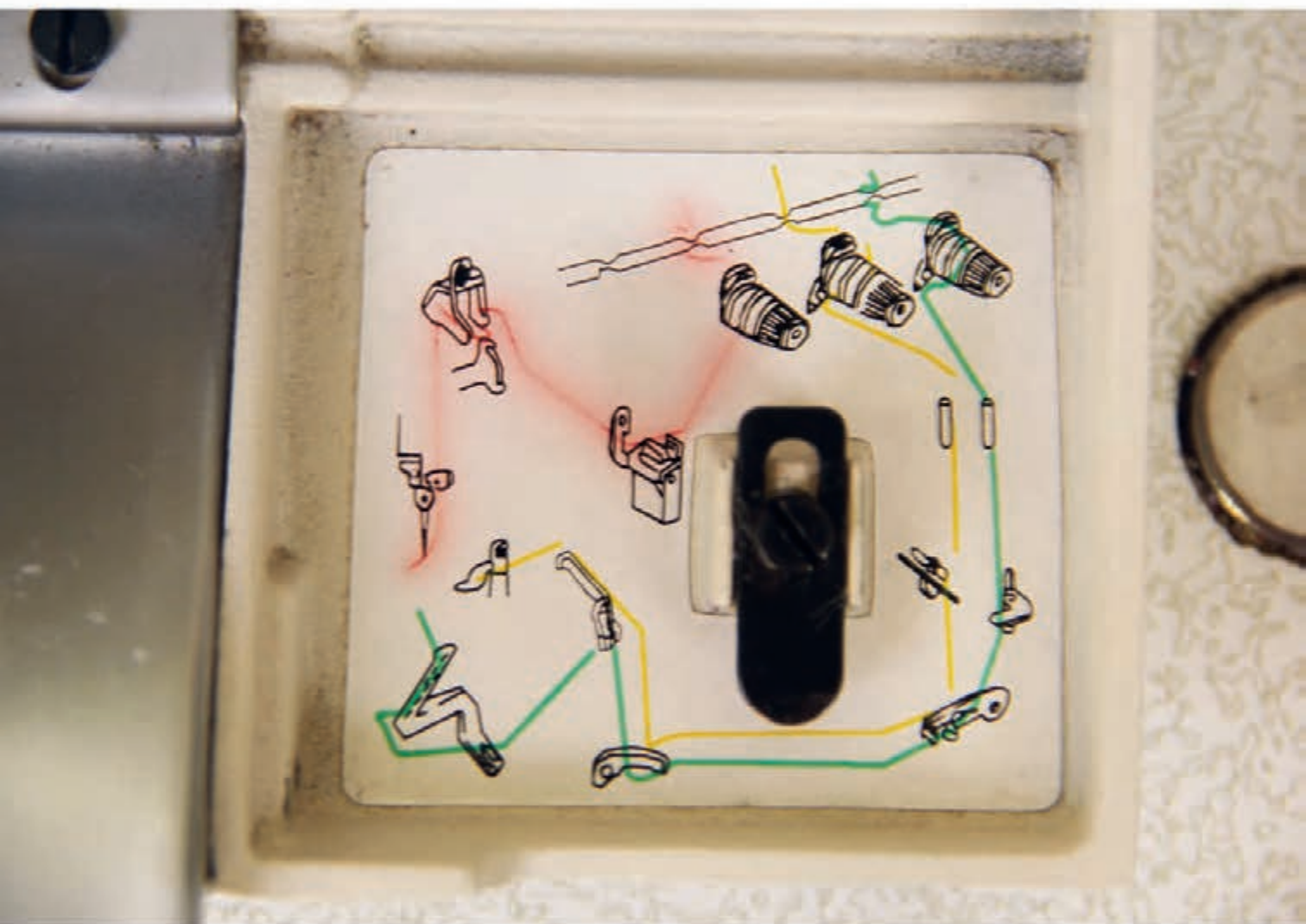
ماشین های دوخت سر دوز (اورلوک) بسیار حساس هستند، ابزار و قلاب های آن بسیار گران قیمت هستند بنابراین این هنگام کار با ماشین دوخت سر دوز توجه و دقت نمائید تا سرعت زیاد باعث خرابی ماشین و از بین رفتن کار شما نشود.

برای نگهداری انواع ماشین های دوخت سر دوز (اورلوک) باید به نظافت آن توجه کنید و در صورت بروز مشکل برای رفع آن از مربی یا متخصص کمک بگیرید.

راه اندازی و نخ کردن ماشین دوخت سردوز (اورلوک) کمی پیچیده است. برای راه اندازی ماشین اورلوک باید از روی راهنمای نقشه و انواع رنگ‌ها که در مسیر نخ روی بدنه ماشین سردوز کشیده شده است استفاده کنید. ✓

برای کار با ماشین دوخت سردوز، ابتدا کتابچه راهنمای (کاتالوگ) استفاده از ماشین سردوز و حلقه فشرده آموزشی را کامل ببینید.

نکته

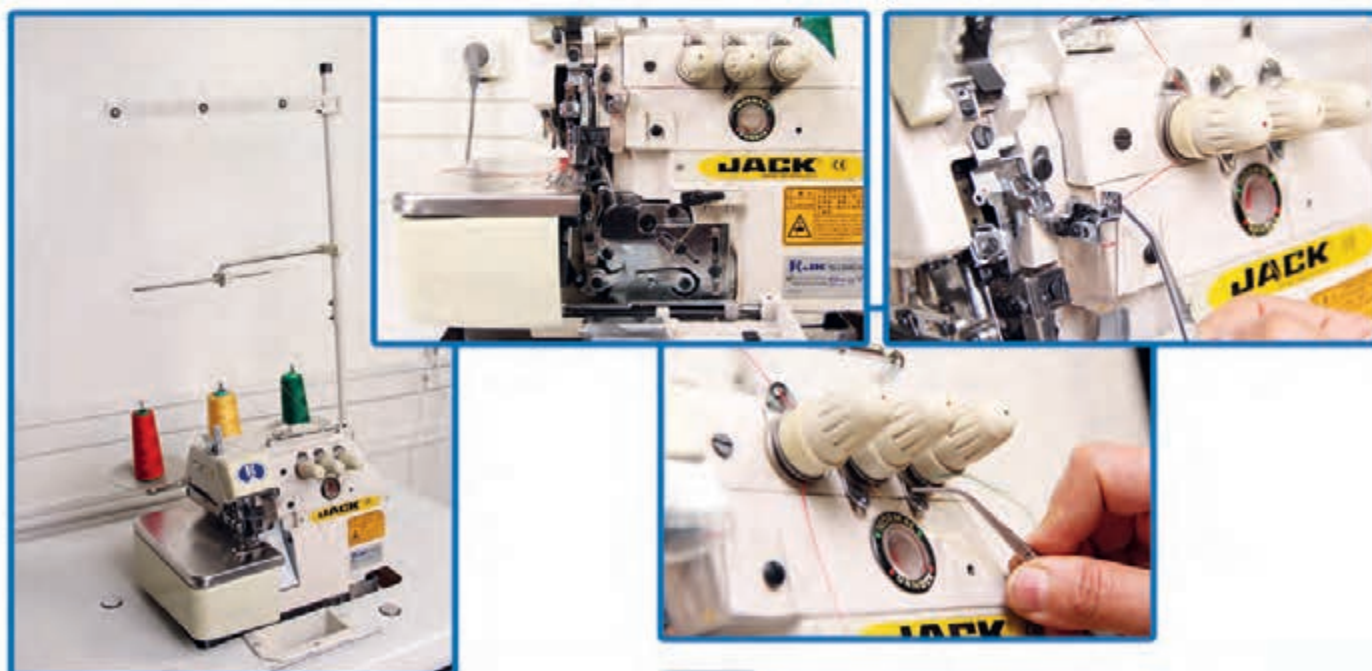

نخ کردن ماشین دوخت سر دوز (اورلوك)

۱. دوک‌ها را روی میله و صفحه نگهدارنده دوک قرار دهید.

۲. نخ را به ترتیب از محل هایی که در راهنمای ماشین دوخت نشان داده شده با استفاده از انبرک (پنس) عبور دهید. (با کمک مربی)

۳. درجه تنظیم کشش نخ سوزن و قلاب را مناسب با نوع نخ و پارچه تنظیم کنید.

۴. درجه بخیه را مناسب با نوع پارچه و دوخت تنظیم کنید.

چرخکاری با ماشین دوخت سردوز (اورلوک)

در یادگیری و کار با ماشین سردوز (اورلوک) دقت و حوصله عامل بسیار مهمی است زیرا کوچکترین اشتباه در هنگام کار با ماشین اورلوک منجر به صدمات زیادی به ماشین دوخت و یا زمینه ی کار شما می شود.

مواد و وسایل مورد نیاز:

- ✓ ماشین دوخت سردوز (اورلوک)
- ✓ نخ قرقره یا دوک رنگی متضاد با رنگ پارچه
- ✓ ۱ قطعه پارچه پشمی (خط کشی شده) در ابعاد 60×60 سانتی متر
- ✓ ۱ قطعه پارچه پشمی (بدون خط کشی) در ابعاد 60×60 سانتی متر

۱. ماشین سردوز را بدون نخ، روشن کنید، پایتان را به آرامی روی پدال ماشین فشار دهید و بعد از چند ثانیه بردارید این کار را چند بار تکرار کنید. ✓

نکته با این تمرین میزان فشار بر روی پدال را یاد گرفته و می‌توانید سرعت پدال را کنترل کنید.

۲. پارچه خط‌کشی شده را زیر پایه دوخت قرار دهید، طوری که خط زیر تیغ قرار گیرد. ✓

۳. پایتان را به آرامی روی پدال فشار دهید و آرام ماشین دوخت را به حرکت درآورید، بدین ترتیب تمام خطوط کشیده شده را زیر تیغ ببرید.

نکته این تمرین را تا رسیدن به مهارت کامل ادامه دهید.

۴. ماشین سردوز (اورلوک) را نخ کشی کنید.

۵. پارچه پشمی بدون خط‌کشی را زیر پایه دوخت قرار دهید.
به طوریکه خط زیر تیغ قرار گیرد.

۶. به آرامی به پدال فشار بیاورید و دور تا دور پارچه را سر دوز کنید.

نکته این تمرین را تا رسیدن به مهارت کامل ادامه دهید.

خود آزمایی

۱. برای این که ماشین دوخت خوب کار کند و صدا ندهد، آن را می شوئیم.

ص ☐ غ ☐

۲. ماشین دوختی که خوب کار نکند و صدا بدهد باید روغن کاری شود.

ص ☐ غ ☐

۳. در ماشین دوخت، قسمت‌های متحرک باید روغن کاری شود.

ص ☐ غ ☐

۴. پایه ماشین دوخت، نقش نگه‌داشتن پارچه را بر عهده دارد.

ص ☐ غ ☐

۵. پایه ماشین دوخت، نقش به حرکت درآوردن پارچه را بر عهده دارد.

ص ☐ غ ☐

۶. ماشین دوخت سردوز همان ماشین دوخت اورلوک است.

ص ☐ غ ☐

۷. اهرم بالابرنده نخ، شیطانک نام دارد.

ص ☐ غ ☐

۸. اگر سوزن شکسته شود، ماشین دوخت احتیاج به روغن کاری دارد.

ص ☐ غ ☐

خود آزمایی

۹. کدام مورد از عوامل فیزیکی محیط کار نمی باشد؟

- ☐ الف) نور کافی   ☐ ب) رعایت نکات ایمنی
- ☐ ج) دمای مناسب   ☐ د) وسایل و ابزار مربوط به خیاطی

۱۰. وسیله ای که نخ را بدور آن می پیچند و از نخ دور آن برای نخ زیر دوخت استفاده می شود چه نام دارد؟

- ☐ الف) ماکو   ☐ ب) شیطانک
- ☐ ج) ماسوره   ☐ د) کارپیش بر

۱۱. میزان درشتی یا ریزی بخیه توسط این دستگاه تنظیم می شود.

- ☐ الف) شیطانک   ☐ ب) ماکو
- ☐ ج) دستگاه تنظیم طول بخیه   ☐ د) ماسوره

۱۲. دوخت زیر کار شل است این عیب چگونه برطرف می شود؟

- ☐ الف) درجه کشش نخ رو باید سفت شود.   ☐ ب) سوزن ماشین دوخت کج است
- ☐ ج) پیچ ماکو باید سفت تر شود   ☐ د) ماکو و ماسوره باید عوض شود

۱۳. چه قسمت هایی از ماشین دوخت را روغن کاری می کنند؟

- ☐ الف) قسمت های ثابت   ☐ ب) قسمت های متحرک
- ☐ ج) قسمت دسته و رکاب   ☐ د) قسمت بالای ماشین دوخت

خود آزمایی

۱۴. چه موقع باید به ماشین دواخت روغن بدهیم؟

☐ الف) زمانی که ماشین دواخت در حال کار کردن است

☐ ب) هنگامی که ماشین دواخت صدا می دهد و خشک است

☐ ج) زمانی که ماشین دواخت نخ می برد

☐ د) زمانی که ماشین دواخت سوزن می شکند

۱۵. نام دیگر ماشین دواخت های سردوز چیست؟

☐ الف) ماشین دواخت صنعتی

☐ ب) ماشین دواخت پیشرفته

☐ ج) در فارسی زیگزاگ دوز و در لاتین اورلوف

☐ د) راسته دوز

۱۶. کدامیک از ماشین دواخت های زیر علاوه بر پاکدوزی، لبه اضافه پارچه را می چینند؟

☐ الف) ماشین دواخت دستی

☐ ب) ماشین دواخت راسته دوز

☐ ج) ماشین دواخت سردوز

☐ د) ماشین دواخت جادکمه

۱۷. کدامیک از ماشین دواخت های زیر سرعت کمتری دارد؟

☐ الف) راسته دوز

☐ ب) دستی

☐ ج) سردوز

☐ د) برقی

۱۸. دستگاه تنظیم نخ رو چه کاری انجام می دهد؟

☐ الف) سرعت ماشین دواخت را کنترل می کند.

☐ ب) با چرخش این دستگاه می توانیم بخیه مناسب بزنیم

☐ ج) نخ را از ماسوره خارج می کند

☐ د) ماکو را در داخل قاب ماکو می چرخاند

خود آزمایی

۱۹. برای باز کردن سوزن چرخ راسته دوز از ..... استفاده می کنیم.

۲۰. از ماشین دوخت اورلوگ برای دوخت ..... استفاده می کنند؟

۲۱. اگر دوخت جمع یا چروک شود کشش نخ ..... است.

۲۲. انواع ماشین دوخت را نام ببرید؟

۲۳. ماشین دوخت دستی چه نوع ماشین دوختی است ؟

۲۴. اگر دوخت زیر کار شل است ایراد از چیست؟

۲۵. فرق سوزن ماشین دوخت راسته دوز و ماشین دوخت خانگی در چیست؟

